

ZPRAVODAJ KVZ

ZPRAVODAJ KANCELÁŘE
VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO
ZASTUPOVÁNÍ
ČESKÉ REPUBLIKY PŘED
EVROPSKÝM SOUDEM
PRO LIDSKÁ PRÁVA

2025

číslo 4 | prosinec | ročník 13

Judikáty Soudu za druhé čtvrtletí roku 2025

Hospodářská soutěž

*Ship Waste Oil Collector B. V.
a ostatní proti Nizozemsku*

Předání odposlechů z trestního
do správního řízení

Vzdání se práva na obhájce

Krpelík proti České republice

Srozumitelnost poučení
o právech obviněného

Nedobrovolné hospitalizace

*Martinez Fernandez
proti Maďarsku*

Procesní záruky při umístění
osoby s demencí na psychiatrii

Občanské právo

Nedobrovolné hospitalizace

9

Martinez Fernandez proti Maďarsku

Procesní záruky při umístění osoby s demencí na psychiatrii.

Rodinné právo

11

Van Slooten proti Nizozemsku

Předčasné zbavení rodičovských práv.

Pokorný proti České republice

Zamítnutí návrhu na prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství.

W proti České republice

Tvrzená diskriminace otců při nařizování střídaté péče.

Nucené vystěhování

15

Brodilová a ostatní proti České republice

Squatting a ochrana obydlí podle Úmluvy.

Změna pohlaví

16

T. H. proti České republice

Podmínění úřední změny pohlaví chirurgickým zásahem spojeným se sterilizací.

Trestní právo

Prevence partnerského násilí

19

N. D. proti Švýcarsku

Povinnost státu chránit ženu před mužem, který má za sebou historii násilí vůči svým partnerkám.

Vzdání se práva na obhájce

21

Krpelík proti České republice

Srozumitelnost poučení o právech obviněného pro osobu se sníženým intelektem.

Spravedlivé řízení

24

Bouša proti České republice

Dohoda o vině a trestu a její dopad na požadavek nestrannosti soudu a presumpci nevin.

Manolache proti Rumunsku

Nepřítomnost soudce na výslechu klíčových svědků a porušení zásady bezprostřednosti.

Ochranné léčení

28

Spivak proti Ukrajině

Absence možnosti soudního přezkumu stanovené diagnózy a zvolené léčby.

Trestání

32

Cioffi proti Itálii

Nedostatečné sankcionování policejního násilí.

Předběžné opatření

33

M. L. proti Severní Makedonii

Vydání a následné trvání ochranného opatření zakazujícího stěžovateli styk s nezletilou dcerou.

Hospodářská soutěž 36

Ship Waste Oil Collector B. V. a ostatní proti Nizozemsku

Předání odposlechů z trestního do správního řízení.

Vězeňské právo 40

Kalkan proti Dánsku

Povinnost zaškolit vězeňský personál v technice znehybnění vězňů v pronační poloze.

Ivan Karpenko proti Ukrajině (č. 2)

Neumožnění vězni účastnit se soudního jednání prostřednictvím videokonference.

Ochrana pověsti soudce ... 44

Iordan proti Moldavsku

Zveřejnění videa, které vzbuzovalo dojem, že soudce se dopustil korupce.

Svoboda projevu 46

Avagyan proti Rusku

Kritika nedostatku transparentnosti státu při informování o covidové pandemii.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Právo na informace 49

Vězeňství 50

Spravedlivý proces 50

Velký senát Soudu

Válečná agrese 51

Spravedlivý proces 51

Právo vězňů na informace.....

Výkon rozsudků Soudu

Zprávy předložené Výboru ministrů 53

Ukončení výkonu rozsudků a rozhodnutí 53

Anotace rozsudků a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva obsažené ve Zpravodaji nejsou úředními rozhodnutími a nejsou závazné. Jsou však autorskými díly chráněnými autorským právem. Zpravodaj jako celek ani jednotlivé anotace v něm obsažené proto nesmí být bez předchozího souhlasu státu reprezentovaného Ministerstvem spravedlnosti zpřístupňovány veřejnosti ani jinak užívány, zejména rozmnožovány, nad rámec volného užití dle § 30 autorského zákona a zákonných licencí dle § 31 a násl. autorského zákona.

Přehled použitých piktogramů

Jednotlivé články Úmluvy a protokolů

článek 2: Právo na život

článek 3: Zákaz mučení

článek 4: Zákaz otroctví a nucených prací

článek 5: Právo na svobodu a osobní bezpečnost

článek 6: Právo na spravedlivé řízení

článek 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

článek 9: Svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání

článek 10: Svoboda projevu

článek 11: Svoboda shromažďování a sdružování

článek 14: Zákaz diskriminace

článek 1 Protokolu č. 1: Ochrana majetku

článek 2 Protokolu č. 1: Právo na vzdělání

článek 3 Protokolu č. 1: Právo na svobodné volby

článek 2 Protokolu č. 4: Svoboda pohybu

Ostatní piktogramy

Rozhodnutí proti ostatním státům Rady Evropy

Rozhodnutí proti České republice

Rozhodnutí velkého senátu Soudu

Mezistátní stížnost

Občanské právo

Správní právo

Trestní právo

Užitečné odkazy

Slovo úvodem

Milé čtenářky, milí čtenáři,

na konci letošního roku jsme oslavili dvě důležitá výročí: 75 let od podepsání Evropské úmluvy o lidských právech a 10 let činnosti Kolegia expertů pro výkon rozsudků Evropského soudu pro lidská práva.

Evropská úmluva o lidských právech byla sjednána v reakci na hrůzy druhé světové války. Měla se stát pojistkou pro všechny státy, která jim pomůže zajistit ochranu základních práv každého jednotlivce, udržet demokratické uspořádání a zajistit, že i vláda se bude držet pravidel a zákonů. Úmluva zřídila Evropský soud pro lidská práva, kterému státy svěřily úkol je upozornit na to, kdy se jim něco z výše uvedeného nebude dařit. Mechanismus vzájemné kontroly při výkonu rozsudků, který Úmluva zakotvila, má pomoci, aby žádný ze států nesklouzl k potlačování práv svých občanů, porušování dohodnutých pravidel, agrese, a nestal se tak nebezpečným i pro své sousedy a mír v Evropě.

Úmluva a Soud jsou ale jen pojistkami, klíčová je vůle a závazek státu. Pokud stát dlouhodobě nerespektuje své závazky a rozsudky Soudu ignoruje, je to indikátorem, že stát má k demokracii, vládě práva a úctě k právům jednotlivce daleko. Že je takový stát nebezpečný nejen pro své občany, ale i pro okolní země, vidíme bohužel již řadu let v přímém přenosu. Tvůrci Úmluvy měli pravdu, že nedodržování základních práv a svobod jde ruku v ruce s posunem k autoritářské formě vlády a nerespektování práva, ať již vnitrostátního či mezinárodního.

Úmluva a Soud jsou cennými nástroji, které nám mnohdy velmi nenápadně pomáhají udržovat pokojné a dobré soužití. Rozsudky Soudu České republiky přinesly mnoho pozitivních změn. Vzniklo správní soudnictví. Zkrátily se délky soudních řízení. Lidé se za pochybení státu mohou domoci náhrady nejen majetkové škody, ale i nemajetkové újmy. Zkrátily se délky vazeb a v soudním přezkumu důvodnosti jejich trvání byla posílena řada procesních práv. Prosadil se přístup, že nevyhovující bytové a majetkové poměry rodiny nemají být důvodem pro odebrání dětí z rodiny. Byla zřízena Generální inspekce bezpečnostních sborů. Podezření na pochybení příslušníků ozbrojených složek tak vyšetřuje nezávislý orgán. Vyjasnila se pravidla, kdy člověka s omezenou svéprávností může jeho opatrovník umístit do uzavřeného ústavu a byla zavedena možnost soudního přezkumu dodržení těchto pravidel. Zlepšily se podmínky v porodnicích a umožnily tzv. ambulantní porody. Posílila se ochrana minoritních akcionářů při převzetí společnosti většinových vlastníkem. Výčet by mohl pokračovat.

Česká republika bere dlouhodobě ochranu lidských práv vážně. Vybudovala si silné instituce, které základní práva chrání. Součástí Úřadu vlády je odbor lidských práv a ochrany menšin, vláda zřídila pozici zmocněnkyně vlády pro lidská práva a má k dispozici Radu vlády pro lidská práva. Máme nezávislé soudy v čele s Ústavním soudem, na který se může obrátit každý jednotlivec se stížností na porušení svých základních práv. Máme veřejného ochránce práv se silným zázemím odborné kanceláře. Od července byla jeho působnost rozšířena o nové pravomoci, aby se kancelář mohla stát tzv.

národní lidskoprávní institucí. Od července byl také zřízen dětský ombudsman. V neposlední řadě máme tradičně silnou a aktivní občanskou společnost.

Na tuto mapu patříme i my, Ministerstvo spravedlnosti a jeho Kancelář vládního zmocněnce. Zákon nám svěřuje úkol zajistit výkon rozsudků štrasburského soudu. Zajistit, aby, má-li Soudem zjištěné porušení Úmluvy širší příčinu, stát tento obecný problém vyřešil. Přijal změnu zákona či správní praxe.

Od roku 2015 tento úkol vykonáváme s pomocí Kolegia expertů pro výkon rozsudků Soudu. Spojujeme dohromady všechny, kdo by se na výkonu rozsudků měli podílet – moc výkonnou, zákonodárskou i soudní, s těmi, kdo výkonu mohou dodat zkušenosti a expertizu – zástupci akademické obce a nevládních organizací. Na analýze rozsudků a formulaci obecných opatření se tak podílejí zástupci všech ministerstev a dalších státních orgánů, jakými jsou např. Nejvyšší státní zastupitelství, Policie ČR či Generální inspekce bezpečnostních sborů. V Kolegiu zasedají zástupci všech tří vrcholných soudů i poslanci a senátoři. Spolupracují s námi i zástupce ombudsmana, zmocněnkyně vlády pro lidská práva, zmocněnkyně vlády pro záležitosti romské menšiny, zástupci právnických fakult a nevládních organizací zabývajících se ochranou základních práv a svobod.

Kolegium proces výkonu rozsudků významně posílilo. Pevně ho ukotvilo v institucionálním rámci státu. Všechny odpovědné instituce jsou si vědomy, co výkon rozsudků obnáší, a jaké má stát v této oblasti povinnosti. To před deseti a více lety zdaleka nebylo samozřejmostí. Kolegium přineslo pochopitelně i větší expertizu a zkušenosti. Též větší viditelnost a legitimitu – otevřený dialog a projednávání věcí pomáhají pochopit a akceptovat, proč je zvoleno určité řešení a proč třeba jiné v daný okamžik není možné realizovat. Byť je Kolegium poradním orgánem a nemá exekutivní pravomoci, nemůže žádnému orgánu ukládat povinnosti, jsou jeho závěry a doporučení v praxi respektována a naplňována. Důvodem je nepochybně i jeho složení, odbornost a otevřený dialog, který vede.

V neposlední řadě je cenný i jeho lidský rozměr. Mnoho kolegů je v Kolegiu s námi již od jeho počátku. Neformální vztahy vybudované za léta společné práce přispívají k dobré spolupráci a lepšímu porozumění mezi různými institucemi.

Máme radost i z toho, že si Kolegia všímají i za hranicemi naší země. V nedávno zveřejněné studii Rady Evropy o tom, jak evropské státy přistupují k výkonu rozsudků štrasburského soudu, jsou Česká republika a Kolegium nejvíce krát jmenovány jako příklad dobré praxe. Často ve veřejném prostoru slyšíme, co všechno u nás nefunguje. Je povzbudivě vědět, že jako stát dokážeme dělat věci na špičkové úrovni. Pokud by vás studie Rady Evropy zajímala více, můžete se s ní seznámit [zde](#).

K oběma zmíněným výročím jsme na počátku prosince zorganizovali slavnostní setkání. Abychom poděkovali našim kolegům z Kolegia za práci, kterou již 10 let odvádějí. A abychom si připomněli, že Evropská úmluva o lidských právech neztratila na důležitosti ani po 75 letech.

Jsme vděční, že naše pozvání přijali a svůj pohled na význam Úmluvy s námi sdíleli paní ministryně spravedlnosti Eva Decroix, předseda Ústavního soudu Josef Baxa, předseda Senátu Parlamentu ČR Miloš Vystrčil, senátorka a členka Kolegia Miluše Horská či zmocněnkyně vlády pro lidská práva Klára Šimáčková Laurenčíková. Vzdáleně nás pozdravila i soudkyně Evropského soudu pro lidská práva Kateřina Šimáčková.

Kolegium stálo za 10 let své existence na počátku řady důležitých změn. Kromě již výše zmíněných třeba u zakotvení nepřijatelnosti tělesného trestání dětí, zákazu umisťování dětí do 3 let věku do tzv. kojeneckých ústavů či posílení procesních práv, zejména práva na pomoc advokáta, dětí do 15 let věku v řízení o činu jinak trestném.

Řada výzev leží samozřejmě ještě před námi a jsou na agendě Kolegia. Mezi mnohými zejména zajištění dostupného bydlení, dosažení rovnosti žen a mužů v pracovních vztazích či odstranění nerovného zacházení a segregace romských žáků ve vzdělávání. Budeme-li pokračovat v otevřeném dialogu a spolupráci všech jako dosud, věřím, že i tyto velké výzvy se nám společně podaří zdolat.

Závěrečné poděkování patří mým kolegyním a kolegům z Kanceláře vládního zmocněnce, kteří stojí v pozadí toho všeho. Bez jejich odbornosti, nadšení a nasazení by nic z toho nebylo možné. Jsem vděčný za skvělý kolektiv, který máme, a vztahy, které mnohdy z pracovních přerostly v přátelství. Záře reflektorů a fotoaparátů, kterou zachycuje následující fotografie, je více než zasloužená.

Na úplný závěr mi dovolu poděkovat vám, čtenářům našeho Zpravodaje, že se o judikaturu štrasburského soudu zajímáte a ve své práci ji používáte. I díky vám naše země patří mezi fungující vyspělé demokracie, které ctí vládu práva a základní lidská práva a svobody.

Klidné prožití vánočních svátků a vše dobré do dalšího roku,

Petr Konůpka,
vládní zmocněnec

Nedobrovolné hospitalizace

Rozsudek ze dne 27. května 2025 ve věci č. 30814/22 – Martinez Fernandez proti Maďarsku

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že vnitrostátní orgány nezajistily, aby řízení o přípustnosti nedobrovolné hospitalizace stěžovatelky bylo zákonné a prosté svévole ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. e) Úmluvy. Procesní opatrovník stěžovatelky, ustanovený k hájení jejích zájmů, vykonával svou funkci čistě formálně, nepokusil se zjistit její postoj k věci, ani se seznámit s její situací. Vnitrostátní soudy navíc při posuzování stavu stěžovatelky nevzaly v úvahu skutečnost, že byla po celou dobu řízení pod vlivem sedativ. Procesní záruky v řízení tedy nebyly naplněny.

hospitalizace i léčby. Soudce na základě výpovědi lékaře konstatoval, že chování a zdravotní stav stěžovatelky pro ni představují bezprostřední a závažné ohrožení. Po šesti dnech, kdy se její stav stabilizoval, byla stěžovatelka z nemocnice propuštěna.

V následně podaných opravných prostředcích proti přípustnosti její nedobrovolné hospitalizace a léčby stěžovatelka namítala, že její chování bylo projevem jí diagnostikované chronické demence a nepředstavovalo pro ni bezprostřední nebezpečí. Dále namítala, že v řízení nemohla účinně uplatnit svá procesní práva, a to zejména z důvodu sedace, opožděného vyrozumění jejího zástupce a pasivity procesního opatrovníka. Tyto námitky byly vnitrostátními soudy zamítnuty.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 1 A 4 ÚMLUVY

Stěžovatelka před Soudem namítala porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy z důvodu, že její nedobrovolná hospitalizace byla neoprávněná a bylo o ní rozhodnuto v řízení, při kterém nebyla respektována její procesní práva.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka ve věku 83 let trpící demencí byla v září 2020 pro podezření na předávkování léky převezena do psychiatrické nemocnice. Ačkoli se podezření nepotvrdilo, byla pro dezorientaci, neklid a nespolupráci s personálem, kdy křičela, zpívala a dožadovala se propuštění, nedobrovolně hospitalizovaná. Byla jí podána antipsychotika a sedativa a byl jí odebrán mobilní telefon.

K zastupování v řízení před soudem, který měl rozhodnout o její nedobrovolné hospitalizaci, zplnomocnila stěžovatelka svého syna. Soudce se však o této skutečnosti dozvěděl až na začátku jednání poté, co již stěžovatelce ustanovil procesního opatrovníka. Jednání trvalo 17 minut. Přestože syn opakovaně upozorňoval na zhoršení zdravotního stavu stěžovatelky oproti předchozímu dni, procesní opatrovník se k dané skutečnosti nevyjádřil a k pokračování nedobrovolné hospitalizace neměl žádné námitky – na začátku řízení pouze seznámil stěžovatelku i jejího syna s jejich právy, a poté se naopak vyslovil ve prospěch pokračování nedobrovolné

Vzhledem k tomu, že stížnosti týkající se procesních pochybení při soudním schvalování nedobrovolné hospitalizace Soud již v minulosti posuzoval podle čl. 5 odst. 1 písm. e) Úmluvy, považoval za vhodné posoudit i námitky stěžovatelky jeho prizmatem (*V. K. proti Rusku*, č. 9139/08, rozsudek ze dne 4. dubna 2017, § 22–42).

a) Obecné zásady

Soud odkázal na obecné zásady týkající se zbavení svobody osob s duševními problémy, shrnuté v rozsudcích *Rooman proti Belgii* (č. 18052/11, rozsudek velkého senátu ze dne 31. ledna 2019, § 190–193) a *Denis a Irvine proti Belgii* (č. 62819/17 a 63921/17, rozsudek velkého senátu ze dne 1. června 2021, § 134–137). Nadto Soud připomněl, že je klíčové, aby osoby zbavené svobody měly příležitost být vyslechnuty před soudem buď osobně, nebo skrze zástupce (*Stanev proti Bulharsku*, č. 36760/06, rozsudek velkého senátu ze dne 17. ledna 2012, § 171). U osob s duševními problémy může být způsob výkonu této účasti na jednání upraven nebo omezen, ale nelze ospravedlnit narušení její podstaty s výjimkou zcela výjimečných okolností, kdy dotyčná

osoba není vůbec schopna vyjádřit souvislý názor nebo dát svému právnímu zástupci řádné pokyny (*A. N. proti Litvě*, č. 17280/08, rozsudek ze dne 31. května 2016, § 90). K ochraně zájmů osob, které z důvodu svého duševního postižení nejsou plně schopny jednat samy za sebe, mohou být zapotřebí zvláštní procesní záruky (*Centre for Legal Resources jménem Valentina Câmpeneana proti Rumunsku*, č. 47848/08, rozsudek velkého senátu ze dne 17. července 2014, § 113).

Pokud je osoba držena v psychiatrické léčebně z důvodu duševního onemocnění a její vnímané nebezpečnosti, měla by mít k dispozici právní pomoc v jakémkoli řízení týkajícím se jejího zadržení. Pouhé jmenování procesního opatrovníka, který ve skutečnosti neposkytuje právní pomoc v řízení, nesplňuje požadavky nezbytné „právní pomoci“ dle čl. 5 odst. 1 písm. e) Úmluvy. Smysluplný kontakt mezi procesním opatrovníkem a pacientem je zásadní pro zajištění ochrany jeho legitimních zájmů a pro to, aby všechny jeho argumenty byly předloženy a prověřeny v kontradiktorním řízení. Kromě toho účinné právní zastoupení osob se zdravotním znevýhodněním vyžaduje posílenou povinnost dohledu nad jejich právními zástupci ze strany příslušných vnitrostátních soudů [*M. S. proti Chorvatsku* (č. 2), č. 75450/12, rozsudek ze dne 19. února 2015, § 154].

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud předně uvedl, že mezi stranami není sporu o tom, že umístění stěžovatelky na psychiatrii proti její vůli představovalo "zbavení svobody" ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. e) Úmluvy. Spor je však ohledně toho, zda příslušné orgány oprávněně shledaly, že jednání stěžovatelky představovalo bezprostřední ohrožení, které vyžadovalo nedobrovolnou hospitalizaci, a zda bylo dané řízení provázeno náležitými procesními zárukami.

Ohledně řízení Soud dále konstatoval, že přítomnost zmocněného zástupce stěžovatelky nezbavila jí ustaveného procesního opatrovníka povinnosti hájit její zájmy v soudním řízení. Soud prvního stupně jej z řízení vyloučil právě proto, že zmocněný zástupce nebyl schopen plně chránit zájmy stěžovatelky z důvodu své nedostatečné právní odbornosti. Za nedostatečné Soud označil už samotné poučení stěžovatelky o jejích právech ze strany opatrovníka, o jehož smysluplnosti měl Soud vzhledem k délce jednání a absenci jakéhokoli doložení o obsahu poučení vážné pochybnosti.

Úloha procesního opatrovníka je podle Soudu dvojitá – musí nejen informovat hospitalizovanou osobu o jejích právech a poradit jí ohledně nejvhodnějšího postupu, ale také zjistit její přání a vyžádat si její pokyny, aby mohl účinně hájit její postavení a zájmy v průběhu celého řízení. V projednávané věci však není žádných

důkazů o tom, že by procesní opatrovník před jednáním vstoupil se stěžovatelkou v kontakt, že by se obeznámil s její situací či okolnostmi její hospitalizace, nebo že by podnikl jiné kroky k ochraně jejích práv. Na jednání byl sice přítomen, ale neučinil jménem stěžovatelky žádný návrh. Na konci jednání pak podpořil žádost nemocnice o nedobrovolnou hospitalizaci stěžovatelky, protože ji považoval za nezbytnou pro ochranu jejího zdraví.

V Maďarsku se přitom podle závěrů tamních institucí nejedná o ojedinělý případ, ale o systémový problém, kdy vysoce formalistický přístup procesních opatrovníků v případech tohoto typu není v souladu s jejich zákonným účelem a rolí. Soud k tomu dodal, že uvedený postup není v souladu ani s požadavkem Úmluvy na účinné právní zastoupení: jak plyne z jeho předchozí judikatury, takové zastoupení v případech tohoto typu vyžaduje, zaprvé, že mezi zastupovaným a zástupcem existuje smysluplná komunikace, a zadruhé, že vnitrostátní soudy podrobují toto zastoupení bedlivému dohledu. K tomu však v projednávané věci nedošlo. Procesní opatrovník bezvýhradně podpořil pozici nemocnice, aniž by se pokusil pochopit a prezentovat

přání stěžovatelky. Vnitrostátní soudy toho byly svědkem, ale nezasáhly.

Soud dále poukázal na to, že nad rámec tohoto selhání vzbuzuje otázky ohledně účinné účasti stěžovatelky v řízení i její stav po podání sedativ. Ze zápisu ze soudního jednání plyne, že na jeho začátku zástupce nemocnice uvedl, že stěžovatelka je léčena, avšak nezmínil žádné podrobnosti ohledně této léčby, ani ohledně medikace, která jí byla podána před jednáním, resp. toho, jaký účinek by tato medikace mohla mít na zdravotní stav stěžovatelky během jednání. Jeví se, že v žádném stádiu řízení nebylo příslušnému soudu vysvětleno – ať už medicínským expertem, nebo jiným způsobem – v jakém rozsahu mohla být schopnost stěžovatelky smysluplně participovat na jednání ovlivněna medikací.

Soud připustil, že primárním účelem terapie po převzetí pacienta je eliminovat jeho vnímanou nebezpečnost. Pakliže jsou ale pacientovi podána během příjmu či po něm sedativa, může to vést k tomu, že, zaprvé, pro příslušný soud je náročnější vyslechnout pacienta osobně, aby tak mohl náležitě vyhodnotit jeho aktuální

duševní stav a jednání, a zadruhé, že pro pacienta je obtížnější komunikovat se svým zástupcem a aktivně participovat na řízení. Otázka medikace a jejích účinků tedy vyžaduje pečlivé zvážení jak ze strany odborníků v oblasti duševního zdraví, tak ze strany soudů. V projednávané věci však k takovému zvážení nedošlo.

Na základě výše uvedeného Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nenaplnily procesní požadavky nezbytné pro nedobrovolnou hospitalizaci stěžovatelky, jelikož nezajistily, aby řízení o její přípustnosti bylo zákonné a prosté svévole, jak to vyžaduje čl. 5 odst. 1 písm. e) Úmluvy. Vzhledem ke shledání daného porušení již Soud nepovažoval za potřebné se zabývat otázkou, zda samotný zdravotní stav stěžovatelky odůvodňoval její hospitalizaci.

Rodinné právo

Rozsudek ze dne 15. dubna 2025 ve věci č. 45644/18 – Van Slooten proti Nizozemsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení článku 8 Úmluvy v důsledku toho, že stěžovatelka byla zbavena rodičovských práv ke své dceři, která byla ve věku 15 měsíců umístěna do pěstounské péče.

tehdy ve věku 15 měsíců, do pěstounské péče. V následujících měsících se instituce na ochranu mládeže několikrát pokusila získat souhlas stěžovatelky s přijetím do konkrétního zařízení pro matky s dětmi za účelem posouzení jejích rodičovských schopností. Protože stěžovatelka ve lhůtě nereagovala, instituce na ochranu mládeže ji v únoru 2016 informovala, že dle jejího názoru již budoucnost dítěte nespočívala u stěžovatelky. Stěžovatelka bezúspěšně žádala soud mj. o alternativní posouzení jejích rodičovských schopností. V březnu 2017 podala Rada pro ochranu dětí návrh na zbavení stěžovatelky rodičovských práv, kterému vnitrostátní soud o čtvrt roku později vyhověl. Její odvolání proti tomuto rozhodnutí nebylo úspěšné.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že o zbavení jejích rodičovských práv bylo rozhodnuto bez řádného prošetření jejích rodičovských schopností a že toto rozhodnutí bylo

Vnitrostátní orgány rezignovaly na sloučení rodiny v příliš rané fázi z důvodu nespolupráce matky, aniž by provedly hlubší analýzu zranitelnosti dítěte či dostatečně posoudily rodičovské schopnosti stěžovatelky.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka v srpnu 2014 porodila dceru, s níž následně žila na několika místech podporovaného sociálního bydlení. Jelikož před porodem i po něm docházelo mezi ní a otcem dítěte k slovnímu i fyzickému násilí, bylo dohodnuto, že se budou stýkat pouze za přítomnosti dohledu. Tuto dohodu však porušovali, což vedlo k dalším incidentům domácího násilí. V důsledku toho zahájila v srpnu 2015 Rada pro ochranu dětí vyšetřování, během něhož požádala certifikovanou instituci na ochranu mládeže, aby stěžovatelce poskytovala podporu. V září 2015 byla stěžovatelka vyzvána k opuštění podporovaného bydlení, protože odmítala spolupracovat. Následně byla i s dcerou umístěna do krátkodobého krizového azylového domu. V rámci vyšetřování dospěla Rada pro ochranu dětí k závěru, že panovaly vážné obavy z nestabilního domácího prostředí dcery a schopnosti stěžovatelky se o ni postarat. V říjnu 2015 vydal vnitrostátní soud nejprve příkaz k dohledu na dobu jednoho roku. Jelikož však stěžovatelka o pár dní později odešla i s dcerou z krizového azylového domu, rozhodl následně o umístění stěžovatelčiny dcery,

založeno pouze na tom, že se dítěti v pěstounské rodině dařilo dobře.

a) K existenci zásahu, zákonnosti a legitimnímu cíli

Mezi stranami nebylo sporu o tom, že rozhodnutí vnitrostátních soudů, kterými byla stěžovatelka zbavena rodičovských práv, představovala zásah do jejího práva na respektování rodinného života, k němuž došlo na základě zákona a který sledoval legitimní cíl, konkrétně ochranu zdraví, práv a svobod její dcery.

b) K nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti

1. Obecné zásady

Soud úvodem odkázal na obecné zásady plynoucí z věci [Strand Lobben a ostatní proti Norsku](#) (č. 37283/13, rozsudek velkého senátu ze dne 10. září 2019, § 202–213). Zdůraznil, že jednota rodiny a její sloučení v případě oddělení jsou neodmyslitelnými aspekty práva na respektování rodinného života. Vnitrostátní orgány mají pozitivní povinnost přijmout opatření k usnadnění sloučení rodiny, jakmile je to rozumně proveditelné. V případech, kdy si zájmy dítěte a rodiče odporují, musí mezi

nimi orgány nalézt spravedlivou rovnováhu, přičemž zvláštní význam je nutno přikládat nejlepšímu zájmu dítěte. Ačkoli po uplynutí delší doby může zájem dítěte na stabilitě převážet nad zájmem rodičů na sloučení, rodinné vazby mohou být zpřetrhány pouze za zcela mimořádných okolností a opatření týkající se péče by měla být v souladu s konečným cílem sloučení rodiny (dále viz [E. M. a ostatní proti Norsku](#), č. 53471/17, rozsudek ze dne 20. ledna 2022, § 52; či [Kilic proti Rakousku](#), č. 27700/15, rozsudek ze dne 12. dubna 2023, § 119–123).

2. Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud poznamenal, že prvostupňový soud ve svém rozhodnutí o zbavení stěžovatelky rodičovských práv přikládal značnou váhu skutečnosti, že dítě bylo zranitelné a potřebovalo stabilitu. Toto rozhodnutí ani zprávy Rady pro ochranu dětí, o něž se rozhodnutí z velké části opíralo, ale neobsahovaly hlubší analýzu povahy této zranitelnosti. Vzhledem k závažnosti věci však bylo povinností vnitrostátních orgánů zranitelnost dítěte podrobněji posoudit (*mutatis mutandis*, [Strand Lobben a ostatní proti Norsku](#), cit. výše, § 224).

Soud dále vyzdvihl, že návrh na zbavení stěžovatelky rodičovských práv podala Rada pro ochranu dětí méně než rok a půl od převzetí dítěte do péče. Z rozsudku odvolacího soudu navíc plynulo, že již necelý rok po

převzetí dítěte do péče bylo potvrzeno, že cílem již není sloučení rodiny, jelikož uplynula tzv. „přijatelná doba“. Odůvodnění uplynutí přijatelné doby bylo založeno především na nespolečnosti stěžovatelky. Stěžovatelce sice byla dána možnost předložit alternativní plán na prošetření jejich rodičovských schopností, veškeré praktické pokusy o sloučení rodiny však byly zastaveny již v únoru 2016, tedy pouhé čtyři měsíce po převzetí dítěte do péče, kdy příslušné vnitrostátní orgány stěžovatelce oznámily, že dle jejich názoru budoucnost dcery již nespočívala u ní, ale u pěstounské rodiny. Soud též podotkl, že odvolací soud konstatoval, že jelikož „přijatelná doba“ uplynula, již blíže nezkoumal, zda by byla stěžovatelka schopna se o dceru postarat, a poznamenal, že stěžovatelka nevyužila příležitostí, které jí byly včas dány. Z tohoto důvodu byla zamítnuta i její žádost o nezávislý znalecký posudek.

Soud uznal, že stěžovatelka opakovaně řádně nespolepracovala s příslušnými vnitrostátními orgány a nesouhlasila s přijetím na konkrétní kliniku, což skutečně bránilo pokroku v prošetřování jejich rodičovských schopností a neprospělo její věci ani situaci dcery. Současně však podotkl, že ze spisu nevyplývalo, že by stěžovatelka, která byla sama zranitelnou osobou a zjevně ztratila důvěru v pracovníka instituce pro ochranu mládeže, nebyla otevřena jiným možnostem prošetření svých rodičovských schopností. Zprávy Rady pro

ochranu dětí navíc naznačovaly, že mezi stěžovatelkou a její dcerou existovalo pouto.

Ve světle výše uvedeného proto Soud shrnul, že namísto toho, aby vnitrostátní orgány vážně zvažovaly možnost sloučení stěžovatelky a její dcery (*mutatis mutandis*, [Strand Lobben a ostatní proti Norsku](#), cit. výše, § 220), rezignovaly na tento konečný cíl ve velmi rané fázi, aniž by řádně posoudily rodičovské schopnosti stěžovatelky, a aniž by dostatečně prokázaly, proč konečný cíl sloučení již nebyl v souladu s nejlepším zájmem dítěte.

Soud proto uzavřel, že v řízení nebyla přikládána dostatečná váha ochraně rodinného života stěžovatelky a její dcery, a konstatoval, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 7. května 2025 ve věci č. 40034/20 – Pokorný proti České republice

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost, v níž stěžovatel namítl porušení článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy zamítly jeho návrh na prominutí lhůty k popření otcovství k jeho dvěma dětem. Soud shledal, že vnitrostátní soudy postupovaly v nejlepším zájmu dětí a nastolily spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími zájmy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je právním otcem dvou dětí narozených v manželství v letech 2003 a 2008. Po rozvodu s matkou dětí v roce 2016 se s dětmi stýkal a hradil výživné. V roce 2017 si nechal zhotovit test DNA, který odhalil, že není biologickým otcem dětí. O této skutečnosti děti informoval a odmítl se s nimi dále stýkat.

Stěžovatel následně podal návrh na prominutí zmeškání lhůty k popření otcovství ve smyslu § 792

občanského zákoníku, který umožňuje zmeškání lhůty prominout, pokud to vyžadují zájem dítěte a veřejný pořádek. Stěžovatel mimo jiné tvrdil, že jeho citové vazby k dětem byly přetrhány, že je pro něj důležité, aby nebyl považován za jejich otce, a že mu jejich matka bránila se s dětmi stýkat, ale trvala na tom, aby platil výživné.

Soudy na obou stupních návrh stěžovatele zamítly, přičemž zdůraznily, že se o děti staral patnáct, resp. jedenáct let, a to i po rozvodu manželství, a že matka odmítla sdělit jméno biologického otce, s nímž by však děti ve svém věku již stejně nemohly navázat vztah. Odvolací soud dále poukázal na to, že děti stěžovatele stále považují za svého otce a chtějí se s ním stýkat. Pro závěr odvolacího soudu byl relevantní i ekonomický aspekt věci, jelikož matka dětí pečuje o další dvě děti stěžovatele, z nichž jedno je zdravotně postižené. Vnitrostátní soudy tudíž neshledaly, že by popření otcovství bylo v zájmu dětí a veřejného pořádku.

Nejvyšší soud i Ústavní soud se ztotožnily se závěry nižších soudů.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že soudy nesprávně posoudily dotčené zájmy, že nebyly respektovány nejen jeho zájmy,

ale ani zájem dětí na zápisu biologického otce do jejich rodného listu, a že nebylo zohledněno nemorální chování jejich matky.

Soud již v předchozích rozhodnutích připustil, že zavedení lhůty nebo jiných omezení pro zahájení řízení o určení otcovství může být odůvodněno snahou zajistit právní jistotu a chránit zájmy dítěte (*R. L. a ostatní proti Dánsku*, č. 52629/11, rozsudek ze dne 7. března 2017, § 40). V této souvislosti Soud považoval za podstatné, že § 792 občanského zákoníku umožňuje přímý přístup k soudu a zahájení řízení o popření otcovství i po uplynutí příslušné zákonné lhůty (srov. *Novotný proti České republice*, č. 16314/13, rozsudek ze dne 7. června 2018, § 46).

Soud rozhodl, že vnitrostátní soudy návrh stěžovatele řádně přezkoumaly, pečlivě vyvážily protichůdné hodnoty a zájmy a své závěry náležitě odůvodnily. Soud uznal, že z důvodu právní jistoty rodinných vztahů lze uplatnit domněnku, podle níž je ženatý muž považován za otce dětí své manželky. Stejně tak je dle Soudu ospravedlnitelné, aby vnitrostátní soudy přikládaly větší váhu zájmům dětí a rodiny, v níž žijí, než zájmu stěžovatele na určení biologické skutečnosti, resp. na uvedení právního otcovství do souladu s biologickou realitou (*Marinis proti Řecku*, č. 3004/10, rozsudek ze dne 9. října 2014, § 70).

Soud konstatoval, že se vnitrostátní soudy řídily především nejlepším zájmem dětí. V tomto ohledu zdůraznily, že děti stále považují stěžovatele za svého otce, který o ně dlouhodobě jako otec pečoval (tamtéž, § 71), že jsou závislé na jeho platbách výživného a že není možné určit jejich biologického otce. Soud v této souvislosti připomněl, že pokud vnitrostátní orgány pečlivě posuzují nejlepší zájem dítěte, Soud by v zásadě neměl jejich zjištění rozporovat, zejména pokud je učinil nezávislý soud v soudním řízení (*R.L. a ostatní proti Dánsku*, cit. výše, § 47).

Z obsahu spisu a vyjádření stěžovatele dle Soudu vyplynulo, že motivací stěžovatele byla především snaha vyvázt se z vyživovací povinnosti a reagovat na jednání bývalé manželky, což nemohlo převážit nad zájmy dětí. Soud dále upozornil, že stěžovatel podal stížnost k Soudu pouze svým jménem, nikoli jménem dětí (srov. *R.L. a ostatní proti Dánsku*, cit. výše, § 1 a 38). Nemohl se tudíž dovolávat jejich práva znát svůj původ, jako to ve své stížnosti činil (*Andrle proti České republice*, č. 38633/08, rozhodnutí ze 22. ledna 2013).

Soud konečně poznamenal, že podle vnitrostátní judikatury předložené vládou nezakládá zamítnutí návrhu na prominutí lhůty k popření otcovství překážku věci pravomocně rozhodnuté. Stěžovatel tudíž může znovu podat návrh po nabytí zletilosti synů, kdy již pomine hodnocení nejlepšího zájmu nezletilých jako předního hlediska.

Soud proto s ohledem na výše uvedené prohlásil stížnost za zjevně neopodstatněnou.

Rozsudek ze dne

3. dubna 2025 ve věci č. 5400/23

– W proti České republice

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost otce nezletilých dětí, který se domáhal jejich svěřením do střídané péče a snížení výživného. Soud věc posuzoval z hlediska čl. 6 odst. 1, 8 a 14 Úmluvy. Konstatoval, že vnitrostátní orgány dostatečně zohlednily konkrétní okolnosti případu, své závěry přesvědčivě odůvodnily a při rozhodování kladly důraz na nejlepší zájem dětí. Odmítl také námitku

nepřímé diskriminace otců, neboť v praxi je patrný rostoucí trend ve prospěch střídavé péče i v případech, kdy jeden z rodičů nesouhlasí.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Po rozvodu manželství v roce 2017 byly děti ve věku 2 a 6 let na základě dohody rodičů, soudců, svěřeny do výlučné péče matky, přičemž stěžovateli bylo přiznáno právo na pravidelný styk s nimi a stanovena vyživovací povinnost.

V roce 2018 podal stěžovatel návrh na svěření dětí do střídavé péče a snížení výživného. Vnitrostátní soudy jeho návrhu nevyhověly, jelikož od uzavření dohody mezi rodiči v roce 2017 uplynula jen krátká doba a je v zájmu dětí zůstat v péči matky, na kterou si zvykly, a mít stabilní režim. Rozšířily však jeho styk s dětmi na 12 dní v měsíci. Výši výživného ponechaly soudy beze změny s ohledem na výši příjmů stěžovatele a rostoucí potřeby dětí.

V roce 2020 stěžovatel před vnitrostátními soudy opět navrhl svěření dětí do střídavé péče a snížení výživného. Vnitrostátní soudy návrh opět zamítly. Vycházely přitom z výpovědi staršího dítěte, které opakovaně vyjádřilo přání, aby režim péče zůstal beze změny, a ze znaleckého posudku, z něž byly patrné napjaté vztahy mezi rodiči a potřeba dětem zajistit stabilní prostředí. Soudy zdůraznily, že v nejlepším zájmu dětí je klid a

stabilita, a že jiná úprava péče by mohla vést k dalším konfliktům mezi rodiči. Stěžovateli byl zachován široký styk s dětmi, který mu umožňoval plnit jeho rodičovskou roli. Výživné bylo ponecháno ve stejné výši, neboť odpovídalo příjmům stěžovatele i rostoucím potřebám dětí vzhledem k jejich vyššímu věku.

Stěžovatel se následně obrátil na Ústavní soud s námitkou porušení práva na spravedlivý proces, práva na rodinný život a práva vlastnit majetek. V odůvodnění ústavní stížnosti pak doplnil, že rozhodnutí soudů byla předurčena hodnotovými postoji soudců. Vnitrostátní soudy totiž téměř nikdy nenařizují střídavou péči bez souhlasu matek. Místo toho jsou děti svěřovány do výlučné péče matek s odůvodněním, že o děti pečovaly během mateřské/rodičovské dovolené. Takto zdánlivě neutrální kritéria, jako je zájem dítěte a stabilita jeho prostředí, mají podle něj negativní dopad na otce a znevýhodňují je. Ústavní soud stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou. Uvedl, že rozhodujícím důvodem, proč byla změna péče vyloučena, byla trvalá rivalita mezi stěžovatelem a jeho bývalou manželkou, kteří nebyli schopni překonat komunikační problémy a odmítli podstoupit terapii. K námitce nepřímé diskriminaci se výslovně nevyjádřil.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy namítal, že vnitrostátní soudy nesnížily výši jeho vyživovací povinnosti, přestože mu bylo přiznáno právo na styk s dětmi v rozsahu, který se blížil střídavé péči. Dále poukázal na to, že se Ústavní soud nevyjádřil k jím vznesené námitce nepřímé diskriminace na základě pohlaví.

Soud shledal, že rozhodnutí vnitrostátních soudů o zachování výše výživného nebylo svévolné ani zjevně nepřiměřené. Soudy přesvědčivě vysvětlily, proč byla částka, na které se rodiče dohodli v roce 2017, stále přiměřená i v situaci, kdy byl styk stěžovatele s dětmi rozšířen. Stěžovatel měl navíc možnost svá práva hájit v kontradiktorním řízení.

Soud dále konstatoval, že stěžovatel dal Ústavnímu soudu dostatečný prostor k tomu, aby se mohl zabývat podstatou námitky nepřímé diskriminace. Ačkoliv se Ústavní soud k této námitce výslovně nevyjádřil, z odůvodnění jeho rozhodnutí bylo patrné (zejména ze

závěru, co bylo rozhodujícím důvodem pro odmítnutí střídavé péče), že rozhodnutí obecných soudů nepovažoval za diskriminační.

Soud proto stížnost v tomto rozsahu jako zjevně neopodstatněnou odmítl.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Na poli článku 8 Úmluvy stěžovatel nesouhlasil s odmítnutím jeho žádosti o střídavou péči, byť soudy uznaly, že on i jeho bývalá manželka mají stejné rodičovské schopnosti. V důsledku toho je stále povinen platit výživné a nemůže si uplatnit daňové zvýhodnění na vyživované dítě, ačkoli o děti pečuje 12 dní v měsíci a jeho bývalá manželka má srovnatelný příjem.

Soud nejprve připomněl, že vnitrostátní orgány požívají v otázkách péče o děti širokého prostoru pro uvážení. V daném případě bylo pro Soud rozhodující, že vnitrostátní soudy kladly na první místo nejlepší zájem dětí. Při svém rozhodnutí vycházely z výpovědi staršího dítěte, jakož i ze znaleckého posudku, z nichž byly patrné napjaté vztahy mezi rodiči a potřeba dětem zajistit stabilní prostředí. Skutečnost, že stávající úprava nebyla

označena jako střídavá péče, třebaže asymetrická, může být sice otcem vnímána jako neuznání rovnocenné rodičovské role, ale s ohledem na rozsáhlý styk s dětmi a jeho schopnost plně vykonávat rodičovskou odpovědnost nepředstavuje porušení Úmluvy. Soudy navíc rozhodnutí o nesnížení výživného dostatečně zdůvodnily.

Soud tak i v tomto ohledu stížnost prohlásil za zjevně neopodstatněnou.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY

Stěžovatel konečně namítal, že rozhodnutí soudů v jeho věci představují nepřímou diskriminaci na základě pohlaví a odhalují přetrvávající předsudky vůči otcům, neboť české soudy téměř nikdy nenařizují střídavou péči bez souhlasu matek.

Soud nejprve zdůraznil, že stereotypy a předsudky vůči otcům musí být vyloučeny za všech okolností. Uvedl také, že rozhodnutí vnitrostátních soudů mohla mít na stěžovatele negativní dopad a vyvolat u něj frustraci. Konstatoval nicméně, že statistiky předložené vládou tvrzení stěžovatele o nepřímé diskriminaci otců nepotvrzují. Naopak ukazují rostoucí trend v průběhu let směrem k soudním rozhodnutím nařizujícím střídavou péči, a to i v případech, že rodiče nesouhlasí. V projednávané věci vnitrostátní soudy provedly individuální posouzení situace stěžovatele a přijatelně odůvodnily,

proč byl jeho návrh na střídavou péči zamítnut a jeho vyživovací povinnost zůstala nezměněna.

Soud proto stížnost i v tomto rozsahu odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Nucené vystěhování

Rozsudek ze dne 22. května 2025 ve věci č. 25387/21 – Brodilová a ostatní proti České republice

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně odmítl jako neslučitelnou *ratione materiae* stížnost, v níž stěžovatelé, squateři, namítali, že v důsledku nuceného vystěhování z budovy bývalého statku Cibulka v Praze došlo k porušení jejich práva na respektování obydlí podle článku 8 Úmluvy. Stěžovatelé dle Soudu neprokázali „dostatečnou a trvalou vazbu“ k nemovitosti, aby ji bylo možné považovat za jejich domov. Stěžovatelé rovněž namítali nedostatečný přezkum ze strany vnitrostátních orgánů, tuto námitku však Soud rovněž odmítl, protože na jimi vedené řízení nebyl článek 6 Úmluvy použitelný.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Jeden ze stěžovatelů uzavřel v roce 2012 dohodu o spolupráci se společností, která vlastnila budovu

bývalého statku Cibulka v Praze. Dohoda zahrnovala oprávnění užívat, výměnou za údržbu a opravy, vymezené prostory budovy. Dohoda umožňovala také konání veřejných kulturních akcí, pakliže byly předem odsouhlaseny vlastníkem. Ostatní stěžovatelé směli na místě vykonávat pomocné činnosti a zdržovat se tam za specifických podmínek. Dohoda výslovně uváděla, že nejde o nájemní smlouvu. V roce 2014 vlastní budovy zaslal stěžovatelům písemné upozornění, v němž si stěžoval na nerespektování podmínek dohody a nepořádek. Vyzval je, aby situaci ve lhůtě napravili, jinak dohodu vypoví. Zároveň připomenul, že dohoda o spolupráci není nájemní smlouvou. O několik týdnů později vlastní budovy dohodu vypověděl a vyzval uživatele k opuštění budovy ve výpovědní době. Ti areál odmítli opustit, dokud o jejich vystěhování nerozhodne soud. Vlastník proto poté, co uživatelé budovu nevyklidili, podal trestní oznámení. Jelikož policie dospěla k závěru, že jednání naplňuje znaky trestného činu neoprávněného zásahu do práva k domu, rozhodla se zasáhnout a prostor vyklidit. Po policejním zásahu většina

osob areál dobrovolně opustila, stěžovatelé však byli vystěhováni s donucením.

Následné žádosti stěžovatelů o dohled a přezkum postupu policie státní zastupitelství odložilo. V řízení o správní žalobě na ochranu před nezákonným zásahem Nejvyšší správní soud konstatoval, že přezkum jednání policie náleží do pravomoci státního zastupitelství, nikoli správních soudů. Ústavní soud následně rozhodnutí státního zastupitelství zrušil. Stěžovatelé se proto znovu obrátili na státní zastupitelství s tím, že policie neměla zasahovat do jejich občanskoprávního sporu s vlastníkem, trestní prostředky měla využít až jako krajní řešení a že porušila jejich právo na nedotknutelnost obydlí. Jejich žádosti o přezkum nebylo vyhověno, jelikož neměli právo budovu užívat jako nájemci. Jejich jednání tak bylo považováno za protiprávní a vyvolávalo důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Následná žádost o výkon dohledu rovněž nebyla úspěšná. Stěžovatelé podali další ústavní stížnost, kterou Ústavní soud zamítl. Přestože Ústavní soud shledal v přezkumu obvodního státního zastupitelství určité nedostatky, konstatoval, že se s námitkami stěžovatelů jinak řádně vypořádalo. Dále uvedl, že policie mohla na první pohled považovat jednání stěžovatelů za trestné a že

vystěhování bylo nezbytné k ukončení tohoto jednání. Policejní zásah byl proto zákonný a přiměřený.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé s odkazem na článek 8 Úmluvy namítali porušení práva na nedotknutelnost obydlí. Tvrdili, že vystěhování mělo být provedeno soudním vykonavatelem na základě rozhodnutí soudu, a policie tudíž neměla zasahovat do jejich občanskoprávního sporu s vlastníkem budovy.

Soud připomněl, že obydlí ve smyslu článku 8 Úmluvy není omezeno jen na prostory, které jsou užívány nebo zřízeny zákonným způsobem. Je autonomním pojmem, nezávislým na výkladu vnitrostátního práva. To, zda konkrétní prostor představuje „obydlí“ chráněné článkem 8 Úmluvy, závisí na skutkových okolnostech, především na existenci dostatečně úzkého a trvalého vztahu ke konkrétnímu místu (*Jansons proti Lotyšsku*, č. 1434/14, rozsudek ze dne 8. září 2022, § 52).

Soud užívání budovy stěžovateli označil za „squatting“. Ten podle něj může mít rezidenční charakter, například když chudí nebo bezdomovci nezákonně obývají opuštěné nemovitosti za účelem bydlení, čímž si k nim vytvoří dostatečně úzký a trvalý vztah. Squatting však může mít také charakter společenského hnutí za

zachování budov nebo protestu, kdy jsou squaty využívány jako svépomocná společenská nebo komunitní centra. Dle Soudu situace stěžovatelů spadala do druhé kategorie, a to z následujících důvodů: a) dohoda o spolupráci výslovně uváděla, že není nájemní smlouvou a umožňovala pouze užívání konkrétních prostor jednomu stěžovateli a přítomnost ostatních stěžovatelů za účelem výkonu pomocných prací, b) stěžovatelé nezpochybňovali, že budova nebyla vhodná k dlouhodobému bydlení, c) stěžovatelé se nejevili jako sociálně slabí či nemajetní – všichni byli hlášeni k trvalému pobytu na jiných adresách a po vystěhování netvrdili, že by neměli kam jít a d) stěžovateli předložené fotografie neprokázali, že by v budově dlouhodobě žili. Stěžovatelé tedy neprokázali existenci dostatečné a trvalé vazby k budově, aby ji bylo možné považovat za jejich „obydlí“ ve smyslu článku 8 Úmluvy. Tuto námitku proto Soud prohlásil za neslučitelnou s článkem 8 Úmluvy *ratione materiae* a jako takovou ji odmítl.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelé dále na poli článku 6 Úmluvy namítali, že státní zastupitelství se jejich případem zabývalo čistě formálně a povrchně a nerespektovalo první nález Ústavního soudu. Tvrdili také, že přezkum a konečné rozhodnutí Ústavního soudu nemůže nahradit projednání případu soudy v občanském soudním řízení.

Jelikož se rozhodnutí vnitrostátních orgánů, které stěžovatelé před Soudem napadli, netýkala „trestního obvinění“ ve smyslu článku 6 Úmluvy, nebylo možné tento článek použít v jeho trestněprávní části. Aby Soud mohl posoudit použitelnost článku v jeho občanskoprávní větvi, musel určit, zda se věc, kterou stěžovatelé předložili vnitrostátním orgánům, týkala rozhodování o občanském právu. Pro použitelnost čl. 6 odst. 1 Úmluvy v jeho občanskoprávní větvi musí existovat „spor“ o právo, o němž je možné hájitelně tvrdit, že je uznáno ve vnitrostátním právu, bez ohledu na to, zda je chráněno také Úmluvou (*Grzęda proti Polsku*, č. 43572/18, rozsudek velkého senátu ze dne 15. března 2022, § 257). Dle Soudu neexistence práva chráněného článkem 8 Úmluvy nevylučuje automaticky existenci práva ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Nicméně vzhledem k tomu, že žádný vnitrostátní orgán nepřijal tvrzení stěžovatelů, že byli oprávněni budovu obývat jako faktičtí nájemci, nemohou stěžovatelé tvrdit, že měli hájitelné právo setrvat v budově, které by bylo vnitrostátním právem uznáno. Proto i tuto část stížnosti Soud odmítl z důvodu neslučitelnosti *ratione materiae* s Úmluvou.

Změna pohlaví

Rozsudek ze dne 12. června 2025 ve věci Č. 33037/22 – T. H. proti České republice

Senát páté sekce Soudu rozhodl jednomyslně o porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy v důsledku toho, že české právo až do konce června 2025 podmiňovalo úřední změnu pohlaví chirurgickým zákrokem spojeným se sterilizací.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stížnost podala osoba, které bylo při narození přiděleno mužské pohlaví, s nímž se však neidentifikovala. Obrátila se na Ministerstvo vnitra s žádostí o změnu rodného čísla v části obsahující údaj o pohlaví do neutrálního, resp. ženského tvaru. Ministerstvo vnitra žádost odmítlo s poukazem na to, že české právo pro úřední změnu pohlaví vyžaduje splnění podmínky chirurgického zákroku při současném znemožnění reprodukční funkce (§ 29 odst. 1 Občanského zákoníku a § 21 odst. 1 zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách).

Věc se dostala až k Ústavnímu soudu, který v tomto řízení nálezem sp. zn. Pl. ÚS 2/20 ze dne 9. listopadu 2021 zamítl návrh na zrušení příslušných zákonných ustanovení.

Po podání stížnosti k Soudu Ústavní soud v jiném řízení vydal nález sp. zn. Pl. ÚS 52/23 ze dne 24. dubna 2024, kterým výše uvedená zákonná ustanovení zrušil, a to uplynutím dne 30. června 2025.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že v důsledku postupu státních orgánů došlo vůči ní k porušení zákazu špatného zacházení podle článku 3 Úmluvy a práva na respektování soukromého života podle článku 8.

a) Rozsah věci

Soud se rozhodl, že věc nebude posuzovat na poli článku 3 Úmluvy, ale pouze optikou článku 8. Poukázal přitom na skutečnost, že stěžovatelka nebyla podrobena žádnému lékařskému zákroku proti své vůli (srov. [G. M. a ostatní proti Moldavsku](#), č. 44394/15, rozsudek ze dne 22. listopadu 2022, § 84–85) a nedošlo ani k zásahu do jejích reprodukčních práv (srov. [V. C. proti Slovensku](#), č. 18968/07, rozsudek ze dne 8. listopadu 2011). Navíc se odvolal i na svůj přístup v obdobných

případech (např. [A. P., Garçon a Nicot proti Francii](#), č. 79885/12 a 2 další, rozsudek ze dne 6. dubna 2017).

Soud si dále povšiml, že Ústavní soud se věcí zabýval primárně z perspektivy práva na změnu rodného čísla do neutrálního, nikoliv ženského tvaru. Zároveň ale Soud zdůraznil, že stěžovatelka v rámci vnitrostátního řízení opakovaně uvedla, že usiluje o změnu úředního pohlaví na ženské. Navíc během svého pobytu ve Švýcarsku stěžovatelka podstupovala léčbu směřující k této změně. A konečně, před Soudem stěžovatelka výslovně nenamítala to, že české právo neumožňuje odpovídající úřední změnu pohlaví pro osoby, které se identifikují jako nebinární. Vzhledem k uvedenému je dle Soudu potřeba její stížnost vykládat jako brojící proti odmítnutí vnitrostátních orgánů provést úřední změnu jejího pohlaví z mužského na ženské. Projednávaná věc se tudíž netýká povinnosti státu uznat třetí či nebinární pohlaví ([Y proti Francii](#), č. 76888/17, rozsudek ze dne 31. ledna 2023, § 90–91).

b) Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 8 Úmluvy ukládá státům pozitivní závazek zavést pro účely úřední změny pohlaví rychlé, transparentní a dostupné řízení ([A. D. a ostatní proti Gruzii](#), č. 57864/17 a 2 další, rozsudek ze dne 1. prosince 2022). Pokud je úřední změna pohlaví podmíněna sterilizací či léčbou s vysokou pravděpodobností

sterilizace, kterou si dané osoby nepřejí podstoupit, zakládá to porušení článku 8 Úmluvy: takový požadavek totiž znamená podmínit plný výkon práva na respektování soukromého života vzdáním se plného výkonu práva na respektování tělesné integrity, která je při sterilizaci přímo dotčena ([A. P., Garçon a Nicot proti Francii](#), cit. výše, § 131). Na druhé straně Soud shledal, že pokud je za účelem úřední změny pohlaví nutné prokázat existenci psychiatrické diagnózy poruchy genderové identity a podrobit se lékařskému vyšetření, nenarušuje to spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími zájmy (tamtéž, § 139–154).

V této souvislosti Soud upozornil na to, že podle nové verze mezinárodní klasifikace nemocí, vydané Světovou zdravotnickou organizací v roce 2019, se místo termínu „transsexualismus“, začleněného mezi „duševní a behaviorální poruchy“, nyní používá pojem „genderový nesoulad“, který už není považován za duševní poruchu a nachází se v kapitole týkající se sexuálního zdraví.

c) Použití těchto zásad na projednávanou věc

České právo do konce června 2025 podmiňovalo úřední změnu pohlaví chirurgickým zásahem spojeným se sterilizací. Pakliže trans osoba takový zákrok podstoupit nechtěla nebo ze zdravotních či jiných důvodů nemohla, její žádosti o úřední změnu pohlaví nebylo vyhověno. K tomu došlo i u stěžovatelky, která si chirurgický zákrok nepřála. Tímto postupem vnitrostátní orgány narušily spravedlivou rovnováhu ve smyslu výše citované judikatury Soudu, když vystavily stěžovatelku neřešitelnému dilematu – musela buď postoupit chirurgický zákrok a vzdát se plného výkonu svého práva na respektování tělesné integrity, nebo rezignovat na úřední uznání své genderové identity, která spadá pod její právo na respektování soukromého života.

Soud dále poukázal na to, že příslušná česká zákonná ustanovení byla v mezidobí zrušena nálezem Ústavního soudu z dubna 2024, což podnítilo legislativní reformu v této oblasti. Uvedl, že zmíněný nález Ústavního soudu – který ukazuje význam soudního dialogu v systému založeném na sdílené odpovědnosti – nabízí perspektivu,

že nová právní úprava umožní trans osobám, aby získaly úřední změnu pohlaví, aniž by musely podstoupit chirurgický zákrok. Zároveň tento nález vyjadřuje respekt k převládajícímu „binárnímu“ přístupu k pohlaví v české společnosti, jakož i k ochraně práv a svobod jiných ve smyslu druhého odstavce článku 8 Úmluvy. V této souvislosti Soud připomněl, že úřední změna pohlaví může vést k různým situacím týkajícím se důležitých soukromých i veřejných zájmů (např. [Hämäläinen proti Finsku](#), č. 37359/09, rozsudek velkého senátu ze dne 16. července 2014, a [O. H. a G. H. proti Německu](#), č. 53568/18 a 54741/18, rozsudek ze dne 4. dubna 2023).

Ve světle uvedeného Soud uzavřel, že v projednávané věci došlo k porušení článku 8 Úmluvy, a to ve vztahu k období do 30. června 2025.

Prevence partnerského násilí

Rozsudek ze dne 3. dubna 2025 ve věci č. 56114/18 – N. D. proti Švýcarsku

Senát páté sekce Soudu shledal většinou pěti hlasů ku dvěma, že došlo k porušení hmotněprávního aspektu článku 2 Úmluvy, neboť vnitrostátní orgány nesplnily svou pozitivní povinnost chránit život stěžovatelky před násilím ze strany jejího partnera. Na základě informací o trestní minulosti muže a aktuálního vývoje situace totiž orgány neprovedly dostatečné posouzení rizika a nepřijaly opatření, která by mohla zabránit jeho útoku v podobě několikahodinového mučení stěžovatelky.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 1995 byl X, pozdější partner stěžovatelky, odsouzen k dvanácti letům odnětí svobody za znásilnění a vraždu své partnerky spáchané v roce 1993. Po

podmínečném propuštění byl v roce 2006 znovu vzat do vazby za nebezpečné vyhrožování a nátlak vůči tehdejší partnerce. Jeho následné propuštění bylo podmíněno dodržováním řady opatření, zejména zákazem kontaktovat poškozenou.

Stěžovatelka se s X setkala v listopadu 2006 a nevědoma si jeho minulosti s ním navázala intimní vztah. V srpnu 2007 kontaktovala praktického lékaře X kvůli jeho chování vůči ní. Lékař jí doporučil vztah s X ukončit, ale poradil, aby to neudělala náhle. Se souhlasem stěžovatelky o rozhovoru informoval policii. Policista ji následně z vlastní iniciativy telefonicky kontaktoval. Stěžovatelka mu sdělila, že ji X obtěžuje telefonáty a textovými zprávami. Policista jí, aniž by zmínil trestní minulost X, řekl, že X „by mohl být nebezpečný“, a nabídl jí policejní asistenci. Stěžovatelka ale uvedla, že má situaci zatím pod kontrolou.

V září 2007 stěžovatelka oznámila X, že chce jejich vztah ukončit. Následně ji X unesl a po více než jedenáct hodin ji mučil – fyzicky i sexuálně napadl; pokusil se ji rovněž zabít. Stěžovatelka byla zachráněna díky zásahu psychologa a policie. X byl následně zatčen a v policejní

vazbě spáchal sebevraždu. Stěžovatelka utrpěla vážná zranění a dodnes trpí psychickými následky události.

V lednu 2015 podala žalobu na náhradu škody proti příslušnému kantonu, v níž se domáhala odškodnění za nemajetkovou újmu, která jí vznikla. Tvrdila zejména, že ji orgány měly informovat o trestní minulosti jejího partnera a o nebezpečí, které představoval. Její žaloba byla obecnými soudy i spolkovým soudem zamítnuta.

II. ODŮVODNĚNÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala porušení článku 2 Úmluvy, jelikož vnitrostátní orgány dle jejího názoru nesplnily svůj pozitivní závazek přijmout nezbytná opatření k ochraně jejího života, když ji neinformovaly o tom, že její partner spáchal v minulosti trestné činy, konkrétně znásilnění a vraždu.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 2 Úmluvy ukládá státům povinnost nejen zdržet se úmyslného usmrcení, ale také

přijmout opatření k ochraně života před jednáním jiných osob. Tato pozitivní povinnost vzniká zejména v situacích, kdy stát ví nebo by měl vědět o skutečném a bezprostředním ohrožení života konkrétní osoby (*Opuz proti Turecku*, č. 33401/02, rozsudek ze dne 9. června 2009, § 129–130). Závazek na poli článku 2 přijímat preventivní operativní opatření je závazkem týkajícím se prostředků, nikoli výsledku (*Kurt proti Rakousku*, č. 62903/15, rozsudek velkého senátu ze dne 15. června 2021, § 159). V případech domácího a genderově podmíněného násilí má stát povinnost provést autonomní, proaktivní a důkladné posouzení rizika, které nesmí být založeno pouze na subjektivním vnímání oběti, ale musí vycházet z vlastního hodnocení orgánů (tamtéž, § 169).

b) Aplikace zásad na projednávanou věc

S ohledem na předchozí chování X, které bylo charakterizováno opakovanými násilnými činy vůči jeho aktuálním partnerkám, včetně femicidy v roce 1993, Soud shledal, že dotčené skutky lze kvalifikovat jako násilí na ženách. To platí, ačkoli stěžovatelka netvrdila, že by ji X

před předmětnými událostmi v září 2007 fyzicky napadl (viz *a contrario* např. výše uvedené případy [Kurt a Opuz](#)).

1. *K otázce, zda orgány věděly nebo měly vědět o riziku, kterému byla stěžovatelka vystavena*

Za okolností daného případu Soud shledal, že příslušné vnitrostátní orgány si byly vědomy vztahu stěžovatelky s X, jeho trestní minulosti a skutečné a bezprostřední povahy nebezpečí, které X pravděpodobně představoval. Dále bylo ze dvou znaleckých psychiatrických posudků z října 2006 a ledna 2007 zřejmé, že X považoval ukončení vztahů za obzvláště obtížné a že tyto situace u něj pravděpodobně spouštěly násilné chování. V této souvislosti Soud zopakoval, stejně jako Skupina expertů pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí (GREVIO), že tyto faktory jsou považovány za varovné signály indikující zvýšené riziko (*Kurt proti Rakousku*, cit. výše, § 140).

2. *K otázce, kdy vznikla orgánům povinnost chránit stěžovatelku*

Soud poznamenal, že stěžovatelka sama nepodala trestní oznámení. Orgány tak musí být považovány za informované o existenci rizika pro stěžovatelku nejpozději v okamžiku, kdy se lékař X s jejím souhlasem obrátil v srpnu 2007 na policii. Tato událost upozornila orgány na situaci, v níž se stěžovatelka nacházela, a založila i

přes neexistenci oznámení z její strany povinnost chránit její právo na život s vyšší mírou obezřetnosti.

3. *K otázce, zda orgány přijaly nezbytná opatření k ochraně života stěžovatelky*

Během telefonického rozhovoru se stěžovatelkou v srpnu 2007 se policista dotazoval na rozsah obtěžování, kterému ji X údajně vystavoval, a zda má situaci pod kontrolou nebo potřebuje pomoc. Také jí sdělil, že by bylo lepší, kdyby svůj vztah s X ukončila, nabídl jí pomoc policie včetně tísňového čísla a informoval ji o možnosti podat trestní oznámení nebo kontaktovat služby na podporu obětí.

Pokud jde o to, že policista neposkytl stěžovateli informace o trestní minulosti X, Soud – přičemž zopakoval, že v případech násilí na ženách nemohou práva pachatele převážet nad právem obětí na život a tělesnou a psychickou integritu (*Opuz proti Turecku*, cit. výše, § 147), – zdůraznil, že odhalení informace o předchozím odsouzení X za znásilnění a vraždu by představovalo zásah do jeho práva na respektování soukromého života. Pro ten neexistoval žádný právní základ. Soud poznamenal, že podle švýcarského práva mohou být výpisy z rejstříku trestů týkající se třetích stran zpřístupněny soukromým osobám pouze s písemným souhlasem dotčených osob. Soud podotkl, že po předmětných událostech kanton Luzern v roce 2017 novelizoval zákon o

policii a umožnil policii sdělit osobní údaje potenciálně nebezpečných osob, pokud je to nutné k odvrácení bezprostředního nebezpečí.

Soud shledal, že policista se z vlastní iniciativy pokusil informovat stěžovatelku v co nejúplnějším možném rozsahu – vzhledem k dostupným informacím a zmíněným právním omezením – o nebezpečné situaci, v níž se nacházela. Soud dále poznamenal, že různé policejní složky měly okamžitý přístup k záznamu v policejním registru o uskutečnění telefonického hovoru mezi stěžovatelkou a policistou. Nebyla však přijata žádná navazující opatření. To odhaluje přinejmenším nedostatek komunikace a koordinace, který znemožnil postupovat s pečlivostí, jakou taková situace vyžaduje. Povinnost přijmout preventivní operativní opatření, pokud to existence rizika odůvodňuje, zahrnuje požadavek posoudit povahu a úroveň rizika (*Kurt proti Rakousku*, cit. výše, § 159), jakmile se o něm orgány dozvědí. V projednávané věci nebylo prokázáno, že by dotčené orgány provedly takové posouzení, a to ani v momentu, kdy lékař X kontaktoval policii, ani později, kdy byl do policejního registru vložen záznam o telefonickém hovoru

mezi stěžovatelkou a policistou. Třebaže stěžovatelka v tomto telefonátu nevznášela stížnost ani se nedomáhala policejní asistence, lze to vysvětlit skutečností, že si nebyla plně vědoma rozsahu nebezpečí, které ji hrozilo. Nevěděla totiž ani o trestní minulosti X, ani o výše zmíněných psychiatrických posudcích. Příslušné orgány se tedy neměly spokojit s tím, jak vnímá riziko ona, a měly v tomto směru provést vlastní posouzení (tamtéž, § 169).

Vzhledem ke zranitelnosti stěžovatelky, která si nebyla vědoma všech skutkových okolností, jež měly vnitrostátní orgány k dispozici, měla být tato asymetrie v dostupných informacích vyvážena zvýšenou obezřetností ze strany těchto orgánů. Ta měla vést k důkladnému a aktuálnímu posouzení stupně rizika, kterému byla stěžovatelka vystavena.

Konečně, vzhledem k tomu, že při absenci zjištění bezprostředního nebezpečí – jak tehdy vyžadovalo vnitrostátní právo – nemohly příslušné orgány z vlastní iniciativy přijmout operativní opatření k zabránění riziku pro tělesnou integritu osoby, pokud tato osoba nepodala

trestní oznámení nebo nepožádala o pomoc, zůstaly jejich možnosti omezené. Proto nebylo zavedeno žádné jiné konkrétní opatření, které by stěžovatelku chránilo. To přitom neodpovídalo závažnosti situace. Ačkoli Soud připustil, že nemůže spekulovat ani o právní proveditelnosti přijetí takových opatření orgány, ani o jejich účinnosti, zopakoval, že přijetí preventivních operativních opatření podle článku 2 Úmluvy je povinností prostředků, nikoli výsledku (*Kurt proti Rakousku*, cit. výše, § 159).

4. Závěr

S ohledem na výše uvedené Soud shledal, že vnitrostátní orgány neučinily vše, co by od nich bylo možné rozumně očekávat, aby odvrátily skutečné a bezprostřední riziko pro život stěžovatelky, o kterém věděly nebo měly vědět. Ačkoli Soud ocenil spontánní iniciativu policisty, poznamenal, že nebylo provedeno adekvátní posouzení rizika pro život stěžovatelky, ani nebyla přijata operativní opatření, která by mohla mít šanci změnit průběh událostí nebo zmírnit způsobenou újmu (*Talpis proti Itálii*, č. 41237/14, rozsudek ze dne 2. března 2017, § 121). V důsledku nedostatečné koordinace mezi různými službami a mezer v tehdy platné právní úpravě nesplnily švýcarské orgány svou pozitivní povinnost chránit život stěžovatelky podle článku 2 Úmluvy.

Soud přiznal stěžovateli částku 30 000 eur jako nemajetkovou újmu.

III. ODLIŠNÁ STANOVISKA

Soudkyně Elósegui zdůraznila ve svém souhlasném stanovisku potřebu účinnějších preventivních opatření proti femicidě, založených na sdílení informací mezi orgány. Podle ní musí v konfliktech mezi právem oběti na život a právem agresora na soukromí převážet ochrana potenciální oběti. Upozornila, že některé státy kvůli rigidním pravidlům o ochraně soukromí brání policii či zdravotníkům sdílet informace, které mohou být klíčové pro prevenci násilí. Jako příklady dobré praxe uvedla systémy Spojeného království a Španělska, které umožňují sdělovat obětem určité údaje o minulých násilných činech pachatele a zavádějí strukturované posouzení rizik. Orgány by neměly čekat na trestní oznámení, ale aktivně vyhodnocovat riziko na základě dostupných informací o pachateli. Závažný trestný čin či opakovaný záznam v trestním rejstříku podle ní zakládají závazek státu oběť informovat.

Soudkyně Šimáčková a soudce Felici ve svém souhlasném stanovisku podotkli, že přetrvávající stereotypy a patriarchální přístupy mohou vést k tomu, že ženy jsou vnímány jako majetek a jejich rozhodnutí, např. odejít ze vztahu, může vyvolat násilí či dokonce femicidu. Podle nich je nutné, aby státy chránily ženy proaktivně.

Není možné, aby formalistický přístup nebo ochrana soukromí pachatelů převážily nad bezpečností ohrožených žen. Upozornili, že nejde jen o individuální případ, ale o archetypální vzorec genderově podmíněného násilí. Symbolickým odkazem na Desdemonu a Othella připomněli, že společnost často nahlíží na příběh očima pachatele, nikoli oběti. A právě tento posun perspektivy je nezbytný pro skutečnou ochranu žen.

Soudce von Werdt a soudkyně Mouro-Vikström ve svém nesouhlasném stanovisku uvedli, že orgány neměly dle jejich názoru dostatek informací k tomu, aby věděly či měly vědět o skutečném a bezprostředním riziku pro stěžovatelku, protože se sama nikdy neobrátila na policii ani nehlásila násilí či výhrůžky. Kritizovali většinu za to, že „kombinovala“ izolované informace různých orgánů, přestože podle judikatury mělo být vyhodnocováno to, co věděl konkrétní příslušný orgán. Upozornili, že policista znal pouze informace o obtěžování, nikoli o psychiatrických posudcích X, k nimž navíc existovala silná ochrana soukromí. Podle jejich názoru by povinnost automaticky sdílet takové citlivé informace mezi orgány byla nepřiměřeným zásahem do

soukromí a vedla by k neúnosné zátěži státu. Zdůraznili také, že podle Istanbulské úmluvy není stát povinen automaticky jednat z moci úřední při pouhém obtěžování, pokud oběť nepodala trestní oznámení. Uzavřeli, že většina nesprávně rozšířila rozsah pozitivních závazků státu, a že v této věci tak nemělo být shledáno porušení článku 2.

Vzdání se práva na obhájce

Rozsudek ze dne 12. června 2025 ve věci č. 23963/21 – Krpelík proti České republice

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že odsouzením stěžovatele se sníženým intelektem na základě sebeobviňujících výpovědí z přípravného řízení poté, co se vzdal práva pomoc obhájce, při nedostatečné kontrole vzdání se práv soudy a při absenci jiných procesních záruk, došlo k porušení jeho práva na

spravedlivý soudní proces a práva na pomoc obhájce dle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel má snížený intelekt odpovídající lehké mentální retardaci. V roce 2016 ho policie zadržela kvůli vloupání a odcizení věcí z několika objektů. Policisté vyslechli stěžovatele v postavení osoby podezřelé a později i jako osoby obviněné ze spáchání trestné činnosti. Policisté několikrát poučili stěžovatele o jeho právech, včetně práva na obhájce, za využití vzorových formulářů. Stěžovatel poučení podepsal a opakovaně se doznal ke spáchání trestné činnosti. Teprve po vzetí do vazby mu soud ustanovil obhájce. Trestní soudy u stěžovatele neshledaly podmínky nutné obhajoby podle vnitrostátního práva a uznaly ho vinným z trestné činnosti, když na základě znaleckých posudků konstatovaly, že byl schopen se účastnit trestního řízení, realizovat v něm svá práva a účinně se hájit i přes snížený intelekt. Jeho přiznání z přípravného řízení považovaly za klíčový důkaz. Stěžovatel proti odsouzení neúspěšně brojil i u Ústavního soudu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 A 3 PÍSM. C) ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení práva na spravedlivé řízení, když jeho doznání k trestné činnosti bez přítomnosti obhájce posloužila jako klíčový usvědčující důkaz, a práva hájit se za pomoci obhájce, kterého měl mít jako osoba s omezenou schopností se hájit od počátku trestního řízení.

Soud připomněl, že mezi základní prvky spravedlivého procesu podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy patří právo obviněného na účinné zastoupení obhájcem, zaručené čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy, a že přístup k obhájci v přípravném řízení přispívá k rovnosti zbraní mezi vyšetřujícími orgány a obviněným. Obviněný má také právo být informován o svých právech, včetně práva na pomoc obhájce, k zajištění praktické a účinné ochrany. Svých práv se může platně vzdát, jsou-li naplněny požadavky vyplývající z Úmluvy, přičemž Soud posuzuje okolnosti, za kterých došlo ke vzdání se práv a zda existovaly minimální záruky odpovídající významu tohoto úkonu ([Ibrahim a ostatní proti Spojenému království](#), č. 50541/08, rozsudek velkého senátu ze dne 13. září 2016, § 253, § 255 a § 272). Platí dále, že osoba má právo na přístup k obhájci od prvního výslechu policií, ledaže by existovaly naléhavé důvody pro omezení

tohoto práva. I v těchto situacích ale nesmí být práva obhajoby poškozena nevratným způsobem např. tehdy, jestliže obviněný učinil při výslechu sebeobviňující výpovědi, které byly následně použity jako usvědčující důkaz. Chybí-li naléhavé důvody, jde o významný aspekt stran závěru o porušení článku 6 Úmluvy. Soud zde uplatňuje přísný přezkum; stát musí prokázat, že za výjimečných a zvláštních okolností konkrétní věci nedošlo k nevratnému narušení celkové spravedlnosti řízení ([Beuze proti Belgii](#), č. 71409/10, rozsudek velkého senátu ze dne 9. listopadu 2018, § 145).

V dané věci se proto Soud zabýval tím, zda se stěžovatel mohl platně vzdát práva na pomoc obhájce, měl-li k dispozici jen poučení na předtištěných formulářích, a zda sebeobviňující výpovědi, o které se vnitrostátní soudy opíraly, byly získány v rozporu s jeho právem na přípravu obhajoby v předsoudním stadiu řízení. Uvedl, že stěžovatel měl podle znalců mentální postižení s IQ přibližně 67. Takové postižení je přitom důvodem zvláštní zranitelnosti osoby ([A.-M. V. proti Finsku](#), č. 53251/13, rozsudek ze dne 23. března 2017, § 73). Zároveň podezřelí či obvinění s mentálním postižením

mohou spadat do kategorie zvláště zranitelných osob. Konečně policejní výslech je pro osobu, která má (byť jen lehké) mentální postižení, obzvláště stresující situací ([Hasáliková proti Slovensku](#), č. 39654/15, rozsudek ze dne 24. června 2021, § 68). Jelikož ochrana zaručená článkem 6 Úmluvy se uplatní od okamžiku zadržení osoby, vnitrostátní orgány měly jednat se stěžovatelem jako se zranitelnou osobou a zohlednit jeho situaci při výpovědích i při informování o právu na pomoc obhájce, když disponovaly poznatky o jeho stavu ([Płonka proti Polsku](#), č. 20310/02, rozsudek ze dne 31. března 2009, § 38).

Vnitrostátní orgány věděly, že stěžovatel navštěvoval pouze základní školu a že se ve 13 letech léčil na psychiatrii. Někteří policisté uvedli, že jim připadal „trochu psychicky slabší“ a komunikace s ním byla obtížná. Byť stěžovatel nebyl nikdy formálně omezen ve svéprávnosti a v minulosti ho soudy odsoudily za několik trestných činů, nevyrací to pochybnosti o jeho schopnosti se hájit. V předchozích trestních řízeních se ani nezkoumala jeho svéprávnost. S přihlédnutím k nerovnováze moci dané povahou trestního řízení by proto podle

Soudu stěžovatelovo vzdání se práv bylo možné přijmout pouze, pokud by se vyjádřil jednoznačně a po přijetí přiměřených opatření k zajištění, že si plně uvědomoval svá práva a mohl v co největší míře posoudit důsledky svého jednání (*Panovits proti Kypru*, č. 4268/04, rozsudek ze dne 11. prosince 2008, § 68). Zda se dopustil jednoduché trestné činnosti není relevantní, když ho soudy odsoudily k trestu odnětí svobody.

K poskytnutí poučení stěžovateli Soud uvedl, že stěžovatel obdržel informace o svých právech na předtištěných formulářích. Nedostalo se mu individualizovaného poučení či nějakého dalšího vysvětlení (*Zachar a Čierny proti Slovensku*, č. 29376/12 a 29384/12, rozsudek ze dne 21. července 2015, § 70). V jedné situaci mu policista poučení pouze přečetl, stěžovatel si nemohl text projít vlastním tempem před tím, než jej podepsal. Texty poučení jsou přitom náročné i pro osoby s plnými rozumovými schopnostmi. Nadto obsahují odkazy na právní ustanovení v závislosti na procesním postavení osoby (podávající vysvětlení, zadržené, resp. podezřelé či obviněné). Podle Soudu tak poučení pouze textem zákona stěžovateli neumožnilo dostatečně pochopit povahu práv, aby je mohl účinně uplatnit. V důsledku nebyl řádně seznámen s právem na právní zastoupení před podáním výpovědi policii. Protože se mu nedostalo pomoci advokáta nebo jiné osoby (např.

sociálního pracovníka nebo podpůrce) k usnadnění porozumění předtištěným informacím, pravděpodobně nemohl ani posoudit důsledky výpovědi bez pomoci obhájce a že by to mohlo být vykládáno jako vzdání se jeho práv.

Má-li článek 6 Úmluvy zaručovat obviněnému právo na účinnou účast v trestním řízení, je třeba zajistit existenci zvláštních procesních záruk za účelem ochrany zájmů osob s narušenými duševními schopnostmi; tyto osoby totiž ani nemusí být schopné upozornit úřady na nedostatek právní pomoci, neupozorní-li na to samy úřady (*Grigoryevskikh proti Rusku*, č. 22/03, rozsudek ze dne 9. dubna 2009, § 90). V projednávané věci proto měly vnitrostátní orgány nabídnout stěžovateli vhodné formy pomoci. Měly vhodným způsobem aktivně zajistit, aby byl srozuměn s tím, že může žádat o bezplatného obhájce (*Panovits proti Kypru*, cit. výše, § 72). V tomto ohledu mu např. mohly poskytnout snadno čitelnou podobu poučení o jeho právech, nebo prostředníka k usnadnění komunikace a pochopení informací. Měly se tedy ujistit, že je schopen porozumět informacím a důsledkům poskytnutí výpovědi bez právní pomoci, případně mu při pochybnostech zajistit zastoupení obhájcem. Soudu neušlo, že kromě § 36 odst. 2 trestního řádu neexistuje ve vnitrostátním právu jiné ustanovení nabízející další procesní úpravy pro osoby se zdravotním postižením, proti kterým je vedeno trestní

řízení (*F. S. M. proti Španělsku*, č. 56712/21, rozsudek ze dne 13. března 2025, § 48). Rovněž mu není znám zvláštní vzdělávací program pomáhající policistům jednat s osobami trpícími psychosociálním postižením (*V proti České republice*, č. 26074/18, rozsudek ze dne 7. prosince 2023, § 107). Na druhou stranu Ústavní soud uznal, že lze přijmout kompenzační opatření. Vnitrostátní orgány však u stěžovatele nepodnikly žádné kroky, aby splnily pozitivní závazek poskytnout mu informace nezbytné pro účinný výkon jeho práv.

V dané situaci, i za předpokladu, že by stěžovatelův případ neodůvodňoval povinné právní zastoupení ve smyslu § 36 odst. 2 trestního řádu, což by činilo vzdání se práva na pomoc obhájce přípustným podle vnitrostátního práva, a dále za předpokladu, že stěžovatel se vzdal práv, ať už implicitně či explicitně, Soud shledal, že vzdání se nedoprovázely minimální záruky odpovídající jeho významu (*Bogdan proti Ukrajině*, č. 3016/16, rozsudek ze dne 8. února 2024, § 69). Stěžovatelovo právo na přístup k obhájci tedy bylo v době podání výpovědi v nepřítomnosti obhájce a doznání se omezeno, byť k tomu neexistovaly naléhavé důvody. Soud proto

musel posoudit, jaké důsledky měla absence obhájce pro celkovou spravedlnost řízení. Vycházel zde z kritérií vyplývajících z jeho judikatury, a to v rozsahu, který je vhodný vzhledem k okolnostem daného případu (*Ibrahim a ostatní proti Spojenému království*, cit. výše, § 274). Protože u stěžovatele chyběly naléhavé důvody k omezení daného práva, Soud přistoupil k přísnému přezkumu.

V dané věci trestní soudy posuzovaly, zda bylo právní zastoupení stěžovatele povinné podle § 36 odst. 2 trestního řádu, a pokud ne, zda se stěžovatel platně vzdal práva na pomoc obhájce. Neplatné vzdání se by podle vnitrostátních předpisů činilo důkazy získané v přípravném řízení v nepřítomnosti obhájce nepřipustnými. Vnitrostátní soudy skutečně vyvinuly určité úsilí stran zjištění, zda se stěžovatel mohl hájit sám, anebo potřeboval právní pomoc. Prvoinstanční soud vyslechl policisty, kteří s ním přišli do styku, a nařídil vypracování znaleckých posudků, včetně revizního, který se zabýval předchozími posudky. Na základě tohoto posudku, podle kterého se stěžovatel mohl účastnit trestního řízení, chápat jeho účel a účinně se hájit, prvoinstanční

soud uvedl, že stěžovatel nepotřeboval právní pomoc a důkazy shromážděné v nepřítomnosti obhájce jsou přípustné. Podle Soudu ale právo obviněného účinně se účastnit trestního řízení vyžaduje nejen pochopení povahy a důsledků procesu, ale i schopnost dostatečně pochopit povahu svých práv a účinně je uplatňovat. Obviněný musí být rovněž schopen pochopit důsledky vzdání se práva na pomoc obhájce a práva nevypovídat. U stěžovatele vnitrostátní soudy posoudily jeho schopnost stanout před soudem a účinně se hájit, neposoudily však jeho schopnost platně se vzdát práva na právní pomoc (*Akdağ proti Turecku*, č. 75460/10, rozsudek ze dne 17. září 2019, § 59).

Soud podotkl, že přiznání stěžovatele představovalo klíčový faktor jeho odsouzení. Povšiml si dále, že protokoly o výslechu stěžovatele v přípravném řízení neobsahovaly ani přímo jeho vlastní slova, ale spíše odpovědi formulované vyslychajícími policisty. Jeho přiznání posléze poskytla vnitrostátním orgánům základ, na kterém vystavěly případ, a těžiště pro získání dalších usvědčujících důkazů, jako byla prohlídka místa činu. Doznání tedy nevratně ovlivnila stěžovatelovo postavení a podstatně ztížila vyhlídky obhajoby v soudním řízení (srov. *Ibrahim a ostatní proti Spojenému království*, cit. výše, § 309). Byť prvoinstanční soud uvedl, že se stěžovatel doznal i před soudem při vazebním zasedání, kterému byl přítomen jeho obhájce, Soud poznamenal,

že při tomto zasedání se stěžovatel omezil na prohlášení, že se ke trestní věci již vyjádřil policii a že na tom nechce nic měnit. Přímo před prvoinstančním soudem opakovaně vinu odmítl. Stěžovatel tak sice měl výhodu kontradiktorního řízení, v němž byl zastoupen soudem ustanoveným advokátem, ale újma, kterou utrpěl v předsoudní fázi řízení, nebyla napravena v soudním řízení, v němž bylo jeho doznání shledáno jako přípustný důkaz.

S ohledem na výše uvedené Soud konstatoval, že okolnosti vzdání se práva na pomoc obhájce stěžovatelem v přípravném řízení, nedostatečná kontrola tohoto vzdání se vnitrostátními soudy a nenapravení tohoto nedostatku jinými procesními zárukami v průběhu řízení spolu s tím, že soudy použily stěžovatelovy výpovědi z přípravného řízení k jeho odsouzení, způsobily, že proces jako celek nebyl spravedlivý.

Soud proto shledal porušení čl. 6 odst. 1 ve spojení s odst. 3 písm. c) Úmluvy.

Spravedlivé řízení

Rozsudek ze dne 3. června 2025 ve věci č. 34067/23 – Bouša proti České republice

Senát páté sekce Soudu většinou hlasů odmítl stížnost stěžovatele, odsouzeného za drogovou trestnou činnost, který namítal nedostatek nestrannosti soudu a porušení presumpce neviny, neboť senát soudu, který jej odsoudil, dříve schválil dohodu o vině a trestu jeho spoluobžalovaného, v níž byl stěžovatel jmenovitě uveden. Soud stížnost prohlásil za zjevně neopodstatněnou, jelikož příslušný senát byl nestranný, jmenoval stěžovatele v dohodě pouze v nezbytné míře bez závěrů o jeho vině, a rozhodoval až na základě předložených důkazů, které mohl stěžovatel v řízení zpochybnit.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl obviněn z prodeje tablet extáze dalšímu spoluobžalovanému K. B. v letech 2018–2019. V rámci

trestního řízení uzavřeli tři spoluobžalovaní, K. B., M. P. a D. K., dohody o vině a trestu, které krajský soud schválil. V rozsudku o schválení dohod byl stěžovatel označen jako osoba, která K. B. prodala drogy, a bylo v něm uvedeno jeho jméno a datum narození. Stěžovatel dohodu neuzavřel a jeho věc byla následně vyloučena k samostatnému projednání, přičemž ji projednával tentýž senát, který schválil uvedené dohody o vině a trestu. Stěžovatel byl odsouzen mj. na základě výpovědi svědka K. B., kterou krajský soud považoval za konzistentní a věrohodnou, a dalších podpůrných důkazů.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODST. 1 A 2 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že krajský soud nebyl nestranný, jelikož rozhodoval ve stejném složení senátu jak o dohodě o vině a trestu u spoluobžalovaných, tak následně o jeho vině. Současně v dohodě o vině a trestu porušil presumpci neviny, jelikož v ní vyjádřil názor na vinu stěžovatele. Dále namítal, že krajský soud založil jeho vinu

na svědecké výpovědi K. B., který předtím uzavřel dohodu o vině a trestu a jehož výpověď jako svědka měla být podle stěžovatele vyhodnocena jako procesně nepoužitelná. Výpovědi jím navržených svědků přitom krajský soud označil za nevěrohodné.

a) Obecné zásady

1. Zásady týkající se nestrannosti

Soud úvodem připomněl, že nestrannost soudce se posuzuje jak subjektivně, tak objektivně ([Meng proti Německu](#), č. 1128/17, rozsudek ze dne 16. února 2021, § 42–52). Subjektivní nestrannost soudce je předpokládána, pokud není prokázán opak (viz např. [Kyprianou proti Kypru](#), č. 73797/01, rozsudek velkého senátu ze dne 15. prosince 2005).

Co se týče objektivního testu nestrannosti, Soud zdůraznil, že pouhá skutečnost, že soudce již dříve rozhodl o stejném trestném činu nebo odsoudil spoluobčalované v samostatném řízení, sama o sobě nepostačuje ke zpochybnění nestrannosti tohoto soudce v jiné věci. Otázka nestrannosti soudce však vystává tam, kde dřívější rozsudek obsahuje podrobné posouzení úlohy osoby následně souzené pro trestný čin spáchaný více osobami, a zejména, pokud dřívější rozsudek obsahuje konkrétní posouzení typu účasti stěžovatele na trestném činu nebo se má za to, že souzená osoba naplnila všechny znaky skutkové podstaty

trestného činu. S ohledem na okolnosti konkrétního případu lze takové skutečnosti považovat za předjímáním otázky viny osoby souzené v pozdějším řízení, a mohou tak vést k objektivně odůvodněným pochybnostem, že vnitrostátní soud má od samého počátku zaujatý názor na meritum věci (viz [Mucha proti Slovensku](#), č. 63703/19, rozsudek ze dne 25. listopadu 2021, § 49; [Gorše proti Slovinsku](#), č. 47186/21, rozsudek ze dne 6. března 2025).

2. Zásady vztahující se na presumpci neviny

Presumpce neviny, zakotvená v čl. 6 odst. 2 Úmluvy, zakazuje, aby soud předčasně vyjádřil názor na vinu obviněného před prokázáním viny (viz např. [Peša proti Chorvatsku](#), č. 40523/08, rozsudek ze dne 8. dubna 2010, § 138). Je třeba zásadně rozlišovat mezi tvrzením, že je někdo podezřelý ze spáchání trestného činu, a jednoznačným prohlášením (bez pravomocného rozsudku), že určitá osoba se předmětného trestného činu dopustila. Zásadní význam má použitý jazyk ([Daktaras proti Litvě](#), č. 42095/98, rozsudek ze dne 10. října 2000, § 41).

Soud uvedl, že zásada presumpce neviny může být teoreticky porušena i z důvodu předčasného vyjádření viny podezřelého učiněného v rámci rozsudku proti odděleně stíhaným spoluobviněným (viz [Karaman proti Německu](#), č. 17103/10, rozsudek ze dne 27. února 2014, §

42). Připustil však, že ve složitých trestních řízeních zahrnujících několik osob, které nemohou být souzeny společně, může být vyjádření soudu prvního stupně o účasti třetích osob, které mohou být později souzeny samostatně, nezbytné pro posouzení viny souzených osob. Trestní soudy jsou povinny prokázat skutečnosti relevantní pro posouzení právní odpovědnosti obviněného tak důkladně a přesně jak je to možné, a nesmí prezentovat rozhodující skutečnosti jako pouhá obvinění nebo podezření. To platí i ve vztahu ke skutečnostem týkajícím se účasti třetích osob. Nicméně pokud mají být takové skutečnosti uvedeny, soud by neměl poskytnout víc informací, než je nutné pro posouzení právní odpovědnosti obviněných (viz [Karaman proti Německu](#), cit. výše, § 64; [Mucha proti Slovensku](#), cit. výše, § 58, a [C. O. proti Německu](#), č. 16678/22, rozsudek ze dne 17. září 2024, § 60 a další v něm uvedené odkazy).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. K dohodě o vině a trestu

Soud konstatoval, že krajský soud stěžovatele odsoudil za zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy, přičemž již dříve odsoudil jeho spoluobčalované v souvislosti se zásadně stejnými skutečnostmi na základě dohod o vině a trestu. Krajský soud přitom odkázal na roli stěžovatele v trestné činnosti ve výroku rozsudku, jímž byly tyto dohody o vině a trestu schváleny. Všichni obvinění byli v určitém období postaveni před soud v rámci spojeného řízení společně. Důvodem vyloučení stěžovatelovy věci do samostatného řízení byla skutečnost, že spoluobčalovaní uzavřeli dohody o vině a trestu. Soud se rozhodl přezkoumat společně tvrzený nedostatek nestrannosti trestního soudu a porušení presumpce neviny.

Soud uvedl, že senát krajského soudu, který odsoudil stěžovatele, měl sice stejné složení jako senát, který schválil dohodu o vině a trestu spoluobčalovaným, avšak nic z předložených materiálů nenaznačuje, že by

předsedkyně senátu nebo laičtí přísedící byli vůči stěžovateli osobně předpojatí a jejich osobní nestrannost tak musí být presumována (viz subjektivní test).

Soud současně připomněl, že v řízení proti stěžovateli senát sám prováděl svědecké a listinné důkazy a při vynášení odsuzujícího rozsudku proti stěžovateli byl povinen učinit vlastní skutkové a právní závěry (srov. [Mucha proti Slovensku](#), cit. výše, § 51). Nicméně, Soud byl i tak povinen přezkoumat, zda rozsudek schvalující dohody o vině a trestu obsahoval závěry, jež fakticky předjímalu vinu stěžovatele a zda v objektivním smyslu narušily nestrannost senátu, který stěžovatele odsoudil. Soud musel vyhodnotit dvě zásadní otázky: zda bylo nezbytné odkázat na účast stěžovatele na trestné činnosti, za niž byl K. B. odsouzen, a pokud ano, zda se tento odkaz omezil na rozsah nezbytný pro závěr o vině K. B. a byl formulován tak, aby byla vyloučena předpojatost vůči stěžovateli (viz [Mucha proti Slovensku](#), cit. výše, § 60). Komparativní data, jež má Soud k dispozici, současně ukazují, že přístupy států k rozhodnutí o nejvhodnějším postupu v případech, kdy není o obviněních proti spoluobžalovaným rozhodováno zároveň, se liší (viz [Gorše proti Slovinsku](#), cit. výše, § 36–40 a 59).

V dané věci Soud konstatoval, že s ohledem na povahu trestného činu, z něhož byli K. B., M. P. a D. K. obviněni, mohl být odkaz na třetí osoby a roli stěžovateli při vylíčení skutkového stavu trestného činu – zejména

drogového distribučního řetězce – nevyhnutelný. Stěžovatel byl sice v dohodě o vině a trestu označen plným jménem a datem narození, nicméně Soud vzal v úvahu argument vlády, že všichni spoluobžalovaní byli dříve souzeni ve společném řízení a jejich identita byla soudu známa. Soud připomněl, že jmenovat obžalovaného, o jehož vině dosud nebylo rozhodnuto, je zřejmě ve většině členských států Rady Evropy běžnou praxí (viz [Gorše proti Slovinsku](#), cit. výše, § 38) – tím spíše s ohledem na skutečnost, že totožnost obžalovaného je trestnímu soudu obvykle velmi dobře známá. Z pohledu Soudu nelze rozsudek ve věci [Mucha proti Slovensku](#) (cit. výše, § 62) vykládat tak, že by trestní soud nemohl za žádných okolností identifikovat obžalovaného, který bude teprve souzen, vlastním jménem.

Soud se konečně soustředil na otázku, zda odkaz na stěžovatele v dohodě o vině a trestu porušil záruky podle čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy s ohledem na rozsah podrobností a použité slovní formulace. Soud připustil, že rozsudek schvalující dohodu o vině a trestu obsahoval skutkový popis trestné činnosti spoluobžalovaných včetně stěžovatelovy role v něm, a skutkový popis trestně postižitelného jednání, jež lze přičítat stěžovateli. Ve výroku bylo skutečně uvedeno, že stěžovatel prodal v nespecifikovaný den v roce 2018 určité množství tablet extáze K. B. Ačkoli je toto tvrzení formulováno způsobem jasně přičítajícím stěžovateli trestný

čin, soud je použil nikoli za účelem konstatování stěžovatelovy viny, ale pro popis činů jeho spoluobžalovaného K. B., jenž narkotika od stěžovatele koupil a hodlal je prodat dále. Z ničeho není patrné, že by napadené výroky byly podle vnitrostátního práva pro posouzení trestní odpovědnosti K. B. nadbytečné, a to bez ohledu na skutečnost, že se k trestnému činu doznal. Podle názoru Soudu je patrné, že byla vynaložena snaha neposkytnout pro vyhodnocení právní odpovědnosti K. B., jenž byl souzen, více informací, než je nezbytně nutné. Co je nejdůležitější, rozsudek nijak právně nehodnotí stěžovatelovo jednání a neuvádí stěžovatele jako osobu, která naplnila skutkovou podstatu trestného činu, z něž byl obviněn, nebo jako „pachatele“ takového trestného činu (na rozdíl od věci [C. O. proti Německu](#), cit. výše, § 62, či [Gorše proti Slovinsku](#), cit. výše, § 62–63). Trestní soud se rovněž zdržel jakýchkoli závěrů ohledně stěžovatelovy „viny“ (srov. [C. O. proti Německu](#), cit. výše, § 64). Současně napadené výroky neměly zavazující účinek v následném řízení proti stěžovateli, který byl coby obviněný chráněn presumpcí nevinu až do svého odsouzení.

Soud rovněž zdůraznil, že odkazy na stěžovatele v rozsudku, jímž byl odsouzen jeho spoluobžalovaný, byly formulovány tak, aby z nich vyplynulo, že je „stíhán samostatně“. Soud přisvědčil stěžovateli, že v předmětném rozsudku není uvedeno výslovné prohlášení o tom, že vina nebyla pravomocně prokázána (viz [Mucha proti Slovensku](#), cit. výše, § 61; [Gorše proti Slovinsku](#), cit. výše, § 63; naopak [Karaman proti Německu](#), cit. výše, § 69 a 70), soud jím dal nicméně jasně najevo, že jeho úkolem nebylo rozhodovat o stěžovatelově vině, ale zabýval se pouze posouzením odpovědnosti osob obžalovaných v rámci předmětného řízení, konkrétně K. B., M. P. a D. K. (srov. [C. O. proti Německu](#), cit. výše, § 68).

Soud uzavřel, že ačkoli formulace výroku rozsudku proti stěžovatelovým spoluobžalovaným nejsou prosty kritiky, jelikož v nich není výslovně uvedeno, že vina stěžovatele nebyla pravomocně prokázána (viz výše), narušily stěžovatelovo právo být považován za nevinného až do prokázání viny, a pochybnosti stěžovatele ohledně nestrannosti nalézacího soudu nejsou objektivně odůvodněné. Stížnostní námitky jsou tak zjevně neopodstatněné.

Rozsudek ze dne 3. června 2025 ve věci č. 7908/17 – Manolache proti Rumunsku

Čtvrtý senát Soudu jednomyslně rozhodl, že odsouzením stěžovatele odvolacím soudem, který zvrátil zprošťující rozsudek soudu prvního stupně, ačkoli jeden ze dvou soudců rozhodujících o odvolání nebyl osobně účasten u výslechu klíčových svědků, jejichž hodnověrnost byla předmětem sporů, došlo k porušení zásady bezprostřednosti, která je součástí práva na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl policejní důstojník, proti kterému bylo v roce 2015 zahájeno trestní stíhání za zneužití pravomocí úřední osoby. Podle obžaloby se trestného činu dopustil, když od manželů H. S. a H. I. přijal částku 1500 eur výměnou za to, že zajistí pro H. I. zaměstnání na pozici řidiče v soukromé společnosti. Stěžovatel svůj příslib nesplnil a když manželé požadovali peníze zpět, byla propuštěna H. S., která pracovala pro manželku stěžovatele. Obžaloba se opírala zejména o výpovědi manželů, kteří úspěšně absolvovali test na detektoru lži, a výpovědi několika nepřímých svědků, kterým se manželé buď svěřili, nebo kteří jim pomohli složit odevzanou částku. V řízení před soudem prvního stupně

Soud závěrem konstatoval, že rozsudek týkající se stěžovatelových spoluobžalovaných byl vydán dne 14. září 2021 – tedy před rozsudkem Soudu ve věci *Mucha proti Slovensku* (cit. výše), jenž je od svého vydání vnitrostátními orgány řádně aplikován (viz aktuální vnitrostátní praxe).

2. K přípustnosti důkazů

Soud připomněl, že článek 6 Úmluvy nestanoví pravidla přípustnosti důkazů nebo způsob jejich hodnocení, jež je záležitostí vnitrostátních soudů (viz např. *García Ruiz proti Španělsku*, č. 30544/96, rozsudek velkého senátu ze dne 21. ledna 1999, § 28). K dané věci Soud uvedl, že přestože byla výpověď svědka K. B. klíčová, odsouzení stěžovatele bylo podpořeno dalšími důkazy, např. svědeckou výpovědí D. H. Navíc, byl stěžovatel po celou dobu zastoupen advokátem a měl možnost tuto výpověď zpochybnit a předestřít vlastní verzi událostí. Soud zároveň neshledal svévoli v hodnocení nevěrohodnosti svědků navržených stěžovatelem. Stížnostní námitka je tak zjevně neopodstatněná.

nebyli manželé vyslechnuti, neboť se navzdory řádnému předvolání nedostavili. Soud přečetl jejich výpovědi z přípravného řízení a vyslechl nepřímé svědky. Pro nedostatek důkazů však stěžovatele v souladu se zásadou *in dubio pro reo* zprostil obžaloby. Státní zástupce se proti rozhodnutí nalézacího soudu odvolal. V prvním hlavním líčení před odvolacím soudem zasedali soudci C. A. N. a T. G., nicméně jednání bylo za účelem předvolání svědků k jejich opětovnému výslechu odročeno. Na dalším hlavním líčení byli vyslechnuti svědci, včetně manželů H. S. a H. I., avšak senát byl tentokrát složen ze soudců E. P. a I. F. Odvolací soud následně zrušil zprošťující rozsudek, neboť shledal, že soubor důkazů ve svém souhrnu prokazoval vinu stěžovatele, a odsoudil jej k podmíněnému trestu odnětí svobody. Rozsudek odvolací soud vynesl opět v odlišném složení, a to ze soudců E. P. a T. G.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že odvolací soud porušil zásadu bezprostřednosti, když rozhodl o jeho odsouzení v jiném složení, než ve kterém vyslechl klíčové svědky. Trestní řízení tak nebylo jako celek spravedlivé a došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl význam zásady bezprostřednosti v trestním řízení, kde může mít chování svědka a jeho bezprostřední vnímání soudci významné důsledky pro obviněného. Obviněný proto musí dostat prostor konfrontovat svědky v přítomnosti soudců, kteří budou rozhodovat o jeho vině (*Beraru proti Rumunsku*, č. 40107/04, rozsudek ze dne 18. března 2014, § 64). Tato zásada vyžaduje, aby bylo rozhodnutí v trestní věci vydáno soudci, kteří byli přítomni po celou dobu řízení, včetně procesu dokazování. To však samo o sobě nevylučuje změny ve složení soudu v průběhu řízení. Mohou nastat zjevné administrativní nebo procesní události,

kteří soudci znemožní další účast na projednávání případu. V takovém případě musí být přijata opatření, aby byli noví soudci obeznámeni s již provedenými důkazy. Takovým opatřením může být například poskytnutí přepisu výslechu, pokud o věrohodnosti svědka není pochyb, nebo uspořádání nového výslechu (*Cutean proti Rumunsku*, č. 53150/12, rozsudek ze dne 2. prosince 2014, § 61). Odvolací soud, který nahrazuje zprošťující rozsudek odsuzujícím, musí přijmout opatření k přímému výslechu svědků z vlastní iniciativy, tedy i pokud o to stěžovatel výslovně nepožádá (*Sigurþór Arnarsson proti Islandu*, č. 44671/98, rozsudek ze dne 15. července 2003, § 38).

b) Použití těchto zásad na projednávání věci

Podle rumunské právní úpravy mohou odvolací soudy rozhodovat o právních i skutkových otázkách podle stejných pravidel jako nalézací soudy. Pakliže chtěl odvolací soud zrušit prvoinstanční rozsudek a sám věc meritorně posoudit, bez jejího vrácení nalézacímu soudu k novému projednání, měl podle vnitrostátního práva povinnost znovu vyslechnout všechny svědky, jejichž výpovědi byly důvodem pro vynesení zprošťujícího rozsudku soudem prvního stupně.

Soud dále konstatoval, že ve věci nebylo sporné, že odvolací soud vynesl odsuzující rozsudek v jiném složení, než v jakém zasedal při výslechu svědků. Zejména

výslech manželů H. S. a H. I. byl ve věci klíčovým, ba dokonce rozhodujícím důkazem (srov. *Chiper proti Rumunsku*, č. 22036/10, rozsudek ze dne 27. června 2017, § 62 a 64), neboť jiné důkazy nemohly samy o sobě vést k odsouzení stěžovatele. Soud tak musel posoudit, zda řízení proti stěžovateli bylo jako celek spravedlivé, přestože manželé nebyli vyslechnuti soudcem T. G., který se podílel na vynesení rozsudku. V této souvislosti považoval Soud za významné, že věrohodnost manželů byla zpochybněna jak soudem prvního stupně, tak i obhajobou. Za této situace proto nemohlo postačovat pouhé poskytnutí přepisu jejich výpovědí soudci T. G., neboť otázka jejich věrohodnosti byla sporná (srov. *Cutean proti Rumunsku*, cit. výše). Odvolací soud byl za těchto okolností na základě vnitrostátního práva i Úmluvy povinen zajistit opakovaný výslech relevantních svědků. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani skutečnost, že advokát o provedení výslechu výslovně nepožádal.

Ačkoliv byla zásada bezprostřednosti porušena jen v případě jednoho ze dvou rozhodujících soudců, Soud shledal, že jelikož šlo o dvoučlenný senát, který musel rozhodnout jednomyslně, nemohlo respektování zásady bezprostřednosti jedním soudcem zhojit absenci druhého soudce na výslechu dotčených svědků. Řízení jako celek tak nedostálo požadavkům na spravedlivý

proces. Soud proto rozhodl, že k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy došlo.

Ochranné léčení

Rozsudek ze dne 5. června 2025 ve věci č. 21180/15 – Spivak proti Ukrajině

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení zákazu špatného zacházení se stěžovatelem podle článku 3 Úmluvy ze tří důvodů: kvůli absenci přijetí a uplatňování účinného právního a správního rámce týkajícího se ochranného léčení, včetně vyšetřování stížností na přijatá medicínská opatření; kvůli absenci reakce úřadů na nedostatky, které stěžovatel namítal, a nepřijetí operativních opatření k jeho ochraně; a kvůli špatným materiálním podmínkám v psychiatrickém zařízení. Jednomyslně shledal i porušení čl. 5 odst. 1 a 4 Úmluvy kvůli držení stěžovatele v zařízení i poté, co o propuštění rozhodl vnitrostátní soud, a kvůli absenci účinného přezkumu zbavení svobody.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel se v letech 2012–2014 nacházel v psychiatrickém zařízení s vysokým stupněm zabezpečení poté, co ho trestní soud neshledal trestně odpovědným z pokusu o vraždu, uložil mu však ochranné léčení. Podle psychiatrické zprávy, zpracované pro účely soudního řízení, stěžovatel netrpěl duševními obtížemi; v době spáchání skutku u něj nastal stav „polovědomí“, jednalo se ale o ojedinělou a skončenou epizodu vyvolanou intoxikací alkoholem ve spojení s úrazem hlavy z minulosti. Po přijetí stěžovatele do zařízení mu přesto personál denně proti jeho vůli podával v různých formách a dávkách neuroleptika bez předem stanoveného léčebného plánu. Později mu komise složená z lékařů zařízení diagnostikovala organickou poruchu osobnosti a opakovaně žádala o pokračování jeho léčení, čemuž vnitrostátní soudy vyhověly bez účinného zapojení stěžovatele do řízení. Podle stěžovatele bylo také zařízení přelidněné a měl omezený přístup k toaletě a ke sprše. Stěžovatel se při pobytu v zařízení i později marně domáhal nápravy u různých vnitrostátních orgánů. Nadto

ho zařízení propustilo z léčení až čtyři dny poté, co to nařídil vnitrostátní soud.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení zákazu špatného zacházení jednak kvůli tomu, že mu personál zařízení bez jeho souhlasu podával neuroleptické léky, aniž by k tomu existovaly medicínské důvody, jednak kvůli špatným materiálním podmínkám, které v zařízení panovaly.

a) K nedobrovolné léčbě stěžovatele

Soud odkázal na obecné zásady, dle nichž lze zdravotní zákrok proti vůli dotčené osoby pokládat za určitých podmínek za nelidské a ponižující zacházení zakázané článkem 3 Úmluvy. To neplatí, postupovalo-li se v souladu s medicínskou nezbytností, při existenci a dodržení procesních záruk k přijetí opatření, což je třeba prokázat (*V. C. proti Slovensku*, č. 18968/07, rozsudek ze dne 8. listopadu 2011, § 100–120). Byť je na lékařích, aby podle uznávaných pravidel lékařské vědy rozhodli o uplatnění opatření (v případě potřeby i za použití síly) k zachování zdraví pacientů, kteří nejsou schopni se sami rozhodovat a za které nesou lékaři odpovědnost, tyto pacienty stále chrání článek 3 Úmluvy. Z něj vyplývají státům pozitivní závazky: zavést právní a správní rámec

ochrany osob; přijmout za určitých okolností operativní opatření na ochranu konkrétní osoby před rizikem špatného zacházení; a účinně vyšetřit hájitelné tvrzení, zda k danému zacházení došlo (*X a ostatní proti Bulharsku*, č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 178–179).

1. Úloha Soudu v případě stěžovatele

V dané věci se strany neshodly na tom, zda stěžovatel trpěl duševními obtížemi vyžadujícími hospitalizaci a zda bylo nezbytné léčit jej neuroleptiky. Soud připomněl, že jednou ze základních zásad moderní lékařské etiky a mezinárodního práva lidských práv je, že léčbu či zákrok nelze provést bez svobodného a informovaného souhlasu pacienta (*Pindo Mulla proti Španělsku*, č. 15541/20, rozsudek velkého senátu ze dne 17. září 2024, § 137–139). Věc je ale složitější, uloží-li medicínská opatření soudy, neboť taková povinná opatření se zdají být v rozporu se zásadou osobní autonomie. Důvod opatření také často spočívá v ochraně zdraví osoby nebo veřejné bezpečnosti, tj. v aspektech, které jsou považovány za nadřazené požadavku na svobodný a informovaný souhlas.

Nicméně i taková opatření vyžadují přísný dohled jednak k předejití možného zneužití, jednak k zajištění, že zásah do osobní autonomie je přiměřený a odůvodněný. Léčba či zákrok musí být především vhodné a

nezbytné. Absence takových záruk vede k riziku automatického schvalování nucené léčby, a tím k ohrožení práv dotčených osob. Soud se proto zabýval (i) otázkou, zda existoval právní a správní rámec upravující nedobrovolná medicínská opatření v psychiatrických zařízeních, včetně rámce týkajícího se vyšetřování stížností na přijatá opatření a (ii) léčbou stěžovatele, včetně reakce vnitrostátních orgánů na jeho námitky.

2. Závazek přijmout vhodný právní a administrativní rámec k ochraně osob a vedení vyšetřování

Soud z vnitrostátní právní úpravy dovodil, že rozhodnutí trestních soudů ukládající ochranné léčení v zařízení lze pokládat i za automatické svolení k léčbě osoby bez jejího souhlasu a že za stanovení diagnózy a léčby odpovídal ošetřující psychiatr. Chyběla však možnost rozporovat diagnózu či léčbu. Pacient sice teoreticky mohl požádat o další psychiatrické vyšetření, ale toto právo bylo upraveno obecně bez přesného a předvídatelného postupu pro uplatnění v praxi. Absence účinného přístupu k dalšímu vyšetření tak připravila pacienty o zásadní záruku proti možné svévoli v podobě

nepřesné či předpojaté diagnózy nebo léčby. Významně to také omezilo jejich možnost hájit svoji pozici, zdraví a svobodu v soudních řízeních o pokračování trvání opatření. Nemohli tedy účinně zpochybnit hodnocení psychiatrů zařízení. Totéž platí i o jejich právu zapojit externího odborníka do činnosti komise psychiatrů zařízení, která rozhodovala o nutnosti trvání léčení. Kvůli absenci úpravy procesního postupu uplatnění daného práva zůstala ochrana čistě teoretická. Soud také zjistil, že předpisy stanovily soudní přezkum trvání opatření v šestiměsíčních intervalech a pacienti nemohli sami iniciovat dřívější přezkum. Nemá-li ale pacient možnost nechat v tak dlouhém období přezkoumat správnost diagnózy a vhodnost podávaných léků, může to mít pro něj závažné důsledky – včetně nepříznivých změn duševního stavu a chování – a vystavit ho riziku újmy. Neexistovaly také žádné záruky proti užívání léků jako chemických omezovacích prostředků.

Dále Soud nebyl přesvědčen o tom, že obecné právo pacientů podávat stížnosti řediteli zařízení, úřadům či soudům umožňovalo rychlou reakci nezávislého orgánu s pravomocí zasáhnout do procesu diagnózy či

podávání léků, odhalit a zabránit možné svévoli či zneužívání. Ostatně stížnosti stěžovatele nebyly řádně zaznamenány ani vyřízeny vedoucím lékařem nebo ředitelem zařízení. Personál pokračoval v podávání léků, případně zvýšil jejich dávkování. Takové prostředí ale mohlo podle Soudu podporovat kulturu mlčení a strachu, v níž se pacienti necítili bezpečně, aby si mohli otevřeně stěžovat. Stejně tak možnost stěžovatele stěžovat si externí instituci při pobytu v zařízení nepůsobila přesvědčivě, a to kvůli přísnému režimu, který připomínal vězení. Nefungovala zde řádná poštovní služba či jiné prostředky komunikace s vnějším světem zaručující soukromí. Personál cenzuroval korespondenci, pacienti nemohli využívat telefon a návštěvy probíhaly jen pod dohledem personálu. Existovala i omezení soukromí komunikace s právníky. Soud neměl ani k dispozici příklady úspěšných stížností podaných pacienty zařízení stran jejich léčby nebo jiných otázek. Jelikož se prošetření námitek na stanovení chybné diagnózy a zbytečné léčby neuroleptiky stěžovatel nedomohl ani po propuštění, měl Soud za to, že stížnost k externímu orgánu neměla reálnou šanci na úspěch.

Soud proto uzavřel, že vnitrostátní právní rámec nesplňoval požadavek zavést a účinně uplatňovat systém poskytující ochranu pacientům, kteří nuceně podstupovali léčbu v psychiatrických zařízeních, před narušením jejich integrity. Absence právních záruk zbavila

stěžovatele minimální úrovně ochrany, která mu náležela v souladu se zásadami právního státu v demokratické společnosti (X *proti* Finsku, č. 34806/04, rozsudek ze dne 3. července 2012, § 221).

3. Léčba stěžovatele v zařízení

Soud podotkl, že podle psychiatrické zprávy zpracované pro trestní řízení stěžovatel neměl duševní obtíže, ale došlo u něj k ojedinělé a skončené epizodě dočasné poruchy vědomí. Trestní soud tak patrně uložil ochranné léčení toliko preventivně, jelikož považoval stěžovatele za nebezpečného pro ostatní, neměl-li záruku, že se jeho stav nebude opakovat. Podle lékařské dokumentace představoval stěžovatelův stav polovědomí jedinou klinickou diagnózou až do chvíle, kdy ho lékařská komise zařízení prohlásila za duševně nemocného. Do té doby tak chyběl zřejmý medicínský důvod jeho držení v zařízení. Zároveň stěžovatel po celou dobu v zařízení dostával každý den v různých formách a dávkách neuroleptika, a to bez předem stanoveného plánu a jeho souhlasu.

Dále Soud z lékařské dokumentace dovodil, že podávání neuroleptik stěžovateli nepředstavovalo součást léčebného programu, ale reagovalo na jeho chování. Stěžovatel totiž během hospitalizace neprojevoval akutní psychotické symptomy, jako jsou halucinace, bludy, nebezpečně agresivní chování nebo stav

polovědomí. Naopak podávání neuroleptik, resp. změna formy a dávkování se časově shodovaly s jeho odmítáním přiznat vinu za trestný čin, s trváním na tom, že je duševně zdravý, neustálým zpochybňováním nutnosti další hospitalizace a léčby a jeho stížnostmi. Chybělo vysvětlení, proč zařízení řešilo frustrace stěžovatele tímto způsobem. Ačkoli lze dané reakce u kohokoli v postavení stěžovatele pokládat za zcela odpovídající, zařízení je prezentovalo jako nebezpečné projevy duševní nemoci, které vyžadovaly dlouhodobou léčbu v zabezpečeném zařízení, a reagovalo na ně nepřetržitým podáváním neuroleptik.

Podle Soudu proto okolnosti případu dokládají spíše odvetný než léčebný motiv ponechání stěžovatele v zařízení a jeho léčby neuroleptiky; cílem bylo nikoliv jej léčit, ale zlomit jeho odpor a protesty. Tvzení stěžovatele o používání neuroleptik personálem jako trestu a prostředku kontroly potvrdily i výpovědi jiných pacientů, na které odkazují různé zprávy. Medicínská nutnost hospitalizace stěžovatele a jeho léčby tak nebyly přesvědčivě prokázány. Soud zohlednil i dostupné zprávy o podmínkách v zařízení, dle nichž se délka

pobytu pacientů neodvíjela od jejich duševního stavu či nebezpečnosti, ale spíše od závažnosti spáchané trestné činnosti. Personál měl představu, že pacienti musí zůstat v zařízení alespoň tak dlouho, jak by byli uvězněni za spáchaný trestný čin. To odpovídá tvrzení stěžovatele ohledně doby strávené v zařízení. Zařízení dokonce u stěžovatele ignorovalo rozhodnutí soudu z roku 2014 nařizující ukončit opatření, dokud nezasáhli ombudsman a státní zástupce.

Soud konečně poukázal na významné účinky neuroleptik na centrální nervový systém a riziko závažných vedlejších účinků – včetně metabolických či pohybových poruch a sedace. Jejich používání proto vyvolává obavy, není-li potvrzena diagnóza závažné psychotické poruchy představující nebezpečí pro pacienta nebo jiné osoby. Z dokumentů přijatých orgány OSN vyplývá, že podávání neuroleptik bez medicínské nezbytnosti může představovat špatné zacházení, které zakazuje Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání. Byť stěžovatel neuvedl, že užívání neuroleptik mělo u něj dlouhodobé nebo nevratné účinky, nucená léčba (po

dobu téměř dvou let bez prokázané medicínské nezbytnosti spolu s absencí účinných právních záruk proti možné svévoli a zneužívání zdravotníků a kvůli okamžitým kognitivním účinkům neuroleptik) u něj vyvolala pocity strachu, úzkosti a méněcennosti, které ho mohly ponížit (*Bataliny proti Rusku*, č. 10060/07, rozsudek ze dne 23. července 2015, § 90).

4. Závěr

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že nezavedení potřebného právního a správního rámce upravujícího ochranné léčení v psychiatrických zařízeních, včetně vyšetřování stížností na přijatá medicínská opatření, zacházení se stěžovatelem, včetně nedostatečné reakce orgánů na nedostatky, které namítal, a nepřijetí operativních opatření na jeho ochranu vedlo k ponižujícímu a nelidskému zacházení se stěžovatelem. Soud proto shledal, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy.

b) K podmínkám zbavení svobody stěžovatele

Soud nejprve uvedl, že na základě dostupných informací neměl pochyb o přeplněnosti zařízení, ve kterém se stěžovatel nacházel v letech 2012–2014. Konkrétně na stěžovatele připadalo cca 2,09 až 2,2 m² podlahové plochy na sdíleném pokoji. Nadto měl omezenou možnost pohybovat se mimo pokoj, resp. venku. Současně Soud shledal, že stěžovatel měl jednak omezený přístup k toaletě, na kterou mohl jen se svolením

personálu, jednak se mohl osprchovat pouze jedenkrát týdně; sprchy navíc postrádaly mixovací vodovodní baterii, takže neumožňovaly regulaci teploty vody, a sprchování probíhalo hromadně bez poskytnutí soukromí. Soud proto shledal, že i v této souvislosti došlo k porušení článku 3 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 5 ODS. 1 A 4 ÚMLUVY

Stěžovatel dále namítal porušení práva na svobodu, když k jeho propuštění ze zařízení došlo až čtyři dny poté, co rozhodnutí vnitrostátního soudu z října 2014 o nepokračování v umístění stěžovatele v zařízení nabylo právní moci, a také že před tím neměl k dispozici účinný postup k přezkoumání zákonnosti zbavení svobody.

Soud podotkl, že i vnitrostátní soudy uvedly v odškodňovacím řízení, že držení stěžovatele v zařízení v daném období bylo nezákonné. Protože mu ale přiznaly mnohem nižší odškodnění, než dává Soud ve srovnatelných případech, stěžovatele považoval i nadále za oběť namítaného porušení Úmluvy. Zdůraznil, že svévolné zadržování osoby, jejíž ochranné léčení soudy ukončily, představuje závažné porušení práva na osobní svobodu. Soud proto shledal, že došlo k porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Dále Soud připomněl, že podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy má vnitrostátní právo poskytovat nedobrovolně hospitalizovaným možnost podat návrh k soudu na

přezkoumání zákonnosti zbavení svobody a zapojit je osobně či prostřednictvím zástupce do řízení (*Gorskov proti Ukrajině*, č. 67531/01, rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, § 39). Stěžovatel ale tuto možnost neměl. Nadto Soud seznal závažné nedostatky v kvalitě periodického soudního přezkumu prováděného z úřední povinnosti.

Především vnitrostátní soudy s výjimkou závěrečného přezkumu nikdy nezapojily stěžovatele do řízení, nevyšlechly ho, nesetkaly se s ním, nekriticky přebíraly vyjádření zařízení, vyhotovily téměř identická rozhodnutí bez podrobného odůvodnění a obstarání nezávislého posouzení, zda stěžovatel skutečně trpěl duševními obtížemi. Nevěnovaly pozornost ani tomu, že žádosti stěžovatele o projednání věci v jeho nepřítomnosti působily předem připraveným dojmem; nezkoumaly, proč se stěžovatel nemohl či nechtěl účastnit jednání; chyběla odůvodnění projednání bez jeho přítomnosti, ačkoli vnitrostátní právo vyžadovalo zpravidla přítomnost pacienta při jednáních. Z podkladů spíše vyplývalo, že se stěžovatel vzdal práva účastnit jednání pod nátlakem. Soudy rovněž nevzaly v úvahu, že u stěžovatele

nastala dočasná porucha vědomí pouze jedinkrát před přijetím do zařízení, neprošly zdravotní dokumentaci k porozumění jeho situace a posouzení, zda skutečně představuje nebezpečí. Konečně z podkladů vyplynulo, že příslušný soud stihl vyřídit i několik desítek případů denně, přičemž ve všech věcech rozhodl bez přítomnosti dotčených pacientů, pouze na základě nemocničních zpráv. I to dle Soudu ilustruje kvalitu soudního přezkumu a neochotu soudců zpochybnit lékařské závěry.

Ve světle uvedeného Soud uzavřel, že stěžovatel neměl k dispozici řádný soudní přezkum ve smyslu čl. 5 odst. 4 Úmluvy, a jeho právo podat návrh na přezkoumání zákonnosti rozhodnutí jeho držení podle tohoto ustanovení tak bylo porušeno.

Trestání

Rozsudek ze dne 5. června 2025 ve věci č. 17710/15 – Cioffi proti Itálii

Senát první sekce Soudu jednomyslně shledal, že v případě stěžovatele došlo k porušení hmotněprávní složky článku 3 Úmluvy zakazující nelidské a ponižující zacházení, neboť byl podroben bití, zastrašování a hrubým urážkám na policejní stanici, kam byl nezákonně odvezen po účasti na demonstraci. Soud shledal i porušení procesněprávní složky článku 3 Úmluvy, neboť vyšetřování daného incidentu, kdy většina policistů nebyla odsouzena z důvodu promlčení trestnosti činu a dva policisté byli potrestáni jen velmi mírnými podmíněnými tresty, považoval za neadekvátní. Pět hlasy proti dvěma Soud rozhodl, že v dané věci nebylo nutné se dále zabývat námitkami stěžovatele na poli článku 5 a 13 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel byl v březnu 2001 po účasti na demonstraci proti globalizaci v Neapoli odvezen z nemocniční pohotovosti spolu s dalšími osobami na policejní stanici, kde byli bez právního důvodu drženi několik hodin. Podle zjištění vnitrostátních soudů byli zadrženi na policejní

stanici vystaveni fyzickému násilí, ponižujícím prohlídkám, výhrůžkám a zbaveni možnosti kontaktovat právníka či rodinu. Stěžovatel byl v průběhu zadržení opakovaně bit, nucen klečet, a když se identifikoval jako právní koncipient, stal se terčem zvláště hrubých urážek a zastrašování.

Vyšetřování incidentu vedlo k obvinění 31 policistů z únosu, zneužití pravomoci, vydírání a ublížení na zdraví. Okresní soud v Neapoli v roce 2010 konstatoval, že se jednalo o „mimořádně závažné jednání“ vůči zadrženým, odsoudil 10 policistů za únos a dva za vydírání. Odvolací soud v roce 2013 ale tato odsouzení zrušil z důvodu promlčení trestnosti činů a potvrdil pouze odsouzení za vydírání u dvou policistů, kteří se vzdali uplatnění námitky promlčení, přičemž jim uložil mírné podmíněné tresty, které se nezapisovaly do rejstříku trestů. Nejvyšší soud v roce 2015 potvrdil rozhodnutí odvolacího soudu, takže většina trestních řízení skončila promlčením. Disciplinární řízení zahájené vůči policistům až v roce 2014 skončilo písemnou výtkou pro jednoho funkcionáře, ostatní byli zproštěni.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 3 ÚMLUVY

Stěžovatel před Soudem namítal, že byl na policejní stanici vystaven ze strany policistů špatnému zacházení v rozporu s hmotněprávní složkou článku 3 Úmluvy. Dále

namítal, že došlo k porušení i procesněprávní složky tohoto ustanovení, neboť trestní řízení vedené následně proti policistům bylo zdlouhavé a většina trestních řízení byla zastavena z důvodu promlčení. To dle jeho názoru umožnilo, aby špatné zacházení s ním zůstalo nedostatečně potrestáno.

a) K otázce, zda byl stěžovatel vystaven zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy

Soud v úvodu odkázal na obecné zásady týkající se hmotněprávní složky článku 3 Úmluvy, které byly vymezeny ve věci *Bouyid proti Belgii* (č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 2015, § 81–90). Při aplikaci těchto zásad na projednávaný případ Soud v souladu se závěry vnitrostátních soudů považoval za prokázané, že stěžovatel byl podroben jak nelidskému, tak ponižujícímu zacházení v rozporu s článkem 3 Úmluvy. Specifiky poukázal na skutečnost, že po příchodu na policejní stanici byli zadrženi demonstranti, včetně stěžovatele, nuceni projít chodbou lemovanou policisty, kteří je střídavě bili, kopali a podkopávali jim nohy. Stěžovatel byl dále nucen klečet na podlaze s obličejem ke

zdi a rukama za hlavou, přičemž k udržení v této poloze byl opakovaně kopán a bit. Fyzické násilí vůči stěžovateli bylo soudem prvního stupně označeno za velmi brutální, kdy byl stěžovatel označen za cílený terč policistů. Podle daného soudu mělo jednání vyvolat a udržet u stěžovatele stav strachu. Pokusy stěžovatele jako právního koncipienta získat informace k držení na policejní stanici přesto, že nebyly formálně zatčení, vedlo k dalšímu fyzickému a slovními násilí. To, ve spojení s neumožněním stěžovateli, který na stanici strávil přibližně pět hodin, kontaktovat vnější svět, muselo stěžovateli působit značnou emociální a psychickou újmu.

b) K otázce, zda vnitrostátní orgány provedly účinné vyšetřování

Obecné zásady týkající se procesní složky článku 3 Úmluvy Soud zopakoval ve věci *Cestaro proti Itálii* (č. 6884/11, rozsudek ze dne 7. dubna 2015, § 205–212). Podle těchto zásad platí, že pokud jednotlivec uplatní hájitelné tvrzení, že byl vystaven špatnému zacházení ze strany státních orgánů, článek 3 ve spojení s článkem 1 Úmluvy implikuje povinnost státu provést účinné

vyšetřování. Vyšetřování musí být způsobilé vést k identifikaci a potrestání odpovědných osob, jinak by zákaz mučení a nelidského či ponižujícího zacházení zůstal v praxi neúčinný (*El-Masri proti Severní Makedonii*, rozsudek velkého senátu ze dne 13. prosince 2012, č. 39630/09, § 182). Soud zdůraznil, že při posuzování účinnosti vyšetřování je rozhodující nejen jeho průběh, ale i výsledek trestního řízení, včetně uložených sankcí a disciplinárních opatření, aby nebyl oslaben odrazující účinek daného soudního systému (*Gäfgen proti Německu*, rozsudek velkého senátu ze dne 1. června 2010, č. 22978/05, § 121). Soud opakovaně shledal, že trestní stíhání a ukládání trestů agentům státu za činy zahrnující špatné zacházení nesmí podléhat promlčení a nelze zde připustit udělení amnestie či milosti (*Abdulsamet Yaman proti Turecku*, č. 32446/96, rozsudek ze dne 2. listopadu 2004, § 55, 2. listopadu 2004). V disciplinární rovině je důležité, aby byli obvinění agenti státu po dobu vyšetřování či řízení před soudy suspendováni a v případech odsouzení propuštění ze služby (*Cestaro proti Itálii*, cit. výše, § 210).

Při aplikaci těchto zásad na projednávaný případ Soud konstatoval, že ačkoli bylo trestně stíháno 31 policistů včetně vysoce postavených funkcionářů za různé trestné činy související s nelidským zacházením, ke kterému došlo na policejní stanici (únos, vydírání, ublížení na zdraví, zneužití pravomoci), většina řízení byla

zastavena z důvodu promlčení. Pouze dva policisté, kteří se námitky promlčení vzdali, byli odsouzeni za vydírání k podmíněným trestům odnětí svobody v délce 10 a 6 měsíců, přičemž výkon trestu i zákaz výkonu funkce byly odloženy a odsouzení nebylo zapsáno do rejstříku trestů. Soud shledal, že příslušná reakce státu, včetně prominutí trestů na základě zákona o omilostnění, nemůže být považována za přiměřenou vzhledem k závažnosti činů spáchaných představiteli státu.

V disciplinární rovině nebylo doloženo, že by byli obvinění policisté po dobu vyšetřování suspendováni. Pouze dva funkcionáři byli krátce zproštěni služby v souvislosti s domácím vězením. Disciplinární řízení zahájené až po více než 10 letech skončilo písemnou výtkou pro jednoho funkcionáře, zatímco ostatní byli zproštěni nebo rovněž sankcionováni pouze písemným napomenutím. Soud uzavřel, že celková reakce státu nebyla způsobilá zajistit potrestání nelidského a ponižujícího zacházení ani dostatečný odstrašující účinek pro prevenci obdobných činů. Shledal proto, že požadavky účinného vyšetřování nebyly splněny.

c) K otázce, zda má stěžovatel postavení oběti

K námitce vlády na ztrátu postavení oběti Soud připomněl, že primárně přísluší vnitrostátním orgánům napravit porušení Úmluvy. V případech úmyslného špatného zacházení ze strany představitelů státu v rozporu

s článkem 3 však Soud opakovaně shledal, že k dostatečné nápravě nestačí pouhé uznání porušení. Je nutné splnit dvě podmínky: zaprvé, je potřeba provést důkladné a účinné vyšetřování způsobilé vést k identifikaci a potrestání odpovědných osob, a zadruhé, oběti je nutné přiznat náhradu škody, případně ji alespoň umožnit o ni požádat a získat ji (*Gäfgen proti Německu*, cit. výše, § 116).

Při aplikaci těchto zásad na projednávaný případ Soud konstatoval, že vzhledem k závěru o neúčinnosti vyšetřování nelze mít za to, že stěžovateli byla poskytnuta dostatečná náprava. Přestože vnitrostátní soudy podrobně zkoumaly skutkový stav, uznaly právo stěžovatele na odškodnění a umožnily mu domáhat se náhrady škody, absence účinného vyšetřování znamená, že stěžovatel si zachovává postavení oběti porušení článku 3 Úmluvy. Námitku vlády proto zamítnul.

Ve světle výše uvedeného Soud shledal, že došlo k porušení článku 3 Úmluvy jak v jeho hmotněprávní, tak v jeho procesněprávní složce.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides a soudkyně Adamska-Gallant se ve svém částečně nesouhlasném stanovisku ztotožnili s výrokem o porušení článku 3 Úmluvy v jeho hmotněprávní i procesní složce, avšak nesouhlasili s tím, že Soud nepřezkoumal námitky podle článků 5, 6 a 13 Úmluvy. Podle jejich názoru takový přístup odporuje povinnosti poskytovat odůvodněná rozhodnutí a může oslabit ochrannou funkci Úmluvy, protože každá námitka týkající se porušení základních práv si zasluhuje samostatné posouzení.

Předběžné opatření

Rozsudek ze dne 24. června 2025 ve věci č. 30206/23 – M. L. proti Severní Makedonii

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení článku 8 Úmluvy v souvislosti s vydáním a následným trváním ochranného opatření, kterým bylo

stěžovateli v rámci trestního řízení zakázáno, aby se přiblížil ke své devítileté dceři. Ačkoliv počáteční vydání opatření nebylo nedůvodné, vnitrostátní soudy následně selhaly v povinnosti provádět jeho pravidelný a smysluplný přezkum, nezohlednily vývoj v trestním řízení a nezapojily stěžovatele do rozhodování o prodloužení opatření.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel a jeho bývalá manželka vedli spory o péči o jejich nezletilou dceru, narozenou v roce 2013. V říjnu 2022 podala matka trestní oznámení na stěžovatele pro vyhrožování prostřednictvím zpráv. V březnu 2023 podala další trestní oznámení, ve kterém uvedla, že se stěžovatel dopouštěl fyzického a psychického násilí na jejich dceři v době, kdy s ním pobývala. Dcera při výslechu na policii uvedla, že ji otec bil a vyhrožoval jí a že už ho nechce vidat.

V přípravném řízení v březnu 2023 vydal soudce na návrh státního zástupce ochranné opatření, kterým stěžovateli zakázal přiblížit se k dceři a k matce na vzdálenost menší než 100 metrů a navštěvovat dceřinu školu či bydliště. Soudce při rozhodování vycházel z trestního oznámení, lékařských zpráv a výpovědi dcery. Stěžovatel se proti opatření odvolal s tvrzením, že dceru neviděl od října 2022, a tudíž jí nemohl ublížit, což dokládal zprávami pro orgán sociálně-právní ochrany dětí a

záznamy o své komunikaci. Odvolací soud nařízení ochranného opatření potvrdil, aniž by se blíže zabýval argumenty stěžovatele a jím předloženými důkazy.

Státní zástupce v květnu 2023 trestní stíhání proti stěžovateli zastavil pro nedostatek důkazů. Znalecký posudek neshledal u dítěte známky fyzického či psychického týrání a ukázalo se, že výhrůžné zprávy nepocházely z telefonu stěžovatele. Ochranné opatření bylo zrušeno soudcem pro přípravné řízení v říjnu 2023 poté, co rozhodnutí o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci. Toto opatření tedy bylo v platnosti sedm měsíců.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že soudce v přípravném řízení nedostatečně zjistil skutkový stav a při vydání ochranného opatření nepřihlédl k jeho argumentům. Dále tvrdil, že tříčlenný senát nedostatečně odůvodnil své rozhodnutí, kterým opatření potvrdil, a že soudce v přípravném řízení neprovedl povinný přezkum opatření po dvou měsících, jak vyžaduje vnitrostátní právo. Stěžovatel také namítal, že jeho žádosti o zrušení opatření z července 2023 a o nahlédnutí do spisu ze srpna 2023 zůstaly bez odezvy a že ochranné opatření způsobilo nenapravitelnou škodu na jeho vztahu s dcerou.

a) Obecné zásady

Soud úvodem připomněl, že ačkoli článek 8 Úmluvy výslovně nestanovuje procesní pravidla, rozhodovací proces související se zásahy do rodinného života musí být spravedlivý. Soud proto musí zkoumat, zda byl stěžovatel, s ohledem na okolnosti a závažnost rozhodnutí, zapojen do procesu v míře dostatečné k ochraně svých zájmů (*Petrov a X proti Rusku*, č. 23608/16, rozsudek ze dne 23. října 2018, § 101).

V souvislostech projednávané věci Soud dále uvedl, že v zájmu ochrany dítěte může být nezbytné, aby vnitrostátní soudy urychleně přijaly předběžná opatření i na základě omezených důkazů. V minulosti proto neshledal porušení článku 8 Úmluvy v případě, kdy úřady na základě *prima facie* věrohodných tvrzení o závažném týrání okamžitě odebraly děti z rodiny (*B. B. a F. B. proti Německu*, č. 18734/09 a 9424/11, rozsudek ze dne 14. března 2013, § 49).

Soud poukázal také na povinnost státu chránit jednotlivce, zejména děti, před špatným zacházením (*Association Innocence en Danger a Association Enfance et*

Partage proti Francii, č. 15343/15 a 16806/15, rozsudek ze dne 4. června 2020, § 157). Pozitivní závazek státu v případech domácího násilí zahrnuje povinnost reagovat na stížnosti okamžitě, provést autonomní a komplexní posouzení rizik a přijmout adekvátní ochranná opatření (*Bizdiga proti Moldavsku*, č. 15646/18, rozsudek ze dne 17. října 2023, § 62).

b) Použití těchto zásad na okolnosti projednávané věci

1. K existenci zásahu

Soud konstatoval, že ochranné opatření stěžovateli fakticky znemožnilo osobní styk s dcerou. Jelikož do té doby neexistovalo žádné rozhodnutí zakazující kontakt, vydání ochranného opatření podle Soudu představovalo zásah do práva stěžovatele na respektování rodinného života.

2. K zákonnosti a legitimnímu cíli

Soud shledal, že vydání ochranného opatření mělo zákonný podklad v trestním řádu. Pokud jde o legitimní cíl, Soud akceptoval, že zásah sledoval legitimní cíle předcházení nepokojům a zločinnosti (*Giuliano*

Germano, č. 10794/12, rozsudek ze dne 22. června 2023, § 122) a ochrany zdraví a práv a svobod dítěte (E. M. a ostatní proti Norsku, č. 53471/17, rozsudek ze dne 20. ledna 2022, § 51).

3. K nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti

Soud nejprve zdůraznil, že ochranné opatření bylo vydáno jako předběžné opatření v trestním řízení, a tudíž bylo přijato rychle a na základě omezeného množství podkladů (srov. B. B. a F. B. proti Německu, cit. výše, § 49). Ačkoli nevedlo k trvalému či nezvratnému odloučení otce a dcery (srov. E. M. a ostatní proti Norsku, cit. výše, § 57), fakticky stěžovateli zcela znemožnilo osobní styk s devítiletou dcerou, což si vyžaduje přísnější přezkum ze strany Soudu.

Soud uznal, že účinná ochrana může v časově naléhavých situacích vyžadovat přijetí neodkladných opatření k zabránění špatnému zacházení, což odráží i Istanbulská úmluva a Pokyny Rady Evropy pro justici vstřícnou k dětem. V projednávané věci bylo opatření vydáno v kontextu dvou trestních oznámení proti stěžovateli, z nichž jedno se týkalo podezření z násilí na dítěti. Návrh státního zástupce na vydání ochranného opatření byl podložen lékařskými zprávami popisujícími úzkost dítěte a výpovědí daného dítěte o násilí ze strany otce, kterou potvrdila babička. Tyto důkazy mohly podle Soudu *prima facie* působit věrohodně. Soudce v přípravném řízení jednal v den podání návrhu rychle a

bedlivě, aby ochránil prvořadý zájem dítěte (srov. N. V. a C. C. proti Maltě, č. 4952/21, rozsudek ze dne 10. listopadu 2022, § 66). Podle Soudu proto nebylo nerozumné, že přijal neodkladné opatření dočasně omezující styk (srov. R. M. proti Lotyšsku, č. 53487/13, rozsudek ze dne 9. prosince 2021, § 106 a 109).

Tyto úvahy se však podle Soudu nevztahují na následné rozhodování tříčlenného senátu o odvolání stěžovatele. Ačkoliv senát rozhodl rychle, nic mu nebránilo provést hlubší zkoumání okolností případu, minimálně pečlivým přezkumem spisu. Na rozdíl od soudce v přípravném řízení měl senát k dispozici další důkazy předložené stěžovatelem. Přesto ve svém rozhodnutí na tyto nové argumenty nijak nereagoval (Širvinskas proti Litvě, č. 21243/17, rozsudek ze dne 23. července 2019, § 102 a 113) a jeho strohé odůvodnění pouze kopírovalo důvody původního rozhodnutí (Soares de Melo proti Portugalsku, č. 72850/14, rozsudek ze dne 16. února 2016, § 115). Rozhodnutí neprokazuje, že by proběhlo autonomní a komplexní posouzení rizik (Bîzdîga proti Moldavsku, cit. výše, § 62). Senát se nezbýval reálným rizikem násilí vůči dítěti a pominul relevantní informace, které mu byly předloženy (N. V. a C. C. proti Maltě, cit. výše, § 66). Rovněž neposoudil, zda je úplný zákaz styku v nejlepším zájmu dítěte či zda není možné využít jiná, méně invazivní opatření (Wetjen a ostatní proti Německu, č. 68125/14 a 72204/14,

rozsudek ze dne 22. března 2018, § 85), třeba i za součinnosti s dalšími relevantními orgány státu.

Opatření navíc platilo téměř sedm měsíců. Dle vnitrostátního práva i samotného rozhodnutí mělo být přehodnocováno každé dva měsíce. Tento povinný přezkum mohl představovat procesní záruku, která by soud zavázala k tomu, aby podrobně sledoval vývoj vyšetřování a jednání dotčených osob, a v návaznosti na to zrušil předběžné opatření, pokud by už nebylo potřebné. V dané věci nicméně nic nenasvědčuje tomu, že by si soudce v přípravném řízení pro účely periodického přezkumu vyžádal informace o vývoji vyšetřování nebo rodinné situace. I pokud tedy soudce přezkum ve skutečnosti prováděl, aniž by o tom vydal formální rozhodnutí, mohl být takový přezkum založený pouze na informacích z doby vydání opatření. To však podle Soudu nelze hodnotit jako smysluplný přezkum. Stěžovatel navíc nebyl o žádném takovém přezkumu informován, natož aby do něj byl zapojen.

Vzhledem k nedostatečnému odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, absenci formálních odůvodněných

rozhodnutí o přezkumu, nedostatku smysluplné kontroly na základě aktuálních informací a nezapojení stěžovatele do procesu přezkumu Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány nesplnily procesní požadavky článku 8 Úmluvy. K porušení tohoto ustanovení proto došlo.

Hospodářská soutěž

**Rozsudek ze dne 1. dubna 2025
ve věci č. 2799/16 a ostatní – Ship
Waste Oil Collector B. V. a ostatní proti
Nizozemsku**

Velký senát Soudu rozhodl, že předáním odposlechů pořízených v trestním řízení úřadu pro ochranu hospodářské soutěže nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy. Ve vztahu k první skupině stěžovatelek dvanácti hlasy proti pěti konstatoval, že ačkoli rozhodnutí o povolení předání dat nebylo písemně odůvodněno, k ochraně práv stěžovatelek postačoval následný soudní přezkum zákonnosti a přiměřenosti. Ve vztahu ke druhé skupině stěžovatelek deseti hlasy proti sedmi neshledal porušení článku 8 Úmluvy ani přesto, že pracovníci úřadu měli k datům přístup ještě před formálním povolením předání. Tento postup podle Soudu sloužil pouze k výběru nezbytného množství dat k předání a nezbavil stěžovatelky ochrany proti svévoli. Patnácti hlasy proti dvěma pak rozhodl, že nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy, jelikož stěžovatelky měly k dispozici účinné prostředky nápravy

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

První skupinu stěžovatelek tvoří společnosti, které se zabývají sběrem odpadních kapalin z lodí v oblasti rotterdamského přístavu. V roce 2006 bylo zahájeno trestní vyšetřování kvůli podezření z padělání dokumentů a účasti na likvidaci znečištěného odpadu. Na základě zmocnění vyšetřujícího soudce pak byly odposlouchávány telefonní hovory některých zaměstnanců. Některé zachycené rozhovory naznačovaly, že dochází k cenovým dohodám, a proto státní zástupce povolil předání přepisů a nahrávek nizozemskému úřadu pro ochranu hospodářské soutěže („ÚOHS“), který zahájil vyšetřování možného porušení zákona o hospodářské soutěži. Povolení státního zástupce měla formu podpisu na formuláři či rukopisné poznámky, neobsahovala však písemné odůvodnění nezbytnosti předání. Odposlechové přepisy a záznamy ÚOHS využil jako důkaz. Na základě výsledků vyšetřování dospěl ÚOHS k závěru, že několik společností uzavíralo kartelové dohody a uložil jim pokutu.

Společnosti namítaly, že ÚOHS použil přepisy odposlechů pořízených v rámci trestního řízení nezákonně, protože tyto údaje nebyly „trestními daty“ ve smyslu zákona o soudních a trestních datech („příslušný zákon“) a jejich předání nebylo soudně přezkoumáno. Prvostupňový soud rozhodnutí ÚOHS zrušil pro absenci písemného odůvodnění ze strany státního zástupce. Nejvyšší správní soud pro obchod a průmysl však rozhodnutí změnil. Konstatoval, že zákon písemné odůvodnění v době předání nevyžaduje a provedl vlastní posouzení, v němž potvrdil, že údaje představují „trestní data“, a jejich předání i použití tak bylo zákonné, přiměřené a v obecném hospodářském zájmu.

Druhou skupinu stěžovatelek tvoří stavební společnosti skupiny Janssen de Jong, které policie prověřovala pro podezření z korupce při získávání veřejných zakázek na infrastrukturní projekty. Státní zastupitelství zahájilo vyšetřování, v jehož rámci byly odposlouchávány některé telefonní hovory zaměstnanců. Některé odposlechy naznačovaly možné dohody o cenách. Policisté proto poskytli úředníkům ÚOHS důvěrný přístup k vybraným protokolům obsahujícím přepisy těchto

hovorů, aby ÚOHS mohl posoudit jejich relevanci pro případné správní řízení. Státní zástupce dále ÚOHS poskytl disk obsahující vybrané zvukové záznamy odposlechnutých telefonátů. V doprovodném dopise uvedl, že tyto nahrávky nesmí být použity k jinému účelu bez jeho souhlasu. ÚOHS poté zahájil vyšetřování možného porušení zákona o hospodářské soutěži a následně získal povolení státního zastupitelství data použít. Takto získané záznamy využil jako důkaz kartelových dohod a uložil společnostem vysokou pokutu. Druhá skupina stěžovatelek napadla předání odposlechových záznamů ÚOHS. Namítala, že nebylo provedeno v souladu se zákonem, předvídatelné a nemělo jasný právní základ. Dále namítala, že předané záznamy nebyly „trestními daty“ ve smyslu příslušného zákona, nebyly součástí trestního spisu a jejich předání bez soudního povolení porušilo články 8 a 13 Úmluvy. Prvostupňový soud původně společností vyhověl, protože státní zástupce neposkytl přezkoumatelné odůvodnění nutnosti předání, a proto ÚOHS neměl odposlechy použít. Nejvyšší správní soud však tento rozsudek zrušil se stejným odůvodněním jako v případě první skupiny – tedy

že zákonnost a přiměřenost zásahu lze přezkoumat i zpětně (*ex post*), což také učinil. Po novém projednání soudy potvrdily existenci kartelových dohod a ponechaly sankci, pouze ji výrazně snížily s ohledem na přiměřenost.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatelky namítaly, že tím, že odposlechové údaje, které byly zákonně získány v rámci trestního vyšetřování, byly předány ÚOHS, došlo k porušení jejich práv zaručených článkem 8 Úmluvy, a že neměly k dispozici účinný vnitrostátní prostředek nápravy ve smyslu článků 8 a 13 Úmluvy.

Senát třetí sekce Soudu rozhodl dne 16. května 2023 čtyřmi hlasy proti třem, že nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy, a jednomyslně, že nedošlo k porušení článku 13 Úmluvy, jelikož předání dat považoval za zákonný a přiměřený zásah. Věc byla následně na návrh stěžovatelek postoupena velkému senátu.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

a) Existence a rozsah zásahu

Soud nejprve konstatoval, že předmětem jeho přezkumu bude výhradně následné předání dat ÚOHS pro účely správního trestání. Toto předání Soud považoval za samostatný zásah do práva stěžovatelek na respektování korespondence chráněného článkem 8 Úmluvy.

měly mj. zajistit, aby se předávání nestalo prostředkem k obcházení přísných záruk platných pro samotné odposlechy. Soud tyto pojistky zatím podrobně nevyložil, s výjimkou velmi specifického kontextu mezinárodního předávání údajů získaných hromadným sledováním (*Big Brother Watch a ostatní proti Spojenému království*, č. 58170/13 a ostatní, rozsudek velkého senátu ze dne 25. května 2021, § 362 a 392). Pokud jsou materiály získané z odposlechů předávány jiným než trestním orgánům, vnitrostátní právní úprava by měla podle Soudu zahrnovat alespoň následující čtyři minimální požadavky jako záruky proti svévoli a zneužití:

Zprv, předávání odposlechových materiálů mimo původní trestní kontext jejich získání by mělo být omezeno pouze na údaje získané v souladu s Úmluvou.

Zadruhé, okolnosti, za nichž může k takovému předání dojít, musí být jasně stanoveny ve vnitrostátním právu. Tam, kde je výkonná moc oprávněna jednat tajně, existuje zjevné riziko svévole a zneužití. Je proto nezbytné mít dostatečně jasná pravidla, která stanoví, kdy může dojít k předání odposlechových údajů bez vědomí

b) Odůvodněnost zásahu

1. Obecné zásady vyplývající z judikatury Soudu

Soud dále shrnul obecné zásady vyplývající z jeho judikatury. Ačkoli je samotné odposlouchávání komunikace velmi invazivním opatřením, následné předání takto získaných dat jinému orgánu je zpravidla méně znepokojivé, neboť se týká jen omezeného množství vybraného materiálu. Přesto jde o významný zásah do soukromí. Proto musí mít takové předání dat pro použití mimo původní trestní kontext oporu v zákoně a být pro dotčenou osobu předvídatelné (*Starkevič proti Litvě*, č. 7512/18, rozsudek ze dne 29. března 2022, § 87). Musí také zajišťovat, aby k předání docházelo pouze tehdy, je-li to „nezbytné v demokratické společnosti“, zejména prostřednictvím dostatečných a účinných záruk proti svévoli a zneužití (*Roman Zakharov proti Rusku*, č. 47143/06, rozsudek velkého senátu ze dne 4. prosince 2015, § 236). Takové předání a použití musí být v konkrétních okolnostech věrohodně odůvodněno s ohledem na sledovaný cíl a podrobeno účinnému soudnímu přezkumu (*Adomaitis proti Litvě*, stížnost č. 14833/18, rozsudek ze dne 18. ledna 2022, § 87).

Z ustálené judikatury Soudu vyplývá, že zákon musí stanovit „pojistky, které je třeba přijmout při předávání [odposlechových] údajů jiným subjektům“ (*Roman Zakharov proti Rusku*, cit. výše, § 231). Tyto pojistky by

dotčených osob. Zákon musí jasně vymezit rozsah diskrce svěřené příslušným orgánům a způsob jejího výkonu, aby jednotlivci poskytl dostatečnou ochranu proti svévolnému zásahu (*Roman Zakharov proti Rusku*, cit. výše, § 229–230).

Zatřetí, zákon musí obsahovat záruky týkající se zkoumání, uchovávání, používání, dalšího předávání a likvidace předaných údajů.

A *konečně začtvrté*, předávání a využívání takových údajů musí podléhat účinnému přezkumu soudem nebo jiným orgánem (*Versini-Campinchi a Crasnianski proti Francii*, stížnost č. 49176/11, rozsudek ze dne 16. června 2016, § 74).

Soud připomněl, že šíře prostoru pro uvážení, který má stát podle článku 8 Úmluvy, závisí na řadě faktorů – povaze dotčeného práva, jeho významu pro danou osobu, povaze zásahu a cíli, který sleduje. Pokud jde o opatření zasahující do práv právnických osob, Soud vyjasnil, že šíře prostoru pro uvážení se odvíjí od obsahu a povahy předávaných dat, nikoli od toho, zda se týkají fyzické

nebo právnické osoby. Minimální záruky podle článku 8 Úmluvy by měly být v zásadě stejné.

2. Použití těchto zásad na okolnosti projednávané věci

i. K zákonnosti zásahu

Soud nepochybně závěr vnitrostátních soudů, že předání dat mělo právní základ. Nepřisvědčil námitce stěžovatelek, že absence písemného odůvodnění činila předání nezákonným. Státní zástupce sice podle vnitrostátního práva byl povinen posoudit nezbytnost a přiměřenost předání dat, nebyl ovšem povinen toto hodnocení zaznamenat v písemně odůvodněném rozhodnutí, jelikož předání dat bylo kvalifikováno jako „faktický úkon“, nikoli jako „rozhodnutí“ ve smyslu vnitrostátního práva. Soud tak věc odlišil např. od věci [Dragojević proti Chorvatsku](#) (č. 68955/11, rozsudek ze dne 15. ledna 2015), kde zásahy nebyly „v souladu se zákonem“, protože vnitrostátní orgány nedodržely výslovnou zákonnou povinnost, aby povolení byla řádně odůvodněna.

Aby byl zásah „v souladu se zákonem“, musí mít nejen právní základ, ale také splňovat požadavky kvality: musí být pro dotčenou osobu přístupný a předvídatelný ve svých účincích. Přístupnost v tomto případě nečinila problém. Soud se proto dále zabýval požadavkem předvídatelnosti. Předání dat shromážděných v rámci trestního vyšetřování jiným osobám nebo orgánům pro

účely nesouvisející s trestním řízením upravoval příslušný zákon, který stanovil, že se předání musí týkat „trestních dat“ ve smyslu tohoto zákona, být povoleno pouze pro vyčerpávající seznam účelů, mj. pro „vymáhání právních předpisů“, a musí být nezbytné vzhledem k naléhavému obecnému zájmu. Další pokyny k aplikaci dotčeného ustanovení obsahovaly instrukce k tomuto zákonu.

Soud měl za to, že vnitrostátní právo vymezovalo s dostatečnou jasností okolnosti, za nichž mohlo být předání odposlechových materiálů povoleno. Skutečnost, že zákon nestanovil minimální závažnost porušení předpisů, která by předání dat odůvodňovala, nečiní zákon nepředvídatelným – státy nejsou povinny vypočítávat všechny možné situace, které mohou být důvodem pro předání dat ([Kennedy proti Spojenému království](#), č. 26839/05, rozsudek ze dne 18. května 2010, § 159). Soud odmítl námitku, že výklad pojmu „trestní data“ jakožto zahrnujícího i tzv. „by-catch“ data (náhodně zachycené informace) byl nepředvídatelný. Znění příslušného zákona naznačovalo, že tato data mohla být považována za trestní, pokud byla získána v rámci trestního vyšetřování a byla zahrnuta do trestního spisu nebo zpracována automatizovanými prostředky.

K námitce, že nebylo předvídatelné, že ÚOHS může být příjemcem trestních dat, Soud uvedl, že zákonodárce záměrně ponechal otevřený výčet možných příjemců

těchto dat a svěřil rozhodování o jejich předání státnímu zástupci. Pokyny k zákonu výslovně zmiňovaly, že data mohou být předávána „správním orgánům“, což ÚOHS nepochybně byl. Soud proto uzavřel, že nizozemské právo dostatečně jasně vymezovalo okolnosti, za kterých lze předání zákonně získaného odposlechového materiálu jinému orgánu než činnému v trestním řízení povolit.

Ve vztahu ke druhé skupině stěžovatelek, které namítaly, že ÚOHS získal přístup k určitým datům ještě před udělením povolení k jejich předání a mohl participovat na výběru dat, která mu budou následně předána, Soud uvedl, že přístup se uskutečnil pod dohledem policie a s požadavkem striktní důvěrnosti. Navíc vnitrostátní právo vyžadovalo, aby státní zastupitelství posoudilo nezbytnost a přiměřenost zamýšleného předání dat. Dle Soudu bylo rozumně předvídatelné, že za účelem tohoto posouzení mohl státní zástupce potřebovat konzultaci s ÚOHS, aby identifikoval relevantní data. Nebylo prokázáno, že by ÚOHS měl kontrolu nad výběrem dat či přístup nad rámec povoleného účelu. Uvedenou konzultaci tedy bylo možné považovat za

rozumnou a předvídatelnou součástí procesu posouzení přiměřenosti a nezbytnosti předání dat. Nizozemské právo tak splňovalo požadavky „předvídatelnosti“ ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy.

ii. K legitimnímu cíli

Soud souhlasil, že předání dat cílilo na ochranu „hospodářského blahobytu země“, což s odkazem na svou dřívější judikaturu v oblasti soutěžního práva uznal za legitimní důvod pro zásah do práv chráněných článkem 8 Úmluvy.

iii. K nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti

V dalším kroku se Soud zaměřil na to, zda byly k dispozici dostatečné záruky proti svévoli a zneužití. Konstatoval, že článek 8 Úmluvy sám o sobě nevyžaduje předchozí (*ex ante*) soudní povolení k předání dat, pokud existuje účinný následný (*ex post*) soudní přezkum, který pokrývá i otázku nezbytnosti a přiměřenosti zásahu.

Co se týče skutečnosti, že u první skupiny stěžovatelek nebylo rozhodnutí státního zástupce o povolení

předání dat písemně odůvodněno, Soud uvedl, že takové písemné odůvodnění, byť i stručné, je žádoucí: jednak zajišťuje, že daný orgán náležitě posoudil nezbytnost předání dat, a jednak usnadňuje účinný přezkum tohoto opatření. Jelikož však byla předmětná data výsledkem zákonných odposlechů nařízených soudem, je dle Soudu možné, aby byla absence odůvodnění kompenzována *ex post* přezkumem.

V projednávané věci přitom rozsah soudního přezkumu nebyl omezen na přijatelnost daných odposlechů jakožto důkazu. Soudy zkoumaly, zda bylo předání dat zákonné – což zahrnovalo i posouzení jeho nezbytnosti a přiměřenosti – a rovněž, zda bylo v souladu s článkem 8 Úmluvy. Za rozhodující Soud považoval, že Nejvyšší správní soud pro obchod a průmysl provedl v tomto rozsahu vlastní (*de novo*) posouzení, a tím stěžovatelům poskytl možnost předání dat účinně napadnout.

Soud tedy uzavřel, že ačkoli povolení státního zástupce neobsahovala písemné odůvodnění, tento nedostatek byl plně kompenzován následným soudním přezkumem, v jehož rámci vnitrostátní soudy posoudily zákonost i nezbytnost zásahu. Soud v této souvislosti upřesnil, že pro účely nápravy není nezbytně nutné zničení dat či finanční kompenzace; postačuje, pokud soud v rámci přezkumu může rozhodnout o vyloučení předaných dat ze spisu a zákazu jejich použití pro

sankcionování stěžovatele, pakliže shledá jejich předání nezákonným.

Soud nadto shledal, že dle nizozemského práva měly stěžovatelky možnost účinně napadnout předání dat i v rámci civilního řízení, což ovšem nevyužily.

V posledním kroku se Soud zabýval tím, zda v projednávané věci existovaly relevantní a dostatečné důvody pro předání dat. Vzal přitom v potaz povahu dat, význam účelu sledovaného jejich předáním a následky pro stěžovatelky. V této souvislosti uvedl, že existuje velký veřejný zájem na účinném vymáhání soutěžního práva, které je klíčové pro hospodářský blahobyt země. V dané věci se zároveň jednalo o závažné a opakované porušování tohoto práva, a to navíc ze strany subjektů s vysokým podílem na trhu. Dále, předaná data se týkala výhradně aspektů relevantních pro řízení o porušení soutěžního práva a pouze obchodní činnosti právnických osob; nejednalo se tedy o citlivé údaje. Ve světle uvedeného shledal Soud zásah přiměřeným sledovanému cíli. K porušení článku 8 Úmluvy proto nedošlo.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8 ÚMLUVY

Soud odkázal na své závěry přijaté na poli článku 8 Úmluvy, kde podrobně zkoumal existenci procesních záruk a možnost soudního přezkumu. Ve světle těchto

zjištění – zejména s ohledem na to, že stěžovatelky mohly zákonost předání dat účinně napadnout v rámci správního soudnictví i civilního řízení – dospěl k závěru, že stěžovatelky měly k dispozici účinný vnitrostátní prostředek nápravy. K porušení článku 13 ve spojení s článkem 8 Úmluvy proto nedošlo.

III. ODDĚLENÁ STANOVISKA

Soudci Guyomar a Ravarani v částečně odlišném stanovisku uvedli, že podle jejich názoru došlo k porušení článku 8 Úmluvy ve vztahu ke druhé skupině stěžovatelek. Poukázali na to, že pracovníkům ÚOHS byl umožněn důvěrný přístup k vybraným přepisům odposlechů ještě před udělením povolení. Poskytnutí takového přístupu před jakýmkoli povolením k předání a použití odposlechových údajů podle nich postrádalo právní základ a nenapravitelně ovlivnilo zbytek řízení.

Soudci Bošnjak a Derenčinovič měli za to, že k porušení článku 8 Úmluvy došlo ve vztahu k oběma skupinám stěžovatelek. Účinné záruky proti zneužití by totiž měly zahrnovat jasné zákonné vymezení účelů, pro které lze

předání dat z odposlechů povolit, což zajistí, že k předání dat dojde jen, budou-li naplněny zvláště pádné důvody.

Soudce Serghides ve svém nesouhlasném stanovisku shrnul judikaturu Soudu k otázce přijatelnosti individuálních stížností podaných obchodními společnostmi a vyjádřil politování, že velký senát nevyužil příležitost ke koncepčnímu vyjasnění právního základu, na němž mohou právnické osoby typu stěžovatelek podávat individuální stížnosti k Soudu.

Soudce Serghides a soudkyně Arnardóttir dále měli za to, že ve věci došlo i k porušení článku 13 Úmluvy.

V odlišném stanovisku soudkyně Arnardóttir, ke kterému se připojili i soudce Serghides a soudkyně Šimáčková, se soudci neztotožnili se závěrem většiny, že ve věci nedošlo k porušení článku 8 Úmluvy. Vnitrostátní úprava podle nich nebyla předvídatelná, jelikož dostatečně jasně nevymezovala adresáty ani povahu dat, které lze předat. Státnímu zástupci v tomto směru poskytovala příliš široké diskreční oprávnění. Pozastavili se také nad absencí písemného odůvodnění předání

dat, což podle jejich názoru stěžovatelkám fakticky znemožnilo se účinně bránit. Ve vztahu ke druhé skupině stěžovatelek pak měli za to, že k závěru o porušení článku 8 Úmluvy měla vést již samotná skutečnost, že ÚOHS nezákonně získal přístup k materiálům z odpolechů.

Vězeňské právo

Rozsudek ze dne 27. května 2025 ve věci č. 51781/22– Kalkan proti Dánsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení hmotněprávní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy kvůli úmrtí syna stěžovatelky ve věznici, když vnitrostátní orgány nesplnily pozitivní závazek upravit podmínky k znehybnění vězňů v pronační poloze a řádně zaškolení vězeňský personál k používání této techniky, byť už před úmrtím stěžovatelčina syna existovaly poznatky o riziku poziční asfyxie v dané poloze.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Syn stěžovatelky se nacházel ve výkonu trestu odnětí svobody. V roce 2011 vězeňské orgány rozhodly o jeho přemístění do zvláštní cely určené ke zvýšenému dohledu, aby u něj předešly bezprostředně hrozícímu sebepoškozování a narušování pořádku ve věznici, když

byl během předchozích hodin velmi hlučný a agitovaný. Protože se choval agresivně, dozorci ho znehybnili, spoutali a odvedli do pozorovací cely. Zde mu uvolnili z pout jednu ruku, on poté kopl jednoho z nich a choval se i nadále násilně. Dozorci ho položili na podlahu, opět spoutali a nejméně 13 minut drželi za paže, resp. ramena v poloze na břiše za současného využití páky dolních končetin (nohy ohnuté v kolenou proti horní části těla). Během této doby se začal uklidňovat. Dozorci uvolnili sevření nohou a nasadili mu na ně stahovací pásky. Krátce nato ale syn stěžovatelky ztratil vědomí a dozorci u něj nenahmatali tep. Okamžitě mu sejmuli pouta a pásky, přetočili ho a poskytli první pomoc. I pomoc zdravotníků a hospitalizace nastaly neprodleně. Přesto za tři dny zemřel. Lékaři u něj konstatovali zástavu srdce bez jasné příčiny smrti, byť jako nejpravděpodobnější se jim jevila akutní stresová reakce. Intoxikaci i násilí vyloučili. Podle další lékařské zprávy nelze jako jednu z příčin vyloučit tzv. syndrom excitovaného deliria. Setrvávání v poloze na břiše mohlo přispět, protože mohlo bránit uspokojování zvýšené potřeby kyslíku při extrémním rozrušení. Zemřelý měl patrně také nerozpoznanou schizofrenii, což ale dozorci nevěděli. Vnitrostátní soudy následně nepřiznaly stěžovatelce spravedlivé zadostiučinění za nemajetkovou újmu, když měly za to, že dozorci postupovali v souladu s předpisy, které použití této techniky připouštěly, podrobnosti

stanovil školicí program a použití síly bylo naprosto nezbytné.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala jednak, že vnitrostátní orgány neposkytly personálu věznice odpovídající pokyny k používání dané techniky znehybnění, byť věděly nebo musely vědět, že představuje skutečné a bezprostřední riziko ohrožení života jejího syna, jednak že držení v dané poloze nejméně 13 minut nelze považovat za „naprosto nezbytné“.

Soud odkázal na obecné zásady, dle nichž zohledňuje u námítky porušení článku 2 Úmluvy nejen jednání zástupců státu, ale také související okolnosti včetně příslušného platného právního nebo administrativního rámce, plánování a kontroly činností (Tekin a Arslan proti Belgii, č. 37795/13, rozsudek ze dne 5. září 2017, § 84). Připomněl také, že článek 2 Úmluvy ukládá státům i pozitivní závazek proškolení příslušníky bezpečnostních sborů k zajištění jejich vysoké odborné úrovně

a předejití zacházení v rozporu s tímto článkem (T. V. proti Chorvatsku, č. 47909/19, rozsudek ze dne 11. června 2024, § 50). Soud se proto zabýval tím, zda v době události dával právní rámec personálu věznice jasné a přiměřené pokyny k použití dané znehybnující techniky, a pokud ano, zda se jimi personál v praxi řídil.

1. Relevantní právní a administrativní rámec

Soud shledal, že v předmětném období právní úprava na úrovni zákonů a prováděcích předpisů k užití síly proti vězňům ve věznicích nevymezovala blíže techniku znehybnění osoby v pronační poloze za případného využití páky dolních končetin (tzv. „prone position leg lock“ v anglickém jazyce).

2. Školení vězeňského personálu

Právní úpravu dále doplňovala pravidelná školení vězeňského personálu na základě „seznamu povolených chvatů a hmatů“ podle doporučení vzdělávací instituce Vězeňské služby. Ten uváděl i znehybnění v pronační poloze za využití páky dolních končetin. Doporučení a seznam schválila příslušná zdravotnická instituce v roce

1997. Školení mělo obsahovat informace o rizicích spojených s používáním tohoto postupu, zejména pokyny, že vězně je třeba neustále pozorovat a že mu nic nesmí tláčit na záda, aby to neovlivnilo dýchání. Podle Soudu zřejmě tehdy převládal názor, že s postupem se nepojí rizika, nedochází-li k tlaku na záda. Vedoucí instruktor před vnitrostátními soudy vypověděl, že považoval za přípustné položit koleno na rameno vězně, protože to nevyvolá pocit, že je blokována dýchací cesta. Následně upřesnil, že je-li koleno přitlačeno na rameno spoutané osoby, může mít pocit bránění v dýchání, byť tlak není vyvíjen přímo na záda. Pokyny nestanovily, aby dozorce dal vězni koleno na rameno vyjma případů, ve kterých by to situaci uklidnilo.

Pracovní skupina Vězeňské služby publikovala po incidentu zprávu, podle které je třeba přesněji pochopit rizika používání znehybnění v poloze vleže na břiše za využití páky dolních končetin, zejména u osob s chronickými onemocněními (srdeční a plicní choroby), osob zneužívajících návykové látky, duševně nemocných a obézních osob. Uvedla sice, že je žádoucí vyhnout se danému postupu jako omezovacímu/donucovacímu prostředku, ale po celkovém posouzení zdravotních a bezpečnostních hledisek doporučila, aby zůstal prozatím povolen. Následně příslušný vězeňský útvar připomněl podřízeným orgánům, že postup nesmí zahrnovat tlak na hrudník, a jakmile jsou vězni

zpacifikováni a spoutáni, je třeba je umístit do polohy umožňující volně dýchat. Od roku 2019 již v Dánsku nepatří znehybnění v pronační poloze za využití páky dolních končetin mezi schválené postupy.

3. Informace dostupné před incidentem ke znehybnění v poloze vleže na břiše

Soud uvedl, že již před úmrtím syna stěžovatelky několik zemí a institucí aktualizovalo informace ke školením zaměřeným na rizika spojená se znehybněním osob vleže na břiše. Předně již Soud v případě [Saoud proti Francii](#) (č. 9375/02, rozsudek ze dne 9. října 2007, § 60–65, § 102) odkázal na mezinárodní materiály a podtrhl, že daný postup je „vysoce nebezpečný pro život“. Dále poukázal na opatření přijatá ve Francii (2008), Spojeném království (2004–2005) a Norsku (2006, 2010). Ty s ohledem na zkušenosti policie či vězeňských orgánů upozorňovaly na nebezpečí poziční asfyxie a na rizika spojená s používáním znehybněvací polohy vleže na břiše s tlakem na horní část těla. V letech 2003 a 2010 Výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT) uvedl k postupu při vyhošťování cizinců, kteří kladou odpor, že personál obvykle znehybní osobu v poloze na břiše k nasazení pout. Držení osoby v této poloze, zejména při zatížení různých horních částí těla, brání-li se osoba, s sebou ale nese riziko poziční asfyxie. Podle CPT je proto třeba se vyhnout použití síly nebo omezovacích prostředků,

kteří mohou způsobit udušení; jejich výjimečné použití musí upravovat pokyny s cílem minimalizovat rizika pro zdraví osoby. CPT také již v roce 1997 při návštěvě Dánska upozornil na rizika a zranění spojená s polohou osoby na břiše za využití různých postupů fixací nohou a poutáním rukou za zády. V letech 2008–2009 CPT rovněž řešil s dánskou vládou výcvik policie a vydání nových výcvikových materiálů s pokyny ohledně páky dolních končetin v poloze vleže na břiše.

Podle Soudu tedy vnitrostátní orgány měly poznatky o rizicích spojených s dotčeným postupem. Navíc v roce 2005 vznikly pokyny pro policii k polohování osob s nadváhou, hyperaktivních nebo od vlivem návykových látek s tím, že by mělo trvat co nejkratší dobu. V roce 2006 policie aktualizovala předchozí lékařské hodnocení technik. V roce 2007 skupina nezávislých odborníků posoudila a schválila pokyny. K riziku spojenému s polohou vleže na břiše a hyperaktivitou zdůraznili, že „je třeba si uvědomit, že silný, byť jen mírně prodloužený tlak na hrudník může být nebezpečný, leželi-li osoba obličejem dolů. Při jakékoli formě znehybnění zahrnující uložení osoby do polohy na břiše je vhodné pečlivě

sledovat tep a dýchání osoby, která by neměla zůstat o samotě. Poloha osob s nadváhou, hyperaktivních nebo pod vlivem (alkoholu nebo drog), by měla být rovněž co nejkratší.“ Školící materiál policie od roku 2009 výslovně uvádí, že „polohu na břiše lze užívat pouze krátce“.

Byť si je Soud vědom toho, že porozumění rizikům spojeným se znehybněním v poloze vleže na břiše se vyvíjelo a že věc posuzuje zpětně, vnitrostátní orgány, zejména policie, si již v letech 2007–2008 uvědomily, že rizika spojená s danou polohou se neomezují pouze na osoby s nadváhou, které mohou být také hyperaktivní nebo pod vlivem alkoholu či drog, nebo na tlak vyvíjený na záda, nebo že se jim lze vyhnout, je-li osoba neustále pozorována. Tedy že držení osoby v poloze vleže na břiše, je-li osoba rozrušená nebo fyzicky omezená, zvyšovalo riziko poziční asfyxie. Tyto informace se k vězeňským orgánům buď nedostaly, anebo je nevedly k úpravě pokynů a školení až do úmrtí syna stěžovatelky. Soud se proto neztotožnil s vnitrostátními soudy, že vězeňské orgány dostatečně upravily podmínky k používání páčení dolních končetin při znehybnění v poloze

vleže na břicho. Konstatoval, že vnitrostátní právní rámec v rozhodné době nedával jasné a přiměřené pokyny vězeňskému personálu k používání polohy na břicho při znehybňování vězňů.

4. Okolnosti úmrtí stěžovatele

Strany nerozporovaly, že k umístění syna stěžovatelky do polohy vleže na břicho došlo oprávněně a že takto zůstal po dobu přibližně 13 minut, při níž utrpěl infarkt. Podle stěžovatelky ho ale dozorci měli po spoutání přetočit. Byť příčinu úmrtí lékaři s jistotou neurčili, patrně se tak stalo kvůli akutní stresové reakci. Kvůli držení v poloze vleže na břicho mohlo být jeho dýchání ztíženo. To pak mohlo přispět k jeho smrti. K úmrtí mohlo přispět i excitované delirium. Soud se ztotožnil s vnitrostátními soudy, že dozorci postupovali v souladu s výcvikem a tehdy platnými pokyny, a nepochyboval, že určité použití síly bylo naprosto nezbytné. Nezpochybnil ani zjištění, že personál nemohl vědět, že syn stěžovatelky patrně trpěl schizofrenií, že na jeho záda nebyl vyvíjen tlak, že byl během zákroku sledován a že mu byla ihned po zástavě srdce poskytnuta odpovídající lékařská péče. Soud také přijal, že rizika spojená s polohou vleže na břicho a excitovaným deliriem byla v relevantní době diskutovaná. Zabýval se proto tím, zda závěry uvedené výše, tj. že v příslušné době vnitrostátní orgány nevydaly vězeňskému personálu jasné a přiměřené pokyny k znehybnění vězňů v poloze vleže na

břicho, vedou k tomu, že dozorci neměli odpovídající školení k zajištění vysoké úrovně odbornosti nezbytné k zabránění zacházení v rozporu s článkem 2 Úmluvy.

Stran školení a pokynů platných v roce 2011 Soud odkázal na výpověď vedoucího instruktora, podle které dozorce mohl, byl-li vězeň velmi rozrušený, položit jedno koleno na rameno nebo horní část paže vězně, aby ho udržel na zemi, což by významně neovlivnilo věžňovo dýchání. Až do zřízení pracovní skupiny po incidentu se tedy neuvažovalo o tom, že by držení osob v poloze na břicho se zajištěnými nohama v souladu s předchozími předpisy mohlo představovat riziko udušení. Zasahující dozorci vypověděli, že byli proškoleni jen o nebezpečí tlaku na záda nebo krk osoby a o nebezpečí poranění nohou. Aktualizované pokyny a školení z června 2012 už poukazovaly na to, že zajištění nohou v poloze na břicho nesmí zahrnovat tlak na hrudník a břicho a že současně vězni musí být ihned po zpacifikování a spoutání umístěni do polohy umožňující volné dýchání.

Soud měl tedy za to, že pokud by došlo už před incidentem k proškolení dozorců podle aktualizovaných pokynů, mohli znát rizika, která dříve zjistili odborníci a od roku 2007 o nich věděla policie, a mohli využít alternativy ke znehybnění v poloze na břicho. Jak popsal jeden z dozorců, syna stěžovatelky drželi dva dozorci za paže (a možná i za ramena), aby zůstal na podlaze, a možná

drželi i jeho kolena proti horní části těla, aby zůstal v klidu. Tento postup ve spojení s rozrušením a kladeným odporem zvyšovaly riziko poziční asfyxie. Byť lékaři nedokázali s jistotou určit, co vedlo k zástavě srdce, a alternativní techniky nebo dodržování aktualizovaných pokynů a školení nemusely smrti zabránit, přinejmenším by měl vězeňský personál díky aktualizovanému školení požadovanou vysokou úroveň odbornosti.

5. Závěr

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že si vnitrostátní orgány nepředaly aktuální informace o dodatečných rizicích spojených s používáním znehybňující techniky v poloze vleže na břicho, resp. neupravily a neaktualizovaly podmínky a školení až do úmrtí syna stěžovatelky. Nesplnily tedy pozitivní závazek řádně upravit právní rámec a zajistit jeho účinnost v praxi. Neposkytly v relevantní době vězeňskému personálu jasné a přiměřené pokyny k takovému omezení vězňů a neprovedly potřebné proškolení. Zakročující vězeňský personál postrádal v důsledku vysokou úroveň odbornosti k řešení situace představující ohrožení života.

Z tohoto důvodu Soud dále nezkoumal, zda třináctiminutové znehybnění syna stěžovatelky lze ještě považovat za naprosto nezbytné.

Soud proto shledal, že došlo k porušení článku 2 Úmluvy v jeho hmotněprávní složce.

Rozsudek ze dne 24. dubna 2025 ve věci č. 41036/16 – Ivan Karpenko proti Ukrajině (č. 2)

Senát paté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy neumožnily uvězněnému stěžovateli účastnit se soudního jednání prostřednictvím videokonference, přičemž toto své rozhodnutí odůvodnily absencí zákonného ustanovení umožňující použití videokonference v daném řízení. Soud rovněž v důsledku zjišťování obsahu korespondence stěžovatele adresované vnitrostátním soudům, která je ze zákona důvěrná, shledal porušení článku 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel, vykonávající trest odnětí svobody, předal personálu věznice obálku, která měla být zaslána vnitrostátnímu soudu. Stěžovatel uvedl, že obálka byla zapečetěná. Zásilka byla správou věznice zapsána do registru korespondence, a to včetně stručného popisu jejího obsahu.

Stěžovatel podal proti správě věznice správní žalobu, v níž požadoval, aby bylo prohlášeno sledování jeho korespondence za nezákonné. Zároveň žádal o zajištění své účasti na jednání prostřednictvím videokonference. Stěžovatel v řízení neměl právního zástupce a požádal rovněž o osvobození od soudních poplatků kvůli nedostatku finančních prostředků.

Soud prvního stupně žádost stěžovatele o slyšení prostřednictvím videokonference zamítl s odůvodněním, že neexistuje žádné zákonné ustanovení umožňující takovou účast na správním soudním řízení a že ustanovení trestního řádu takovou účast umožňující nelze analogicky použít. Soud případ následně projednal na veřejném jednání, kterého se zúčastnili zástupci správy věznice, a žalobu stěžovatele zamítl.

Ve svém odvolání stěžovatel rovněž žádal, aby odvolací soud jeho případ projednal prostřednictvím videokonference. Odvolací soud tuto žádost zamítl a potvrdil

výklad soudu prvního stupně. Odvolací soud uvedl, že podobně jako ruský legislativní rámec projednáváný ve věci Roman Karasev proti Rusku (č. 30251/03, rozsudek ze dne 25. listopadu 2010, § 64), správní soudní řád Ukrajiny neumožňuje účast uvězněných osob na soudních jednáních. Vězni však mají jiné prostředky k zajištění účinné participace na řízení: právo účastnit se prostřednictvím zástupce, podávat písemná vyjádření a právo žádat soud o shromáždění důkazů, pokud je vězeň nemůže předložit sám.

Oba soudy rovněž potvrdily, že sledování dotčené korespondence není podle zákona dovoleno. Zároveň však konstatovaly, že korespondence, kterou stěžovatel předal správě věznice, byla zaregistrována v registru korespondence jako korespondence určená soudu, nikoli jako „zapečetěná obálka“, z čehož soudy vyvodily, že to byl sám stěžovatel, kdo nepředložil svou korespondenci v zapečetěné obálce, a tudíž k porušení jeho práv nedošlo.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení článku 6 Úmluvy, jelikož mu vnitrostátní soudy neumožnily účastnit se jednání prostřednictvím videokonference, aniž by toto své rozhodnutí dostatečně odůvodnily.

a) Obecné zásady

Soud zopakoval, že zásada kontradiktornosti a zásada rovnosti zbraní, které spolu úzce souvisejí, jsou základními prvky spravedlivého řízení ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy (*Regner proti České republice*, č. 35289/11, rozsudek velkého senátu ze dne 19. září 2017, § 146). Tyto zásady vyžadují „spravedlivou rovnováhu“ mezi účastníky řízení: každé straně musí být poskytnuta přiměřená možnost předložit svůj případ za podmínek, které ji nestaví do podstatně znevýhodněného postavení vůči protistraně (*Andrejeva proti Lotyšsku*, č. 55707/00, rozsudek velkého senátu ze dne 18. února 2009, § 96).

V případech, kdy byl stěžovatel ve vazbě, Soud akceptoval, že vzhledem ke zjevným obtížím spojeným s přepravou vězňů by zastoupení zadrženého stěžovatele na jednání právníkem nebylo v rozporu se zásadou rovnosti zbraní. To však pouze tehdy, nezakládá-li se žaloba na osobní zkušenosti stěžovatele (*Yevdokimov a ostatní proti Rusku*, č. 27236/05 a další, rozsudek ze dne 16. února 2016, § 24). Naproti tomu osobní účast

účastníka řízení byla považována za nezbytnou v případech, kdy povaha a způsob života dotčené osoby přímo souvisely s předmětem sporu nebo kdy rozhodnutí zahrnovalo chování či zkušenosti této osoby. Soud proto shledal porušení článku 6 Úmluvy v případech, kdy povaha občanskoprávního sporu odůvodňovala osobní přítomnost stěžovatele před soudem, bez ohledu na to, zda byl či nebyl na jednání zastoupen (tamtéž, § 25).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Aby byly dodrženy požadavky článku 6 Úmluvy, musí vnitrostátní soudy v případech uvězněných účastníků řízení, jejichž přítomnost na jednání nebyla zajištěna, provést komplexní analýzu povahy sporu. Taková analýza určí, zda povaha sporu vyžaduje osobní účast uvězněného účastníka před soudem (tamtéž, § 33 a 35). Analýza by zároveň měla jít nad rámec pouhého odkazu na nedostatky právního řádu znemožňující účast. Musí zohlednit konkrétní důvody pro a proti účasti, vykládané ve světle požadavků Úmluvy a všech relevantních faktorů, jako je povaha sporu a dotčená občanská práva (tamtéž, § 38).

V projednávaném případě však vnitrostátní soudy ne-
zvažovaly, zda povaha sporu vyžadovala účast stěžova-
tele. Jelikož předmětem sporu na vnitrostátní úrovni
byl skutkový spor mezi stěžovatelem a správou věznice
ohledně jeho korespondence, jednalo se o otázku, u níž
byla osobní zkušenost stěžovatele důležitá. Navíc
správa věznice měla výhodu účasti na jednání před sou-
dem prvního stupně a mohla přednést ústní vyjádření k
meritu věci s cílem vyvrátit verzi událostí podanou stě-
žovatelem, který neměl možnost na tato ústní vyjádření
nijak reagovat. Došlo tedy také k porušení zásady rov-
nosti zbraní v řízení (Vardanyan a Nanushyan proti Ar-
ménii, č. 8001/07, rozsudek ze dne 27. října 2016, § 88–
90).

Dle Soudu tudíž došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že vězeňské orgány nezákonně sle-
dovaly jeho korespondenci v rozporu s článkem 8
Úmluvy.

Jakýkoli zásah veřejné moci do práva na respektování
korespondence bude v rozporu s článkem 8 Úmluvy,
pokud není v souladu se zákonem, nesleduje legitimní
cíl uvedený v odstavci 2 tohoto článku a není v demo-
kratické společnosti nezbytný k jeho dosažení (Enea
proti Itálii, č. 74912/01, rozsudek velkého senátu ze dne
17. září 2009, § 140).

Soud konstatoval, že mezi stranami byl spor o tom, zda
stěžovatel předal správě věznice zapečetěný či nezape-
četěný dopis. Dle Soudu však odpovědnost za zajištění
dodržování příslušných vnitrostátních předpisů nesla
správa věznice. Podle těchto předpisů musela být kore-
spondence adresovaná subjektům vyňatým z kontroly
obsahu korespondence (v tomto případě vnitrostátním
soudům) předkládána vězni zapečetěná a musela být
zaregistrována jako „zapečetěná obálka“. Žalovaný stát
však neposkytl žádné vysvětlení, proč správa věznice
nevrátila nezapečetěnou korespondenci stěžovateli,
místo aby zaznamenala její obsah do registru korespon-
dence.

Soud s poukazem na svá dřívější rozhodnutí (např. Gli-
nov proti Ukrajině, č. 13693/05, rozsudek ze dne 19. lis-
topadu 2009, § 27, 60 a 61; Trosin proti Ukrajině, č.
39758/05, rozsudek ze dne 23. února 2012, § 55–56)
dospěl k závěru, že správa věznice porušila zákonný zá-
kaz sledování korespondence vězňů s vnitrostátními
soudy, a proto došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Ochrana pověsti soudce

Rozsudek ze dne 22. května 2025 ve věci č. 10870/15 – Iordan proti Moldavsku

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že nedo-
šlo k porušení pozitivní povinnosti státu zajistit
ochranu práva stěžovatele, soudce, na respektování
jeho pověsti a soukromého života tím, že vnitrostátní
soudy nepotrestaly novináře, který prostřednictvím so-
ciálních sítí šířil video zachycující stěžovatele, jak pře-
bírá obálku neznámého obsahu. Novinář stěžovatele
s nahrávkou záhy konfrontoval, ale ten nevyužil mož-
nosti událost vysvětlit, čímž sám přispěl k domněnce,
že mohlo jít o korupční jednání.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je soudcem. Během polední přestávky ho
z okna protější budovy sledoval novinář B., kterého za-
jímalo, jakým odjede vozidlem. Krátká videosekvence,

kterou natočil a průběžně komentoval, ukazuje stěžo-
vatele, jak hovoří na ulici se dvěma osobami poblíž auta.
Jedna z osob zničehonic podává stěžovateli obálku.
Z ní stěžovatel vyndá obsah, vloží si ho do kapsy a
osobě předává na oplátku cosi připomínající bankovku.
V závěru videa novinář na ulici konfrontuje stěžovatele
s tím, co natočil a ptá se, zda jsou dané osoby účastníky
řízení, ve kterém rozhoduje. Stěžovatel beze slova ode-
šel. B. zveřejnil video na svém kanálu YouTube spolu s
textem: „Soudce přistižen (překvapen) při přebírání
obálky.“ Pod video lidé umístili desítky komentářů, z
nichž mnohé považovaly za prokázané, že stěžovatel
přijal úplatek, a požadovaly jeho rezignaci a potrestání.
Další kritizovaly zkorumpovaný moldavský soudní sys-
tém.

Asi tři hodiny po zveřejnění videa se B. ozvala telefo-
nický žena, která o sobě tvrdila, že je manželkou bratra
stěžovatele a zároveň osobou zachycenou na videu, jak
stěžovateli předává doklad o zaplacení daně, kterou za
něho uhradila, zatímco on jí vrátil zaplacenou částku
daně. Později téhož dne B. aktualizoval svůj příspěvek
přidáním slova „Aktualizace“ a do komentáře shrnul

telefonický rozhovor se švagrovou stěžovatele. Změnil i název zprávy. Nově zněl: „Soudce přistižen při přebírání obálky (říkají, že uvnitř byla faktura)“.

Stěžovatel se obrátil na prokuraturu a policii. Novinář B. byl uznán vinným z přestupku, kterého se měl dopustit šířením nepravdivých a nactiutračných informací prostřednictvím sociálních médií. Byla mu uložena pokuta ve výši asi 85 eur. Soudy ji zrušily. Dle nich se nepodařilo prokázat, že B. šířil nepravdivé informace úmyslně. V době zveřejnění videa B. neznal a nemohl znát skutečnosti, které později uvedl stěžovatel. Ten naopak tím, že odmítl odpovědět na jeho otázky, sám přiznal podezření, že se mohlo jednat o korupci.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že utrpěl újmu na pověsti coby součástí široce pojímaného práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy v důsledku nepotrestání novináře B. za šíření nepravdivých informací.

a) K přijatelnosti

Podle vlády stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní prostředky nápravy. Přestupkové řízení dle ní nemohlo zjednat uspokojivou nápravu, jelikož odpovědnost B. za přestupek vyžadovala prokázání úmyslného šíření nepravdivých informací. Subjektivní stránka deliktu

přitom zjevně nebyla naplněna. Stěžovatel měl v dané situaci k dispozici jiný, účinný prostředek nápravy v podobě občanskoprávní žaloby na ochranu osobnosti, který ale nevyužil. Soud nesouhlasil. Připomněl, že pokud existuje více vnitrostátních opravných prostředků, které může jednotlivec využít, může si zvolit, který z nich vyčerpá, aby splnil požadavky čl. 35 odst. 1 Úmluvy (*Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku*, č. 41720/13, rozsudek velkého senátu ze dne 25. června 2019, § 177). V žalovaném státě neexistovala v rozhodné době ustálená soudní praxe, podle které by bylo v obdobných případech přestupkové řízení neúčinným prostředkem nápravy. Jestliže stěžovatel tento nápravný prostředek využil, dal vnitrostátním orgánům v souladu se zásadou subsidiarity přiměřenou příležitost vyvážit v kolizi stojící zájmy. Nebyl tak povinen čerpat další potenciálně účinný prostředek nápravy. Námitku vlády proto Soud zamítl.

b) K odůvodněnosti

Soud nejprve vyjasnil, že případ stěžovatele je třeba posuzovat optikou pozitivních závazků státu. V dané věci do soukromého života nezasáhl stát. Podstatou námitky stěžovatele je otázka, zda stát prostřednictvím soudů poskytl dostatečnou ochranu jeho právu na respektování soukromého života. Úkolem soudů je v obdobných případech nalezení spravedlivé rovnováhy mezi relevantními protichůdnými zájmy. Klíčová

kritéria, která mají být vzata v úvahu při vyvažování práv chráněných články 8 a 10 Úmluvy, jsou: a) předmět publikace, b) míra, v jaké přispívá k diskusi ve veřejném zájmu, c) jak známá je dotyčná osoba, d) předchozí chování dotyčné osoby, e) obsah, forma a důsledky zveřejnění a f) způsob, jakým byly relevantní informace získány (*Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 93). Soud dodal, že zkreslování pravdy ve zlé víře může někdy překročit hranice přijatelné kritiky. Je třeba mít na paměti, že pravdivé tvrzení může být překrouceno dodatečnými poznámkami, hodnotícími soudy, domněnkami nebo dokonce nářkami, které mohou ve veřejném mínění vytvořit falešný obraz. Šíření informací nutně zahrnuje „povinnosti a odpovědnost“, jakož i omezení, která musí být tiskem dodržována. Platí to zejména v případech, kdy jsou osobám připisovány velmi závažné činy, jelikož taková „obvinění“ je vystavují veřejnému opovržení [*Mesić proti Chorvatsku* (č. 2), č. 45066/17, rozsudek ze dne 30. května 2023, § 67].

Mezi stranami bylo nesporné, že video mohlo nepříznivě ovlivnit pověst stěžovatele jako neúplatného soudce, a že vnitrostátní soudy byly povinny poskytnout osobnostním právům stěžovatele ochranu. Moldavské soudy v odůvodnění svých rozhodnutí zohlednily řadu kritérií plynoucích z výše uvedené judikatury Soudu. Vzaly na zřetel, že se zveřejnění týkalo záležitosti veřejného zájmu (potenciální korupce ze strany soudce), že novináři požívají zvláštní ochrany, když informují o takových záležitostech, jaká byla povaha jednání novináře (který se většinou vyjadřoval a vytvářel domněnky na základě toho, čeho byl svědkem), tak i stěžovatele (který, ačkoli nebyl povinen odpovídat na otázky novináře, akceptoval riziko, že mlčením zavádá důvod k dalekosáhlým spekulacím).

Zároveň je třeba připustit, že soudy neanalyzovaly další relevantní prvky, např. jaké kroky podnikl novinář k ověření svých domněnek (nad rámec konfrontace stěžovatele) a k obeznámení svého publika s alternativní verzí faktů, jak mu ji prezentovala švagrová stěžovatele (*Oleg Balan proti Moldavsku*, č. 25259/20, rozsudek ze dne 14. května 2024, § 43). Soud uznal, že tento

poněkud omezený rozsah vyvažování soupeřících zájmů byl z velké části způsoben stěžovatelovou volbou nápravného prostředku. Na rozdíl od občanskoprávní žaloby bylo v rámci přestupkového řízení stěžejní objasnění otázky, zda novinář B. věděl, že jeho teze jsou nepravdivé. Soudy se proto logicky zaměřily na tento aspekt. Závěry, k nimž v tomto ohledu dospěly, dle Soudu nebyly svévolné ani zjevně nerozumné. V den události byl B. svědkem setkání stěžovatele, soudce, se dvěma neznámými osobami. Jeho průběh v něm důvodně vzbudil podezření, že schůzka mohla souviset s korupcí. Novinář se zjištěními neprodleně stěžovatele konfrontoval, ale nedostal od něho žádnou odpověď ani vysvětlení. Zůstal proto oprávněně na pochybách a video zveřejnil na sociálních sítích. B. nadto v dobré víře podnikl řadu kroků, aby veřejnost informoval o všech dostupných skutečnostech. Průběžně přitom svůj příspěvek upravoval tak, aby reflektoval aktuální penzum informací, jimiž disponoval, a zdůraznil, že situace je zatím nejasná.

Stěžovatel sám uvedl, že proti B. záměrně zvolil prostředek nápravy, který má ve své podstatě trestněprávní povahu. Dle Soudu však článek 8 Úmluvy nelze vykládat jako uložení povinnosti smluvním státům, aby pro každý typ zásahu do dobré pověsti zakotvily trestněprávní prostředek nápravy. Stěžovatel zároveň

netvrdil, že by možnost uplatnit osobnostní žalobu podle civilního práva nebyla v jeho situaci dostupná či účinná.

Ve světle uvedeného Soud dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy tedy dostaly svým povinnostem podle článku 8 Úmluvy. K porušení tohoto ustanovení tedy nedošlo.

Svoboda projevu

Rozsudek ze dne 29. dubna 2025 ve věci č. 36911/20 – Avagyan proti Rusku

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že v případě stěžovatelky, odsouzené za úmyslné šíření nepravdivých informací na sociální síti o výskytu onemocnění Covid-19, došlo k porušení práva na svobodu projevu chráněného článkem 10 Úmluvy, neboť vnitrostátní soudy neprokázaly úmyslnou nepravdivost tvrzení ani jejich schopnost ohrozit veřejné zdraví. Absence žalobce v řízení, během něhož soud fakticky převzal jeho procesní roli, dále představovala porušení práv chráněných čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka žije ve městě Krasnodar, kde provozuje nehtový salón. Na sociální síti Instagram má účet, který využívá k propagaci služeb svého salonu. V rozhodné době měl tento účet 2 600 sledujících. Dne 13. května 2020 stěžovatelka zveřejnila na svém účtu komentáře, v nichž uvedla, že v Krasnodaru nejsou žádné potvrzené případy koronaviru, že lidé se o tom „bojí mluvit, protože mají strach o svoji práci či dokonce životy“ a že „každý ví, že pokud je na úmrtním listu uveden koronavirus jako příčina úmrtí, jsou za to peníze“. Policie ji obvinila z přestupku úmyslného šíření nepravdivých informací. Aniž by byly předloženy důkazy o nepravdivosti stěžovatelčiných tvrzení nebo se řízení účastnil státní zástupce, soud jí uložil pokutu ve výši přibližně 390 eur. Její odvolání soud zamítl s odkazem na regionální předpisy pro prevenci šíření onemocnění Covid-19.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že její odsouzení za šíření „vědomě nepravdivých informací“ představovalo zásah do jejího práva na svobodu projevu podle článku 10 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že zásah do svobody projevu je přípustný pouze tehdy, je-li stanoven zákonem, sleduje legitimní cíl a je nezbytný v demokratické společnosti (*Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09, rozsudek velkého senátu ze dne 16. června 2015, § 120–121). Výraz „stanoven zákonem“ se nevztahuje pouze na existenci právního základu ve vnitrostátním právu, ale také na kvalitu právního předpisu. Právo musí být přístupné a formulované s dostatečnou přesností, aby jednotlivec mohl v přiměřené míře předvídat možné důsledky svého jednání. Vnitrostátní soudy musejí mít rovněž na paměti, že výjimky ze svobody projevu je třeba vykládat restriktivně a že nezbytnost jakéhokoli omezení musí

být přesvědčivě prokázána ([Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku](#), č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, § 187).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud konstatoval, že odsouzení stěžovatelky představovalo zásah, který byl stanoven zákonem a sledoval legitimní cíl ochrany veřejného zdraví a bezpečnosti během pandemie. Uvedl, že potírání zavádějících informací o nemoci Covid-19 obecně spadá pod tento legitimní cíl, může tedy ospravedlnit jistá omezení práv chráněných Úmluvou ([Vavříčka a ostatní proti České republice](#), č. 47621/13, rozsudek velkého senátu ze dne 8. dubna 2021, § 272).

Soud podotkl, že stěžovatelka provozovala svůj účet na Instagramu primárně s cílem propagovat svůj nehtový salon. Nebyla profesí novinářkou, ani se nestavěla do pozice autority, která šíří informace o pandemii. V tom se projednávaná věc liší od věci [Bielau proti Rakousku](#) (č. 20007/22, rozsudek ze dne 27. srpna 2024), kde stěžovatel jako lékař šířil na svých profesních webových stránkách vědecky nepodložené informace o očkování. Stěžovatelka reagovala na článek o možných nesrovnalostech v hlášení případů onemocnění Covid-19. Její příspěvky vyjadřovaly spíše kritiku nedostatku transparentnosti než snahu poskytovat ověřené faktické informace. Za těchto okolností by požadavek, aby

stěžovatelka dodržovala stejné standardy ověřování pravdivosti informací jako profesionální média, představoval nepřiměřenou zátěž a měl odrazující účinek.

U otázky, zda vnitrostátní soudy poskytly relevantní a dostatečné odůvodnění zásahu, Soud odkázal na kritéria stanovená vnitrostátním právem. Zákon o správních deliktech vyžadoval prokázání, že (1) sdělení bylo vědomě nepravdivé, (2) jednalo se o společensky důležitou informaci, která (3) byla prezentována jako spolehlivá a (4) představovala konkrétní riziko pro veřejné zdraví, bezpečnost či infrastrukturu. Soud podotkl, že tyto požadavky stanoví vysoký práh, který odráží záměr zákonodárce zaměřit se pouze na nejzávažnější případy dezinformací. Konstatoval, že soudy se fakticky vyhnuly prokázání existence většiny zmíněných aspektů. Nezkoumaly totiž, zda stěžovatelka šířila nepravdivé informace vědomě, ani se nezabývaly jejím úmyslem. Rozsudek pouze uvedl, že stěžovatelka „nepředložila důkazy vyvracející existenci infekce koronavirem“, čímž fakticky nahradil požadavek úmyslného šíření nepravdivé informace odpovědností za neprokázané tvrzení.

K otázce, co představuje „společensky důležité informace“ dle příslušného zákona, Soud poznamenal, že komentáře k reakci úřadů na krizovou situaci a k přesnosti oficiálních statistik se nepochybně týkaly záležitostí veřejného zájmu. Právě tato charakteristika je však také zařazovala do kategorie chráněných projevů

podle článku 10. Přístup vnitrostátních soudů fakticky penalizoval stěžovatelku za zapojení se do debaty, kterou demokratická společnost vyžaduje, zejména v době krize, kdy jsou transparentnost a vyvození odpovědnosti stěžejní. Komentáře byly zveřejněny v raných fázích pandemie Covid-19, kdy se informace o viru rychle měnily. Zdá se, že byly učiněny v reakci na novinový článek týkající se údajných nesrovnalostí v hlášení případů a úmrtí na Covid-19. Nezdálo se, že by měly úmyslně šířit nepravdivé informace, ale spíše, že vyjadřovaly kritiku vnímaného nedostatku transparentnosti v oficiálním informování.

Soudy nadto nezohlednily, že stěžovatelka užívala účet na Instagramu primárně za účelem propagace služeb svého nehtového salonu a měla jen malý počet sledujících. Její příspěvky měly omezený dosah a byly okamžitě zpochybněny jinými uživateli. Soudy ale nezabývaly tím, zda tyto komentáře skutečně mohly vyvolat rizika předvídaná zákonem,

Soud dále konstatoval, že povrchní přístup k určení zavinění byl ještě umocněn strukturální vadou procesu –

absencí žalující strany v soudním řízení, ve kterém přebírá roli žalobce soud. Soud již dříve shledal, že takové uspořádání může narušit kontradiktorní povahu řízení a ohrozit nestrannost soudu ([Karelin proti Rusku](#), č. 926/08, rozsudek ze dne 20. září 2016, § 51–65). V daném případě tento nedostatek znamenal, že žádná ze stran neměla za úkol prokázat typové znaky přestupku, což vedlo soudy k přesunutí tohoto břemene na stěžovatelku.

Soud tak naznal, že zásah nebyl založen na relevantních a dostatečných důvodech. Ačkoli boj proti dezinformacím během mimořádné situace v oblasti veřejného zdraví může být legitimním cílem, sankcionování jednotlivců za vyjadřování pochybností ohledně oficiálních informací nebo za výzvy k větší transparentnosti k dosažení tohoto cíle nepřispívá. Záměrem vnitrostátních orgánů v projednávané věci se jeví být spíše odrazování od otevřené debaty o záležitostech veřejného zájmu než ochrana veřejného zdraví.

Soud konečně shledal, že i uložená pokuta představovala pro drobnou podnikatelku značnou finanční zátěž

a mohla mít odrazující účinek na výkon svobody projevu. Uzavřel proto, že napadený zásah nebyl nezbytný v demokratické společnosti a došlo k porušení článku 10 Úmluvy.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelka dále namítala porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy v důsledku absence žalující strany ve správním soudním řízení vedeném proti ní. Soud i na poli tohoto článku zopakoval, že absence žalující strany v průběhu řízení, při níž soud fakticky přebírá její procesní roli, může narušit kontradiktorní charakter řízení a ohrozit nestrannost soudu (*Figurka proti Ukrajině*, č. 28232/22, rozsudek ze dne 16. listopadu 2023, § 29). Uzavřel proto, že došlo i k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudci Ktistakis a Đurović a soudkyně Kovatcheva k rozsudku připojili souhlasné stanovisko. Zdůraznili, že povinnost běžných občanů ověřovat pravdivost informací stejným způsobem jako profesionální média má odrazující účinek na veřejnou debatu. Státní orgány by neměly vystupovat jako arbitři pravdy či zneužívat zákony týkající se „fake news“ a tvrdit, že taková omezení jsou v souladu s legitimním cílem ochrany veřejného zdraví,

nejde-li o záměrné dezinformační kampaně, které přímo ohrožují veřejnou bezpečnost.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Ve třetím kvartále roku dorazily ze Štrasburku tři nové stížnosti. První stížnost se týká omezení svobody přijímat a rozšiřovat informace podle článku 10 Úmluvy. Stěžovatelce, společnosti N Media a.s., mělo být znemožněno plnit roli hlídačského psa v demokratické společnosti v důsledku prohlášení Kanceláře prezidenta republiky z května 2021, v němž bylo uvedeno, že v rámci boje proti dezinformacím nadále nebude kancelář poskytovat žádné informace vybraným médiím a jejich novinářům. Po zveřejnění tohoto prohlášení novináři Deníku N přestali dostávat odpovědi na své SMS dotazy. Ve stížnosti Mikula stěžovatel tvrdí, že došlo k porušení jeho práva na respektování fyzické integrity a osobní autonomie podle článku 8 Úmluvy, jakož i svobody projevovat své přesvědčení podle článku 9 Úmluvy. Stěžovateli, který je přesvědčený vegan, byla na doporučení lékařů nuceně podána výživa prostřednictvím krevní transfúze po několikadenní hladovce ve věznici. Stěžovatel Zadeh rozporuje spravedlivost trestního řízení, ve kterém byl uznán vinným z ovlivňování svědků a tlumočnicka v rámci jiného řízení, kde byl

stíhán za daňové úniky. Namítá, že odvolací soud nebyl nestranný, jelikož jeho trestní soudci dříve vyjádřili podporu předsedovi trestního senátu ve druhé větvi řízení, který čelil mediální kampani. Pochybení spatřuje také v postupu Nejvyššího soudu, který mu před odmítnutím dovolání nezaslal k reakci vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství. V neposlední řadě stěžovatel stejně jako v předchozích stížnostech vytýká vnitrostátním orgánům, zejména vazební věznici, nerespektování důvěrnosti jeho komunikace s obhájci.

Právo na informace

N Media a.s. (č. 35931/24) – plošné odmítnutí poskytovat informace novinářům vybraných médií

V květnu 2021 Kancelář prezidenta republiky („KPR“) zveřejnila prohlášení „o boji proti dezinformacím“ a oznámila, že nebude poskytovat informace určitým

mediím, včetně těch, které vlastní stěžovatelka. Novináři Deníku N následně nedostávali odpovědi na své SMS dotazy. V červenci 2021 podala stěžovatelka správní žalobu, v níž se domáhala určení, že zásah spočívající v uvedeném prohlášení a neodpovídání na SMS dotazy novinářů byl nezákonný. Soud prvního stupně žalobu zamítl s tím, že KPR není správním orgánem a ochrany je třeba se dovolávat jinými prostředky. Nejvyšší správní soud stěžovatelce vytkl, že novináři nepostupovali v režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Z článku 17 Listiny dle něho nelze dovodit žádný přímý ústavněprávní nárok na poskytnutí informací mimo existující zákonný rámec, kterým je uvedený zákon. Dotazy učiněné formou SMS nejsou kvalifikovanou žádostí o informace dle tohoto zákona. Dále potvrdil, že KPR nevystupovala jako správní orgán, protože komunikace probíhala mimo rámec předvídaný zákonem. Se závěry Nejvyššího správního soudu se později ztotožnil i Ústavní soud, a ústavní stížnost proto odmítl.

Stěžovatelka se dovolává porušení svého práva přijímat a rozšiřovat informace chráněného v článku 10 Úmluvy. Tvrdí, že KPR selektivně a svévolně neposkytovala informace jejím novinářům, zatímco jiným médiím ano. Rovněž namítá, že správní soudy nesprávně posoudily její žalobu, když ji odmítly pro nedostatek pravomoci s odůvodněním, že práva na informace se nelze dovolávat mimo rámec zákona o svobodném přístupu k informacím.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázka, kterou Soud vládě položil, je k dispozici [zde](#).

Vězeňství

Mikula (č. 16793/25) – odmítnutí léčby u vězně držícího hladovku

Stížnost se týká nuceného ukončení hladovky stěžovatele, kterou držel ve vězení v roce 2011, prostřednictvím nedobrovolně podané krevní transfuze. Ta byla doporučena lékaři vězeňské nemocnice po několika-denním odmítání stravy z důvodu nízké hladiny hemoglobinu. Jelikož stěžovatel léčbu odmítl, vězeňský psychiatr jej vyšetřil a shledal, že jeho duševní stav mu neumožňuje řádně posoudit důsledky takového rozhodnutí. Na základě této zprávy lékaři ještě téhož dne podali stěžovateli krevní transfuzi proti jeho vůli.

Stěžovatel se odvolává na článek 8 Úmluvy a namítá, že nucená léčba, třebaže život zachraňující, porušila jeho osobní autonomii a fyzickou integritu, a že nebyla doprovázena nezbytnými zárukami proti svévoli. Tvrdí, že léčba měla být podrobena přísnější kontrole, protože jeho odmítnutí přijmout krevní transfuzi bylo motivováno jeho přesvědčením – veganismem.

Stručné shrnutí stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Spravedlivý proces

Zadeh (č. 5701/23) – důvěrnost komunikace s obhájci, nestrannost soudu a kontradiktornost řízení

Stěžovatel byl souběžně stíhán ve dvou souvisejících trestních řízeních, která probíhala před Krajským a Městským soudem v Brně. Předseda trestního senátu krajského soudu čelil mediální kampani kritizující postup ve věci stěžovatele. Předsedovi senátu následně mělo vyjádřit podporu 27 soudců trestního úseku krajského soudu. Řízení před krajským soudem nakonec skončilo schválením dohody o vině a trestu ve vztahu ke stěžovateli. Ve druhé trestní věci městský soud a posléze i krajský soud v postavení odvolacího soudu uznaly stěžovatele vinným z trestné činnosti. Stěžovatel proti tomu neúspěšně brojl u Nejvyššího a Ústavního soudu. Kromě jiného namítal, že mu Nejvyšší soud nezaslal vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství před tím, než odmítl jeho dovolání. Stěžovatel se tak nemohl s vyjádřením seznámit a reagovat na něj. Současně se domníval, že soudci krajského soudu nebyli při projednání odvolání nestraní kvůli dřívějšímu vyjádření podpory předsedovi trestního senátu v první trestní věci. Stěžovatel také vytýkal vnitrostátním orgánům nerespektování důvěrnosti komunikace s obhájci.

Podle stěžovatele docházelo ke kontrole dokumentů ze strany pracovníků věznice a v rámci soudního řízení, dále k nedodržování přiměřené vzdálenosti ze strany eskorty při ústních konzultacích obhajoby, odposlouchávání a nahrávání telefonické komunikace ve věznici a odposlouchávání návštěvních místností ve věznici. Poukázal rovněž na údajně špatnou akustiku návštěvních místností ve věznici.

Stěžovatel namítá porušení práva na důvěrnost komunikace s obhájci podle článku 8 a čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy. Dále se dovolává čl. 6 odst. 1 Úmluvy s argumentem, že mu bylo upřeno právo na kontradiktorní řízení a rovnost zbraní a právo na projednání věci neustranným soudem.

Stručné shrnutí stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Velký senát Soudu

Ve třetím čtvrtletí roku 2025 přijal velký senát dva rozsudky: o věci *Semenya proti Švýcarsku* se více dočtete v závěrečné kapitole; druhým případem byla věc *Ukrajina a Nizozemsko proti Rusku*. Dále došlo v jednom případě ke vzdání se pravomoci senátu ve prospěch velkého senátu a rovněž v jedné věci kolegium pěti soudců vyhovělo žádosti vlády o postoupení věci velkému senátu.

Válečná agrese

Ukrajina a Nizozemsko proti Rusku (č. 8019/16, 43800/14, 28525/20 a 11055/22)

Mezistátní stížnost namítala tři okruhy porušování lidských práv ze strany Ruska na území Ukrajiny: zaprvé, sestřelení civilního letadla mířícího z Amsterdamu do Malajsie nad východní Ukrajinou v červenci 2014, zadruhé, počínání ruských jednotek na území Doněcké a Luhanské oblasti od jara 2014, a zatřetí, úplnou invazi Ruska od 24. února 2022 (zde se přitom Soud mohl

zabývat jen obdobím do 16. září 2022, kdy skončilo členství Ruské federace v Radě Evropy).

Rozsudek má přes 500 stran a konstatuje mnohonásobná porušení řady ustanovení Úmluvy v obrovském rozsahu; Soud zde doslova mluví o „bezprecedentním a flagrantním útoku na základní hodnoty Rady Evropy a na účel a smysl Úmluvy“.

V řízení před Soudem intervenovalo i 26 vlád členských států Rady Evropy, včetně České republiky. Společná intervence se soustředila zejména na výklad pojmu tzv. extraterritoriální jurisdikce ve smyslu článku 1 Úmluvy. Podle dosavadní judikatury Soudu totiž platilo, že během ozbrojených mezinárodních konfliktů, konkrétně ve fázi aktivních bojů, kdy zatím ani jedna z bojujících stran nezískala účinnou kontrolu nad určitým územím, existuje „kontext chaosu“. V tuto chvíli u žádné strany není možné mluvit o jurisdikci nad daným územím, a tedy ani o odpovědnosti za dodržování práv zaručených Úmluvou na něm. V souladu s návrhem intervenujících států ale Soud uvedený přístup změnil: konstatoval, že v případě extenzivního a předem dlouhodobě

strategicky naplánovaného vojenského útoku na území jiného suverénního státu, provedeného s jednoznačným úmyslem získat a udržet si nad tímto územím kontrolu, nese stát-agresor za své jednání odpovědnost podle Úmluvy, a osoby dotčené jeho útokem tedy spadají pod jeho jurisdikci. V dané věci tudíž Rusko nese odpovědnost např. za vojenské útoky na ukrajinském území, zaměřené na rezidenční oblasti a civilní infrastrukturu, jakož i za mučení, sexuální násilí a vraždy, které vyústily v utrpení nespočtu lidí.

Soud zároveň v rozsudku vyzval Rusko k propuštění všech ukrajinských zajatců zadržených v rozporu s Úmluvou a ke spolupráci na zřízení nezávislého mezinárodního mechanismu, jehož posláním bude identifikovat všechny ukrajinské děti unesené do Ruska a zajistit jejich navrácení do původních rodin.

Spravedlivý proces

Kuijt proti Nizozemsku (č. 19365/19)

Stěžovatelka byla rozsudkem odvolacího soudu odsouzena v trestním řízení a proti tomuto rozsudku podala dovolání. Její advokát požádal Nejvyšší soud o seznam jmen soudců rozhodujících o dovolání stěžovatelky. Nejvyšší soud mu poskytl jména tří soudců příslušného senátu. Následně se advokát dotázal, zda se budou poradit k této věci účastnit i tzv. náhradní soudci. Nejvyšší soud v odpovědi odkázal na svou interní úpravu, dle níž se náhradní soudci mohou účastnit porad k případům. Stěžovatelka podala námitku proti třem soudcům, kterým byla přidělena její věc, jakož i proti osmi dalším soudcům z trestněprávního kolegia Nejvyššího soudu. Namítala, že pokud bude jeden nebo více náhradních soudců participovat na poradě k její věci, založí to porušení jejího práva na spravedlivý proces. Její námitka byla Nejvyšším soudem zamítnuta s odůvodněním, že účelem interní úpravy této instituce, umožňující náhradním soudcům účastnit se porad k případům, je

zachovat právní jednotu trestního kolegia a konzistentnost jeho rozhodování. Nejvyšší soud zároveň poukázal na to, že samotné rozhodování každé věci náleží toliko soudcům příslušného senátu.

Před Soudem vznáší stěžovatelka námitku na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy: tvrdí, že jelikož se porady k její věci mohli zúčastnit i soudci, kteří nejsou členy příslušného senátu, o jejím dovolání nerozhodoval nezávislý a nestranný soud zřízený zákonem.

V srpnu 2025 senát, kterému byla věc přidělena, rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Tiskovou zprávu k předání věci velkému senátu najdete [zde](#).

ke třem shledal, že nedošlo k porušení článku 10 Úmluvy, jelikož postup věznice vyhodnotil jako přiměřený. Poukázal na to, že výňatky z internetu by na rozdíl od tištěných knih a publikací vyžadovaly daleko přísnější kontrolu, aby se do věznice nedostaly písemnosti s nepovoleným obsahem. Na vězeňské orgány by to uvalovalo nepřiměřeně tíživé břemeno. Vězni měli navíc k dispozici alternativní způsoby, jak se dostat k potřebným informacím.

Věc byla velkému senátu postoupena na žádost stěžovatele v září 2025. Tisková zpráva o postoupení věci je k dispozici [zde](#).

Právo vězňů na informace

Tergek proti Turecku (č. 39631/20)

Stížnost podal turecký občan odsouzený za členství v teroristické organizaci, který namítal, že vězeňské orgány zadržovaly korespondenci od jeho manželky. Korespondence se skládala z dopisů, poznámek, fotografií a materiálů vytištěných z internetových zdrojů. Dopisy od manželky byly stěžovateli nakonec předány, ostatní materiály však nikoliv. Senát druhé sekce Soudu v rozsudku ze dne 29. dubna 2025 poměrem čtyř hlasů

Výkon rozsudků Soudu

Ve čtvrtém čtvrtletí letošního roku vláda předložila Výboru ministrů Rady Evropy dvě zprávy o výkonu rozsudků Soudu. Výbor ministrů uzavřel dohled nad výkonem tří rozsudků.

Zprávy předložené Výboru ministrů

D. H. a ostatní proti České republice

V rozsudku ze dne 13. listopadu 2007 velký senát Soudu konstatoval, že nadměrným zařazováním romských žáků do škol pro lehce mentálně postižené došlo k porušení práva stěžovatelů, 18 romských žáků, na rovný přístup ke vzdělání.

V listopadu vláda Výboru ministrů předložila akční plán podpory účasti romských a sociálně znevýhodněných dětí na předškolním vzdělávání. Akční plán reaguje na rozhodnutí Výboru ministrů z března 2024, v němž vyžadoval Českou republiku k předložení konkrétního plánu

opatření ke zvýšení účasti romských dětí na předškolním vzdělávání. Akční plán vznikl ve spolupráci kanceláře vládního zmocněnce, Ministerstva školství, Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva zdravotnictví. Byl konzultován s odbornou veřejností, zástupci neziskových organizací, akademických institucí i romské komunity. Plán obsahuje soubor opatření zaměřených na odstranění bariér bránících účasti dětí na předškolním vzdělávání – od zlepšení informovanosti rodičů a zjednodušení zápisu, přes snížení finanční zátěže a posílení kapacit mateřských škol, až po prevenci segregace a podporu rovnoměrného rozdělení dětí mezi mateřské školy. Plán se zároveň věnuje podpoře pozic propojujících mateřské školy a terénní práci s rodinami, jejichž role bude dále rozvíjena v návaznosti na závěry odborné debaty. Plné znění akčního plánu je dostupné [zde](#).

Macharik proti České republice

V rozsudku ze dne 10. října 2024 Soud rozhodl, že způsob, jakým vnitrostátní soudy vykládaly a aplikovaly zákonná ustanovení upravující získání obsahu e-mailové komunikace stěžovatelky pro účely jejího trestního stíhání, byl nesoudržný a předmětná právní úprava nebyla jednoznačná. Zásah do stěžovatelčiných práv tak nebyl „v souladu se zákonem“ a došlo k porušení článku 8 Úmluvy. Takto nezákonně získaný důkaz však neznamená, že trestní řízení jako celek nebylo spravedlivé, a k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy tedy nedošlo.

V listopadu vláda Výboru ministrů předložila zprávu o výkonu rozsudku. Jelikož byl problém identifikovaný Soudem již vyřešen ustálením vnitrostátní praxe (viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3812/12 a výkladové stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství č. 1/2015 Sb. v. s. NSZ), která již nyní zajišťuje právní jistotu při výkladu a aplikaci ustanovení upravujících získávání obsahu e-mailové komunikace, nebylo třeba přijímat žádná další obecná opatření k výkonu rozsudku. Úplné znění zprávy v českém jazyce naleznete [zde](#).

Ukončení výkonu rozsudků a rozhodnutí

Komissarov proti České republice

V rozsudku ze dne 3. února 2020 Soud rozhodl, že došlo k porušení práva stěžovatele na osobní svobodu. Jeho držení ve vydávací vazbě nebylo zákonné ve smyslu čl. 5 odst. 1 písm. f) Úmluvy, jelikož v azylovém řízení nastaly průtahy, jež odporovaly lhůtám stanoveným zákonem, a vnitrostátní orgány na průtahy adekvátně nereagovaly.

Ve zprávě o výkonu rozsudku vláda shrnula obecná opatření, která byla přijata, aby se obdobné porušení Úmluvy v budoucnu neopakovalo: lhůta k vydání rozhodnutí o žádosti o azyl v případech souběhu s vydávacím řízením byla nově v § 27 odst. 7 zákona o azylu stanovena na 90 dní; Ministerstvo vnitra zavedlo vnitřní monitorovací mechanismus ke sledování dodržování této lhůty; Ministerstvo vnitra dále zavedlo novou spisovou značku pro azylová řízení vedená v souběhu

s vydávacím řízení, aby správní soudy mohly tyto případy ihned identifikovat a přijmout potřebná opatření k zajištění vydání rozhodnutí v zákonné lhůtě; předseda Nejvyššího správního soudu zaslal všem soudcům tohoto soudu upozornění na rozsudek *Komissarov* a na nutnost dodržení zákonných lhůt v obdobných případech; v listopadu 2023 proběhlo školení soudců specializujících se na mezinárodní trestní spolupráci o rozsudku *Komissarov* a související judikatuře Soudu k zajištění, aby soudy rozhodující o dalším trvání vydávací vazby zkoumaly, zda je v azylovém řízení posuzováno s náležitou péčí a nevznikají v něm průtahy přičitatelné státním orgánům, a svá rozhodnutí v tomto směru důkladně odůvodňovaly; o závěrech Soudu vyjádřených v rozsudku *Komissarov*, jeho důsledcích a všech přijatých opatření byly informovány všechny krajské a vrchní soudy. Zpráva o výkonu rozsudku je k dispozici [zde](#).

Výbor ministrů Rady Evropy po zhodnocení zprávy dospěl k závěru, že přijatá opatření jsou dostatečná a [rezolucí](#) ze dne 7. listopadu 2025 dohled nad výkonem rozsudku uzavřel.

B. Ů. proti České republice a Sládková proti České republice

V rozsudcích ze dne 6. října a 10. listopadu 2022 Soud rozhodl, že vnitrostátní orgány neprovedly náležité vyšetřování namítaného špatného zacházení se stěžovateli ze strany policistů a nezajistily jim účast na šetření v rozsahu nezbytném k ochraně jejich oprávněných zájmů. Došlo tak k procesnímu porušení článku 3 Úmluvy. Hmotněprávní porušení tohoto článku kvůli použití donucovacích prostředků policisty Soud ani v jednom případě neshledal.

V závěrečné konsolidované zprávě o výkonu rozsudků z listopadu 2025 vláda Výboru ministrů shrnula, jaká obecná opatření k nápravě byla k výkonu obou rozsudků přijata. *V první řadě*, jak Policie ČR, tak Generální inspekce bezpečnostních sborů („GIBS“) zapracovaly problematiku hájitelného tvrzení a účinného vyšetřování, včetně procesních práv obětí, do vnitřních předpisů. *V druhé řadě* byla zpracována praktická pomůcka pro příslušníky Policie ČR a GIBS, jak vyřizovat upozornění na možné špatné zacházení. Posíleno bylo i průběžné vzdělávání příslušníků Policie ČR a GIBS. *V neposlední řadě*, Kancelář veřejného ochránce práv zpracovala informační leták pro oběti a jejich právní zástupce o možnosti obrátit se na GIBS v případech namítaného vážného špatného zacházení ze strany policistů

a o právech osob v rámci šetření. GIBS také na svých webových stránkách uveřejnila základní informace pro oběť trestného činu a osobu blízkou. Celé znění zprávy o výkonu rozsudku v anglickém jazyce je k dispozici [zde](#). Podrobnější informace o výkonu obou rozsudků v českém jazyce naleznete [zde](#).

Výbor ministrů Rady Evropy po zhodnocení zprávy dospěl k závěru, že přijatá opatření jsou dostatečná a [rezolucí](#) ze dne 10. prosince 2025 dohled nad výkonem rozsudku uzavřel.

Užitečné odkazy

**HUDOC – databáze
judikatury ESLP**
<http://hudoc.echr.coe.int/>

**Evropský soud
pro lidská práva**
<http://www.echr.coe.int/>

**Česká databáze vybraných
rozsudků a rozhodnutí ESLP**
<http://mezisoudy.cz/>

**Přehled všech vydání
Zpravodaje KVZ**
<https://mezisoudy.cz/zpravodaj-kvz>

Veřejný ochránce práv
<http://www.ochrance.cz/>

**Nejvyšší soud
České republiky**
<http://www.nsoud.cz/>

**Ústavní soud
České republiky**
<http://www.usoud.cz/>

**Databáze rozhodnutí
smluvních orgánů OSN**
<http://www.ohchr.org/en/>

Rada Evropy
<http://www.coe.int/>

Nejvyšší správní soud
<http://www.nssoud.cz/>

Databáze judikatury web: mezisoudy.cz

Kontakt:

Kancelář vládního zmocnění
pro zastupování ČR před ESLP
Ministerstvo spravedlnosti
Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
kvz@mzp.gov.cz, www.justice.cz

Úvodní fotografie: © Paulgrecaud | Dreamstime.com
Fotografie u Slova úvodem © Petr Konůpka
Fotografie u Slova závěrem © Jana Martinková

Zpravodaj KVZ: vydává Kancelář vládního zmocnění pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, Ministerstvo spravedlnosti.

Autoři anotací (v abecedním pořadí): Nikola Burdová (KVZ), Anna Čermáková (NS), Jakub Drahorád (KVZ), Eliška Hronová (KVZ), Vladimír Janoušek Pysk (KVZ), Miroslav Kaštyl (KVZ), Jana Martinková (KVZ), Eva Petrová (KVZ), Kamila Plíšková (NSS), Kateřina Raďová (KVZ), Ema Slovácová (KVZ), Viktória A. Sutórisová (ÚS), Martina Šiváková (KVZ).

Obsah Zpravodaje: Jana Martinková.

Slovo závěrem

Ve třetím čtvrtletí roku 2025 Soud ve vztahu k **České republice** přijal jeden rozsudek a pět rozhodnutí. Ve věci **Suverénní řád Maltézských rytířů – České velkopřevorství proti České republice** shledal Soud porušení práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, konkrétně práva na konzistentní judikaturu a právní jistotu. V řízení o **určení vlastnického práva k církevnímu majetku** totiž Ústavní soud nevysvětlil, proč nenásledoval novou linii judikatury k církevním restitucím a nevyužil mechanismus předložení věci plénu podle § 23 zákona o Ústavním soudu. Ve věci **Hlaváček proti České republice** rozhodoval Soud o námitce porušení práva na spravedlivý proces v **řízení o činu jinak trestném**. Stížnost odmítl pro neslučitelnost *ratione materiae* s Úmluvou, když konstatoval, že řízení vedené proti dítěti mladšímu 15 let, které skončilo uložením napomenutí s výstrahou, nepředstavovalo „trestní obvinění“ ani spor o „civilní právo“ ve smyslu článku 6 Úmluvy. Ve zbylých čtyřech věcech Soud odmítl stížnosti jako zjevně neopodstatněné. Případ **Kramný proti České republice** se týkal muže odsouzeného za dvojnásobnou vraždu manželky a dcery, který namítal, že zamítnutím jeho žádosti o **obnovu trestního řízení** došlo k porušení jeho práv chráněných články 6 a 13 Úmluvy. Soud zde připomněl, že Úmluva nezaručuje právo na obnovu řízení. Ve věci **Krajčík proti České republice** muž s těžkým zdravotním postižením namítal, že jeho **vystěhováním z domova pro seniory** došlo k porušení jeho práva na respektování soukromého života (článek 8 Úmluvy). Dle Soudu však vnitrostátní soudy při rozhodování zohlednily všechny relevantní okolnosti a své závěry dostatečně odůvodnily. V případě **Hodina proti České republice** Soud shledal, že v **insolvenčním řízení**, kde vnitrostátní soudy schválily reorganizační plán společnosti, jejímž byl stěžovatel akcionářem, nedošlo k porušení jeho práva na ústní slyšení či kontradiktornost řízení podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. A konečně ve věci **Crites a Rabinovitz proti České republice** stěžovatelé namítali, že jim Ústavní soud odepřel právo na přístup k soudu podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy tím, že se věcně nezabýval jejich ústavní stížností směřující proti rozhodnutí soudů nižších stupňů z důvodu nevyčerpání dostupných opravných prostředků. Dle Soudu ale v okolnostech případu nelze mít za to, že rozhodnutí Ústavního soudu představovalo **přepjatý formalismus** v podobě nepřiměřeně přísné aplikace procesních pravidel.

Z judikatury Soudu proti **jiným státům** za poslední čtvrtletí zmiňme především rozsudek velkého senátu ve věci **Semenya proti Švýcarsku**, týkající se **procesních záruk před diskriminačními pravidly sportovních soutěží**. Stěžovatelka se bránila proti nařízení Mezinárodní asociace atletických federací, které jí zakázalo další účast v ženských běžeckých závodech, dokud nesníží hladinu testosteronu v krvi. O její věci rozhodoval nejprve Arbitrážní soud pro sport ve švýcarském Lausanne, který její návrh zamítl. Následně neuspěla ani u švýcarského Federálního nejvyššího soudu. Zatímco senát třetí sekce Soudu v této věci v roce 2023 dospěl k závěru o porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8, velký senát zde nyní shledal porušení čl. 6 odst. 1. Dle velkého senátu totiž Federální nejvyšší soud neprovedl dostatečně přísný přezkum případu, který by byl úměrný závažnosti dotčených práv.

Ve věci **Rodina a Borisova proti Lotyšsku** Soud řešil otázku „**kamuflovaného**“ **projevu či shromáždění**, tj. uplatňování práv podle článků 10 a 11 Úmluvy, u kterého lze pojmout legitimní podezření, že deklarovaný cíl se podstatně liší od skutečného účelu. První stěžovatelkou byla organizace sdružující rusky mluvící komunitu v Lotyšsku, která v den 9. května 2014 chtěla demonstrovat u památníku „osvobození Lotyšska sovětskou armádou“ v roce 1945. Druhou stěžovatelkou byla žena, která žádala o povolení

konat v září 2014 demonstraci před ukrajinskou ambasádou v Rize, jejímž účelem měla být „výzva k ukončení války“ v Ruskem okupovaných částech Ukrajiny. Ani jednu z těchto akcí magistrát nepovolil: na podkladě informací od policie shledal existenci vážného rizika, že jejich skutečným cílem bude šířit válečnou propagandu a prezentovat podporu lotyšské veřejnosti pro ruské separatisty na území Donbasu. Dle Soudu nedošlo k porušení článku 11 ve světle článku 10. Věc byla pečlivě přezkoumána jak magistrátem, tak správními soudy; tyto orgány měly přístup k utajovaným informacím poskytnutým policií, na jejichž základě vyhodnotily, že skutečné cíle akcí představují dostatečný důvod pro jejich nepovolení. Situace v Lotyšsku v roce 2014 byla napjatější než v předchozích letech; i dle zprávy NATO v té době hrozilo, že Rusko se pokusí – podobně jako na Ukrajině – o vytvoření narativu „diskriminované ruské menšiny“, kterou pak ospravedlní svůj vojenský zásah.

V rozsudku [Bradshaw a ostatní proti Spojenému království](#) Soud poprvé vyslovil, že z práva na svobodné volby podle článku 3 Protokolu č. 1 k Úmluvě lze vyvodit **pozitivní povinnost státu přijmout opatření na ochranu svého volebního procesu před vlivem zahraničních dezinformací a mediálních manipulací**. Stížnost podali britští občané namítající, že jejich vláda nedostatečně vyšetřila ruské zasahování do průběhu referenda o členství v EU v roce 2016 a parlamentních voleb v roce 2019, a následně ani nepřijala náležitá systémová opatření. Dle Soudu moderní technologie a zejména sociální sítě umožňují šířit dezinformace a manipulovat veřejným míněním v rozsahu a rychlosti, které jsou historicky bezprecedentní a představují zásadní ohrožení demokracie. V důsledku jednání nepřátelského cizího státu tedy může být zasažena samotná podstata svobodných voleb. V takové situaci je povinností státu podniknout kroky na ochranu integrity svého volebního procesu. Součástí tohoto pozitivního závazku je i povinnost vyšetřit povahu a rozsah dané hrozby. Zároveň ale stát nesmí překročit hranici mezi bojem proti dezinformacím a přímou cenzurou, aby neporušil svobodu projevu a právo na informace. Tato hranice je velmi jemná a státům zde náleží široký prostor pro uvážení. V projednávané věci Spojené království z tohoto prostoru pro uvážení nevybočilo.

A konečně případ [E. A. a Association européenne contre les violences faites aux femmes au travail proti Francii](#) se týká vyšetřování **sexuálního násilí**. Stížnost podala žena, která měla několikaletý intimní vztah se svým nadřízeným. Později na něj podala trestní oznámení. Francouzské soudy poukázaly na to, že stěžovatelka a dotyčný uzavřeli smlouvu, nazvanou „kontrakt mezi pánem a psem“, kde se stěžovatelka zavázala k sexuální podřízenosti; z toho bylo dle soudů možné vyvodit její souhlas s intimním vztahem. Dle Soudu však francouzské orgány nedostatečně zohlednily konkrétní okolnosti případu, a to zejména pracovněprávní kontext (dotyčný byl přímým nadřízeným stěžovatelky), povahu vztahu (který byl na straně nadřízeného založen na nátlakové kontrole) a závěry znaleckého posudku (který u stěžovatelky shledal tzv. stockholmský syndrom). Soud rovněž podtrhl, že žádnou smlouvou se nelze vzdát lidské důstojnosti ani práva kdykoliv odvolat souhlas se sexuálními aktivitami.

Více v příštím Zpravodaji nebo v naší nové databázi judikatury Soudu v českém jazyce dostupné na adrese [Databáze judikatury | Mezi—soudy \(mezisoudy.cz\)](#).

Jana Martinková,
Kancelář vládního zmocněnce